Rəsmi dövlət qəzeti

AZƏRBAYCAN

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MİLLİ MƏCLİSİNİN ORQANI

№ 148 (8171) CÜMƏ AXŞAMI, 11 iyul 2019-cu il | Qəzetin əsası 1918-ci ildə qoyulmuşdur | www.azerbaijan-news.az

1969 AZƏRBAYCAN TARİXİNİN HEYDƏR ƏLİYEV DÖVRÜ: 2019
qüdrətli dövlət, güclü xalq, möhtəşəm inkişaf

Davamlı modernləşməyə və sosial rifaha xidmət edən islahatların müəllifi

Novruz MƏMMƏDOV,
Azərbaycan Respublikasının Baş Naziri

Dünyada elə bir xalq tapmaq çətindir ki, hansısa taleyüklü və mürəkkəb mərhələdə onun taleyində müstəsna rol oynamış, sabit və davamlı dövlətçilik ənənələri formalaşdırmış milli lideri olmasın. Belə seçilmiş liderlərin mənalı və zəngin həyat səhifələrini vərəqləyərkən onların mənsub olduğu xalqların da dövlətçilik ənənələri, tarixi, inkişaf səviyyəsi barədə aydın təsəvvür yaranır. Belə dahi şəxsiyyətlər yüksək mənəvi dünyaları ilə, ali bəşəri və milli ideallara, ümummilli mənafelərə sidq-ürəkdən bağlılıqları ilə milyonların qəlbində özləri üçün möhtəşəm abidə ucaldırlar.

XX əsr tariximizin parlaq siması, böyük şəxsiyyəti olan Ümummilli Lider Heydər Əliyevin siyasi obrazı da Azərbaycan xalqının dövlətçilik şüurunun, tarixin sınağından şərəflə çıxmış unikal idarəçilik məktəbinin, müasir ictimai-siyasi, fəlsəfi fikrin ən üstün keyfiyyətlərinin canlı mənzərəsidir. Tarixşünaslıq elmi Heydər Əliyev şəxsiyyətini öyrəndikcə, əslində, müstəqil Azərbaycan dövlətinin tarixi keçmişini, bugününü, ölkəmizdə həyata keçirilən dövlət quruculuğu prosesini öyrənir.

Tarixi gerçəkliklərin müqayisəsi böyük şəxsiyyətlərin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsində ən obyektiv istinad yeridir. Bu mənada, Ulu Öndər Heydər Əliyevin rəhbərlik etdiyi Azərbaycan istisnasız olaraq daim problemlərin həllinə doğru irəliləyən, iqtisadi, sosial, humanitar və mədəni sahələrdə intibaha can atan, hər addımda insan və şəxsiyyət amilini uca tutan ölkə kimi görünür. Ötən yüzillikdə cərəyan edən hadisələrin təhlili göstərir ki, respublikanın müstəqilliyə gedən yolu 1969-cu ildən başlayaraq Ulu Öndər Heydər Əliyevin ikinci dəfə Azərbaycana rəhbərlik etdiyi dövrdə həyata keçirilən məqsədyönlü siyasətlə tamamlanmışdır. Zaman və ictimai-iqtisadi formasiya baxımından kifayət qədər fərqli olan hər iki tarixi dövrün əsas bənzər cəhətləri isə Ulu Öndərin Azərbaycana müqayisəyəgəlməz dərəcədə böyük nailiyyətlər qazandıran fədakar xidməti, eləcə də ölkənin inkişafında yeni impuls və tərəqqi meyillərinin geniş vüsət alması olmuşdur. Beləliklə, Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi və tarixi şərait baxımından tamam fərqli olan dövrlər eyni missiyanın sadəcə biri-birini tamamlayan iki mərhələsi kimi qiymətləndirilə bilər.

Gələcək müstəqilliyə etibarlı zəmin

İdarəçilik fəlsəfəsi fərqli və özünəməxsus cəhətlərlə zəngin olan Ümummilli Liderin sovet Azərbaycanına rəhbərliyi mərhələsi ölkəni sürətli inkişaf yoluna çıxarmaqla yanaşı, milli müstəqilliyə etibarlı zəmin formalaşdıran amillərlə də zəngin olmuşdur. Milli özünəqayıdış və özünüdərkin məhz bu dövrdə başlanğıcını qoyan, azərbaycançılığın keçən əsrdə yazılan ən parlaq səhifələrinin müəllifi olan Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycana gətirdiyi ideyalar ölkə həyatını büsbütün müasirləşdirmişdir.

Tarixin axarını dəyişən ideya və prinsiplərin daşıyıcısı olan Heydər Əliyevin nadir idarəçilik keyfiyyətləri, xarizmatik liderlik məziyyətləri, böyük vətənpərvərliyi ötən əsrin 70-ci illərindən etibarən milli ruhun hədsiz yüksəlişinin təmin edilməsində misilsiz rol oynamışdır. Onun keçmiş sovet idarəçilik sisteminin forma və məzmununu, bütün incəliyini dəqiqliklə bilməsi bu prosesdə maneə yaradıcı amilləri uğurla neytrallaşdırmasına, eyni zamanda öz ideyalarını reallaşdırmaq istiqamətində mərkəzdən lazımi dəstək almasına imkan vermişdir. Bu kontekstdə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin idarəçiliyinin digər önəmli xüsusiyyətləri Azərbaycanın bütün əsas sahələr üzrə inkişafının yeni mərhələsinə qədəm qoyması, sözün əsl mənasında, öz intibah dövrünü yaşaması olmuşdur. İqtisadi asılılığın aradan qaldırılmasının siyasi müstəqilliyin təməlində duran əsas amillərdən biri olduğunu aydın görən Ulu Öndər respublikanın istehsal potensialının mühüm hissəsinin ittifaq şəbəkəsindən ayrılaraq əsaslı şəkildə müstəqilləşdirilməsi, Azərbaycanın iqtisadi muxtariyyətinin təmin edilməsi, sənaye potensialının güclənməsi, təhsil sferasında yeni inkişaf mərhələsinin əsasının qoyulması, xalqın uzaq gələcəyini nəzərdə tutan milli kadr potensialının, o cümlədən nadir ixtisaslar üzrə mütəxəssis kontingentinin yaradılması kimi möhtəşəm nailiyyətlərə imza atmışdır.

Ulu Öndər həmin dövrdə azərbaycanlıların keçmiş SSRİ-nin nüfuzlu ali təhsil ocaqlarında təhsili üçün səylə çalışır, respublikamıza ayrılmış müsabiqədənkənar yerlərin sayının artırılmasını Moskvadan israrla tələb edir, əksər hallarda buna nail olurdu. 1970-ci ildə respublikadan kənara oxumağa göndərilən belə tələbələrin sayı əgər 60 nəfər idisə, 1975-ci ildə onların sayı 600 nəfərə, 1978-ci ildə 800-900 nəfərə çatmışdı. Beləliklə, SSRİ-nin müxtəlif ali təhsil müəssisələrinə göndərilənlərin sayı o zaman təxminən Azərbaycan Dövlət Universitetinə bir il ərzində qəbul olunanların sayına bərabər idi. Ümummilli Lider Heydər Əliyev çox sonralar - 1997-ci ildə keçmiş SSRİ-nin müxtəlif universitetlərində ali təhsil almış məzunlarla görüşündə bununla bağlı demişdir: "Azərbaycanda kadr hazırlığı məsələsi ilə şəxsən, bilavasitə ciddi məşğul olarkən və o cümlədən sizləri respublikamızdan kənarda ali məktəblərə göndərərkən mütləq və mütləq Azərbaycanın gələcəyini, müstəqilliyini düşünürdüm. O vaxt mən inanırdım: vaxt gələcək ki, bu kadrlar müstəqil Azərbaycana lazım olacaqdır. Vaxt gələcəkdir ki, nəhayət, Azərbaycan müstəqil olacaqdır və bu kadrlar Azərbaycanın müstəqilliyini təmin edəcəklər".

Həmin illərdə məhz Heydər Əliyevin qətiyyəti, iradəsi və təşəbbüskarlığı ilə keçmiş SSRİ-nin bir sıra strateji əhəmiyyətli müəssisələri məhz Azərbaycanda inşa olunmuş, bununla da respublikamızın gələcək müstəqilliyinin iqtisadi əsası formalaşdırılmışdır. Ulu Öndər Heydər Əliyev bu məsələdə daim qətiyyətli mövqe tutmuş, keçmiş ittifaqın rəhbərliyi qarşısında israrlı tələblərlə çıxış etmiş, prinsipiallıq göstərmişdir. Bu nöqteyi-nəzərdən dahi öndərin Bakı Məişət Kondisionerləri Zavodunun inşası ilə bağlı göstərdiyi əzmkarlığı xüsusi qeyd etmək lazımdır.

Neft sənayesinin iqtisadi inkişafdakı rolunu müdrikliklə nəzərə alan Ulu Öndər Heydər Əliyev 70-ci illərdə bu sahənin dinamik inkişafına nail olmuş, neft-kimya sənayesinin tamamilə modernləşdirilməsini təmin etmişdir. Həmin dövrdə neft sənayesinin inkişafında tamamilə yeni mərhələ başlanmış, bu zəngin milli sərvətin Azərbaycanın rifahına xidmət edən vasitəyə çevrilməsi prosesinin əsası qoyulmuşdur. Heydər Əliyevin müəllifliyi ilə tərtib olunan "Azərbaycanda neftayırma sənayesinin yenidən qurulması" planı əsasında bu tipli müəssisələrin, iri komplekslərin tikilməsi və yeni fəaliyyət prinsiplərinə keçməsi prosesi sürətlə başa çatdırılmışdır.

Ardı 3-cü səh.

Xarici şirkətlərin Azərbaycana marağı daha da artır

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyulun 10-da Fransa Sahibkarlar Təşkilatına - MEDEF-ə üzv olan şirkətlərin nümayəndələrini qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, qonaqları salamlayan Azərbaycan Prezidenti **İlham ƏLİYEV** dedi:

- Mən MEDEF-dən belə böyük nümayəndə heyətini görməyə şadam. Bu, bizim əməkdaşlığımızın yaxşı nümunəsidir. Bilirsiniz ki, mən Parisdə və Bakıda MEDEF-in üzvləri ilə dəfələrlə görüşmüşəm. Üç il əvvəl böyük bir nümayəndə heyətinin səfərini xatırlayıram və indi müxtəlif şirkətlərin 40 nümayəndəsi ölkəmizdə səfərdədir. Bu, həqiqətən də tərəfdaşlığımızın çox yaxşı nümunəsidir. Bu, Azərbaycanda fəaliyyət göstərməyə böyük marağın olduğunu nümayiş etdirir. Sizin təmsil etdiyiniz bir çox şirkətlər ölkəmizdə müxtəlif layihələrdə artıq iştirak edir.

Azərbaycanın iqtisadi inkişafı sürətlə gedir. Hazırda biz əsasən iqtisadiyyatımızın şaxələndirilməsi üzərində işləyirik. Çünki bu, əsas prioritetdir. Bu gün neft-qaz sektorundan asılılığın azaldılması bizim əsas vəzifəmizdir. Biz iqtisadiyyatımızın şaxələndirilməsi üçün əlimizdən gələni etməyə çalışırıq. Bu, asan deyil, lakin düşünürəm ki, biz yaxşı irəliləyişə nail olmuşuq.

Ardı 2-ci səh.

Qarşılıqlı dəstəyə əsaslanan məsuliyyətli tərəfdaşlıq

Donald Tuskun Bakı səfəri Azərbaycanın Avropa İttifaqı ilə münasibətlərinə mühüm töhfə verməklə yanaşı, yeni sazişin imzalanması prosesini bir qədər də yaxınlaşdırdı

"Azərbaycan Avropa İttifaqının etibarlı, məsuliyyətli tərəfdaşıdır, bu ölkənin regionda oynadığı rol Aİ tərəfindən müsbət dəyərləndirilir". Bu ilin may ayının 13-də Brüsseldə Prezident İlham Əliyevlə keçirdiyi görüşdə bu fikirləri səsləndirən Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Donald Tusk cəmi 2 ay sonra, iyulun 9-da Bakıda səsləndirdiyi bəyanatla bir daha tərəflər arasındakı münasibətlərin hansı səviyyəyə yüksəldiyini təsdiqlədi.

Azərbaycanla əməkdaşlığı daha da dərinləşdirmək üçün Avropa İttifaqının hazır olduğunu bir daha təsdiq edən cənab Tusk vurğuladı ki, bu gün Avropa İttifaqına üzv olan dövlətlər Azərbaycanla mümkün qədər ən yaxşı əlaqələrə sahib olmağı mühüm addım kimi dəyərləndirirlər.

Avropa İttifaqı Şurasının Prezidentinin bu mesajından tamamilə aydın olur ki, artıq Azərbaycan təkcə enerji sahəsində deyil, ümumiyyətlə, təhlükəsizlik aspektində Avropa üçün çox vacib tərəfdaşa çevrilib.

Ardı 8-ci səh.

Şərəfin rəmzi

İnsanın zamana münasibəti çox qəribədir. Nə qədər ki, körpəsən bugünündən mümkün qədər tez uzaqlaşıb böyüməyə can atırsan, gələcəyə toxunmağı arzulayırsan.

Bir qədər yaşa dolandan sonra ömrünün indiki xoşbəxt anlarını necəsə saxlamaq, zamanı o anlarda dayandırmaq istəyirsən.

Yaşlandıqca isə insan tez-tez keçmişə boylanıb, xatirələrə dalır. Ötən günləri bir də tarix kimi nəzərdən keçirir. Və bu keçmişə səyahətlər çox vaxt da bir insanın ömürlüyündən kənar adlayaraq qərinələrin, əsrlərin o biri tərəflərinə qədər gedib çıxır…

Yazıçılığınsa üstünlüyü bundadır ki, vaxtın sərhədlərini aşıb keçən bu zaman yolçuluğunda keçmişdən bu günə, bu gündənsə gələcəyə doğru nələrsə daşıyıb gətirə bilirsən...

Məhz indi fərqindəyəm ki, son on ildə qələmə aldıqlarımın çoxu tarixi mövzulardır. Bu mövzuda yazdıqlarım barədə oxuculardan müsbət rəylər eşidirəm. Hiss edirəm ki, yazdıqlarım onların xoşuna gəlir.

Və bunu qeyd etməklə əsla təvazökarlıqdan uzaqlaşdığımı sanmıram. Çünki tarixi mövzularda yazdıqlarımın oxucular tərəfindən bəyənilməsi, onların canına yatması yalnız öz hünərim, yazıçı istedadımın gücü deyil. Bu, həm də o əsərlərdə qoyulan mövzuların aktuallığından irəli gəlir, insanların tarixi mövzulara marağından qaynaqlanır. Oxucular belə mövzularda əsərləri həqiqətən istəyirlər. Rastlarına çıxan bu cür kitabları oxumağı vacib və faydalı bilirlər.

Ardı 4-cü səh.

Qaval daşından Xan Sarayına

Azərbaycan bəşəriyyətin irs siyahısında

Azərbaycan çoxvərəqli tarixi kitab kimidir. Bu "kitabı" - ölkəni vərəq-vərəq, əvvəldən sonadək "oxuyandan" sonra onun zəngin mədəniyyətə malik ölkə olduğunu başa düşmək olar...

Artıq dünya da bu "kitabı" vərəqləməyə başlayıb. Hər səhifəsindəki tarix oxunduqca, üzə çıxdıqca dünya Azərbaycan xalqının qədim tarixi, maddi-mədəniyyət abidələri, zəngin ədəbiyyatı, incəsənəti və musiqisi qarşısında heyrətlənir. Və hər dəfə yeni səhifə çevrildikcə Azərbaycanın çoxəsrlik zəngin milli-mənəvi irsi öz möhtəşəmliyi ilə dünyanı təəccübləndirib, fəth etməyə davam edir...

Ötən həftə dünya Azərbaycan adlı "kitabın" yeni vərəqinə nəzər saldı - "Şərqin incisi" sayılan Şəkiyə... Azərbaycanın şimal-qərbində, Böyük Qafqaz sıra dağlarının cənub ətəyində, dəniz səviyyəsindən 700 metr yüksəklikdə yerləşmiş dilbər guşəmizə... Şəki öz əsrarəngiz tarixi, unikal abidələri və ecazkar təbiəti ilə bütün dünyanın diqqətini öz üzərinə çəkməyi bacardı. Və Şəkinin tarixi mərkəzi Xan Sarayı ilə birgə UNESKO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına daxil edildi.

Ardı 9-cu səh.

Xarici şirkətlərin Azərbaycana marağı daha da artır

Əvvəli 1-ci səh.

Prezident İlham Əliyev bu ilin iqtisadi göstəricilərinə nəzər salaraq bildirdi ki, qeyri-enerji sektoru 3 faizdən çox artıb və kənd təsərrüfatında bu il rekord həcmdə, təxminən 13 faiz artım olub. Qeyri-enerji sənayesində isə artım təxminən 15 faiz təşkil edir. "Bu, onu göstərir ki, şaxələndirmə yaxşı nəticələr verir", - deyən dövlət başçısı əmin olduğunu bildirdi ki, yerli və xarici şirkətlərin fəal iştirakı ilə Azərbaycan öz məqsədlərinə çatacaq. Prezident İlham Əliyev nümayəndə heyətinin Azərbaycanda bir çox görüşlər keçirəcəyini deyərək səfərin çox səmərəli keçəcəyinə ümidvar olduğunu bildirdi.

Sonra MEDEF Biznes Şurasının prezidenti **Jofrua Ru de BEZİÖ** çıxış edərək dedi:

- Zati-aliləri, minnətdaram. Bizi burada qəbul etdiyinizə görə təşəkkür edirik. Burada olmaq bizim üçün böyük məmnuniyyət və şərəfdir. Şəxsən mən ilk dəfədir ki, Azərbaycanda, Bakıda səfərdəyəm. Məmnuniyyətlə qeyd etmək istərdim ki, bu, mənim Avropa İttifaqından kənara ilk səfərimdir. Mən ilk ölkə kimi Azərbaycanı seçmişəm. Bu da fransız biznes ictimaiyyətinin ölkəyə olan marağının göstəricisidir. Bildiyiniz kimi, MEDEF 170 min şirkətin üzv olduğu təşkilatdır. Bu gün mən böyük bir nümayəndə heyətinin tərkibindəyəm.

Jofrua Ru de Beziö nümayəndə heyətinə bank, tikinti, enerji, ətraf mühit, tədbirlərin təşkili, yeni texnologiya sahələrini təmsil edən şirkətlərin daxil olduğunu və onların 12 sektoru əhatə etdiyini bildirdi. "Bizim üçün bu şirkətləri dəstəkləmək və onları Azərbaycanın böyük potensialı olduğuna inandırmaq çox vacibdir", - deyən MEDEF Biznes Şurasının prezidenti nümayəndə heyətində qeyri-neft sektorunu təmsil edən şirkətlərin əksəriyyət təşkil etdiyini vurğuladı.

Fransanın Azərbaycandakı səfiri **Orelia BUŞEZ** fransız şirkətləri ilə yüksək səviyyədə görüşə görə Prezident İlham Əliyevə təşəkkür etdi. O, fransız şirkətlərinin Azərbaycanda həvəslə fəaliyyət göstərdiklərini bildirdi. Prezident İlham Əliyevin çıxışlarında iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi ilə bağlı söylədiyi fikirlərin diqqət doğurduğunu deyən Orelia Buşez Azərbaycanda iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi ilə bağlı artıq nəticələrin göründüyünü və bunun burada təmsil olunan şirkətlərin fəaliyyət müxtəlifliyində də öz əksini tapdığını vurğuladı.

Səfir fransız şirkətlərinin Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafına səmərəli töhfə verəcəyinə əminliyini bildirdi.

MEDEF-in beynəlxalq Fransa-Azərbaycan qrupunun rəhbəri, "SUEZ" qrupun baş direktorunun müavini xanım **Mari-Anj DÖBON** qəbula görə minnətdarlığını bildirərək "SUEZ" şirkətinin Azərbaycanda fəaliyyətinə verdiyi dəstəyə görə dövlətimizin başçısına təşəkkür etdi. Bir sıra yerli şirkət və agentliklərlə infrastrukturun təkmilləşdirilməsi ilə bağlı əməkdaşlıq etdiklərini deyən Mari-Anj Döbon ölkəmizdə bu sahədə görülən işlərin iqtisadi inkişaf baxımından, həm də vətəndaşların həyatı üçün önəmli olduğunu bildirdi, "SUEZ"in bu işlərə bundan sonra da töhfə verəcəyinə ümidvar olduğunu dedi. Mari-Anj Döbon ətraf mühitin qorunması sahəsində ölkəmizdə icra olunan layihələrə dəstək göstərməyə, bu sahədə infrastrukturun inkişafına töhfə verməyə hazır olduqlarını bildirdi.

Görüşdə enerji, nəqliyyat, kənd təsərrüfatı, bərpa olunan enerji, yüksək texnologiyalar və digər sahələrdə əməkdaşlığın hazırkı vəziyyəti və perspektivləri ətrafında fikir mübadiləsi aparıldı.

Prezident İlham Əliyev NATO Müttəfiq Qüvvələrinin Avropadakı Ali Komandanının başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyulun 10-da NATO Müttəfiq Qüvvələrinin Avropadakı Ali Komandanı ilə Rusiya Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargah rəisi - Rusiya Müdafiə nazirinin birinci müavini arasında keçirilən görüşdə iştirak etmək üçün Bakıya gələn NATO Müttəfiq Qüvvələrinin Avropadakı Ali Komandanı Tod Voltersin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

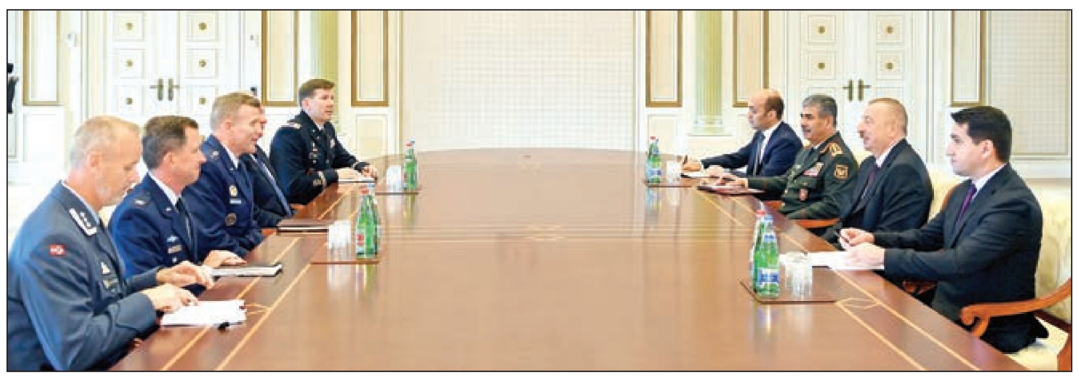

AZƏRTAC xəbər verir ki, söhbət zamanı Bakıda beynəlxalq əhəmiyyətli mühüm görüşlərin keçirilməsindən məmnunluq ifadə olundu.

Görüşdə Azərbaycan ilə NATO arasında əməkdaşlıq, ölkəmizin Əfqanıstanda "Qətiyyətli dəstək" missiyasına töhfəsi məsələləri müzakirə edildi.

Azərbaycan ilə Rusiya arasında ikitərəfli münasibətlər bütün sahələrdə uğurla inkişaf edir

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyulun 10-da Rusiya Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargah rəisi - Rusiya Müdafiə nazirinin birinci müavini ilə NATO Müttəfiq Qüvvələrinin Avropadakı Ali Komandanı arasında keçirilən görüşdə iştirak etmək üçün Bakıda səfərdə olan Rusiya Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargah rəisi və Rusiya Müdafiə nazirinin birinci müavini Valeri Gerasimovun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüşdə beynəlxalq səviyyədə mühüm danışıqların mütəmadi olaraq Bakıda aparılmasının əhəmiyyəti qeyd edildi.

Söhbət zamanı Azərbaycan ilə Rusiya arasında ikitərəfli münasibətlərin bütün sahələrdə uğurla inkişaf etdiyi vurğulandı, hərbi və hərbi-texniki sahədə əməkdaşlığın genişlənməsindən məmnunluq ifadə olundu.

Görüşdə hərbi və hərbi-texniki sahədə əlaqələrin inkişaf perspektivləri ilə bağlı məsələlər ətrafında müzakirələr aparıldı.

Müstəqil və qətiyyətli siyasətin növbəti təntənəsi

NATO-Rusiya danışıqları yenə də Bakıda keçirilir

Rusiya Federasiyası ilə NATO arasında növbəti danışıqlar yenə də Azərbaycanda keçiriləcək. Belə ki, Rusiya Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargah rəisi Valeri Gerasimov NATO-nun Avropadakı Müttəfiq Qüvvələrinin Ali Baş Komandanı ilə görüşü bu dəfə də Bakıda baş tutacaq.

Sayca beşinci görüş

Xatırladaq ki, Valeri Gerasimov sonuncu dəfə ötən ilin dekabrında Bakıda NATO Müttəfiq Qüvvələrinin Avropadakı əvvəlki Ali Baş Komandanı Körtis Skaparrotti ilə görüşmüşdü. Bu dəfə isə NATO-nun Avropadakı komandanı kimi Tod Uolters Bakıya gəlir. Ümumiyyətlə isə Bakıda Rusiya ilə NATO arasında bu formatda görüşlərin tarixi 2017-ci ildən başlayır. Həmin ilin sentyabrında Valeri Gerasimovun NATO Hərbi Komitəsinin rəhbəri, general Petr Pavel ilə görüşünə evsahibliyini Bakı etmişdi. 2018-ci ildə baş tutan növbəti iki görüşdə NATO tərəfini general Körtis Skaparrotti təmsil etmişdi. Bunlardan əvvəl isə Bakıda bir dəfə ABŞ-Rusiya ali hərbi danışıqları keçirilib. 2017-ci ilin fevral ayında keçirilən bu görüş 2014-cü ildən sonra ABŞ və Rusiya arasında baş tutan ilk ən yüksək səviyyəli hərbi danışıqlar idi. Beləliklə, Bakı beşinci dəfədir ki, Rusiya ilə Qərb arasındakı ali hərbi danışıqlara evsahibliyi edir.

Müxtəlif qütblərdə dayanan Rusiya ilə NATO arasında siyasi-hərbi mübahisə və gərginlik həmişə mövcud olub. Tez-tez kütləvi-informasiya vasitələrində NATO və Rusiya hərbçilərinin üz-üzə gəldiyi, təyyarələrinin bir-birinin hava zonasına, gəmilərinin isə dəniz sularına yaxın məsafələrdə manevrlər etdiyi barədə xəbərlər oxuyuruq. İki tərəf arasında davam edən əzələ nümayişi bir an da olsun dayanmır. Aydındır ki, hansısa qığılcım, tərəflərdən birinin emosiyalarını cilovlaya bilməməsi dəhşətli müharibənin başlanmasına səbəb ola bilər. Ona görə Rusiya ilə istər NATO, istərsə də ABŞ ali hərbi heyətləri arasında aparılan danışıqlar potensial hərbi toqquşmaların baş verməməsi üçün mühüm əhəmiyyət daşıyır. Bütövlükdə, bu danışıqlar risklərin qarşısının alınması, qarşılıqlı etimadın möhkəmlənməsi işinə xidmət edir. Ona görə belə danışıqlar dünyanın əksər siyasi-hərbi mərkəzləri tərəfindən maraqla izlənilir. Belə görüşlərdə hansısa sıradan məsələlər deyil, olduqca vacib, həm Avropanı, həm Amerikanı və bütövlükdə dünyanı narahat edən məsələlər, hərbi-siyasi nüfuz uğrunda mübarizədə yaranan ziddiyyətlər müzakirə olunur.

İlham Əliyevin yürütdüyü siyasət dünyada ehtiramla qarşılanır

NATO və Rusiya arasında aparılan danışıqların Azərbaycana aidiyyəti yoxdur. Amma bu danışıqlarda Rusiya və NATO ilə yanaşı, ölkəmizin də adı çəkilir. Çünki görüş yenə də Bakıda keçirilir. Bakının növbəti dəfə qlobal güc mərkəzlərinin hərbi rəhbərliyinin görüşü üçün məkan kimi seçilməsinin səbəbləri var. Əsas səbəb odur ki, Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi müstəqil və qətiyyətli siyasət dünyanın əsas güc mərkəzləri tərəfindən ehtiramla qarşılanır.

İlham Əliyevin uğurlu xarici siyasəti nəticəsində Azərbaycan ötən 16 ildə həm NATO, həm də Rusiya ilə qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq və tərəfdaşlıq əlaqələrini inkişaf etdirib. Üstəlik Azərbaycan Prezidentinin həm NATO üzvü olan dövlətlərin rəhbərləri, həm də Rusiya Prezidenti Vladimir Putinlə qarşılıqlı hörmətə və etimada əsaslanan münasibətləri var. İlham Əliyev Amerikada və Avropada etibarlı tərəfdaş, dünya səviyyəli siyasi lider kimi qəbul edilir. Bu mənada generalların görüş yeri üçün Bakının seçilməsi Prezident İlham Əliyevə olan etimadın, eyni zamanda Azərbaycanın dünya miqyaslı nüfuzlu ölkə olmasının və ona böyük hörmətlə yanaşıldığının təzahürüdür.

Bəli, Azərbaycan dünyanın güc mərkəzləri, nüfuzlu beynəlxalq təşkilatları, aparıcı siyasi, iqtisadi və humanitar dairələri ilə sıx əlaqələr qurub və onların böyük hörmətini qazanıb. Respublikamız nə NATO-nun, nə də Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının üzvü deyil. Amma rəsmi Bakının istər ABŞ, istər Avropa və istərsə də Rusiya ilə çox yaxşı siyasi münasibətləri var. Öz uğurlu siyasəti ilə respublikamız təkcə yerləşdiyi regionda deyil, həm də daha geniş miqyasda sabitləşdirici rol oynayır, sülhyaratma proseslərində fəal iştirak edir, öz praktiki fəaliyyəti ilə sülhün və təhlükəsizliyin möhkəmlənməsinə dəyərli töhfələr verir.

Azərbaycan yeganə unikal məkandır

Azərbaycan həm də regionun və Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsində əsas dövlətlərdən biridir. Zəngin təbii resurslara malik olan respublikamızın enerji siyasəti isə bütün tərəfdaş ölkələrin inkişafına və rifahına xidmət edir. Eyni zamanda respublikamız mühüm nəqliyyat-kommunikasiya dəhlizlərinin yaradılması prosesinin əsas təşəbbüskarı və aparıcı iştirakçılarından biridir. Son illərdə istifadəyə verilən Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu, "Cənub qaz dəhlizi" kimi layihələr respublikamızın nüfuzunu daha da yüksəldib. Xatırladaq ki, NATO rəhbərliyi də Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun əhəmiyyətini yüksək qiymətləndirib. Ona görə bu layihələr ölkəmizin Cənubi Qafqazdakı lider statusunu daha da möhkəmləndirib.

Bu layihələr təsdiq edir ki, Azərbaycan Şərqlə Qərb arasında körpü rolunu oynayır. Azərbaycan dünyada mədəniyyətlər və sivilizasiyalararası dialoqa töhfə verən ölkə kimi də tanınır. Humanitar forum üzrə Bakı platformasına dünyanın dörd bir yanından elm adamları, siyasətçilər qoşulublar. Təbii ki, bütün bunlar beynəlxalq səviyyədə yaxından izlənilir. Bunları dəyərləndirən həm NATO, həm də Rusiya Azərbaycana etibar edir və təsadüfi deyil ki, danışıqların aparılması üçün də məkan olaraq həmişə Bakını seçirlər. Çünki Azərbaycan onların görüşə biləcəyi yeganə unikal məkandır.

Bütövlükdə, NATO-Rusiya danışıqlarının Bakıda keçirilməsinin artıq ənənə halını almasının əsas səbəbləri Azərbaycan liderinin şəxsi nüfuzu və dövlətimizin regional və qlobal proseslərdə aktiv rol alması ilə bağlıdır. Sülh və dialoq məkanı kimi növbəti dəfə Bakının seçilməsi həm də ölkəmizin beynəlxalq miqyasda nüfuzunu daha da artıran mühüm amildir.

Rəşad CƏFƏRLİ,
"Azərbaycan"

Monqolustanın Prezidenti zati-aliləri cənab Xaltmaaqiyn Battulqaya

Hörmətli cənab Prezident!

Ölkənizin milli bayramı münasibətilə Sizə və bütün xalqınıza öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından ən səmimi təbriklərimi yetirirəm.

İnanıram ki, Azərbaycan-Monqolustan əlaqələri, ölkələrimiz arasındakı dostluq və əməkdaşlıq münasibətləri xalqlarımızın mənafelərinə uyğun olaraq bundan sonra da inkişaf edəcək və genişlənəcəkdir.

Bu xoş gündə Sizə möhkəm cansağlığı, işlərinizdə uğurlar, dost Monqolustan xalqına daim sülh və rifah diləyirəm.

Hörmətlə,

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 8 iyul 2019-cu il

M.F.Fərzəlibəyovun "Şöhrət" ordeni ilə təltif edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 23-cü bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram:**

Azərbaycan teatr sənətinin inkişafında xidmətlərinə görə Mərahim Fərzəli oğlu Fərzəlibəyov "Şöhrət" ordeni ilə təltif edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 10 iyul 2019-cu il

Fransa şirkətlərinin Azərbaycanda qeyri-neft sektorunda fəaliyyətlərinin genişləndirilməsi üçün böyük potensial var

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva iyulun 10-da Fransa Sahibkarlar Təşkilatı-MEDEF Biznes Şurasının prezidenti Jofrua Ru de Beziö ilə görüşüb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva Fransa Sahibkarlar Təşkilatı-MEDEF Biznes Şurasının prezidenti Jofrua Ru de Beziönü Azərbaycanda görməkdən şad olduğunu bildirdi. Mehriban Əliyeva Azərbaycan ilə Fransa arasında uğurlu əməkdaşlığın qurulduğunu qeyd etdi, bu əməkdaşlığın bir çox sahələri əhatə etdiyini diqqətə çatdırdı. Birinci vitse-prezident siyasi, iqtisadi, humanitar əlaqələrin əhəmiyyətindən danışaraq, bu münasibətlərin iki ölkə arasında əməkdaşlığın daha da inkişafına xidmət etdiyini bildirdi. Birinci vitse-prezident enerji sahəsindəki əməkdaşlığın uğurla davam etdirildiyini dedi, Fransa şirkətlərinin Azərbaycanda qeyri-neft sektorunda fəaliyyətlərinin genişləndirilməsi üçün böyük potensialın olduğunu vurğuladı.

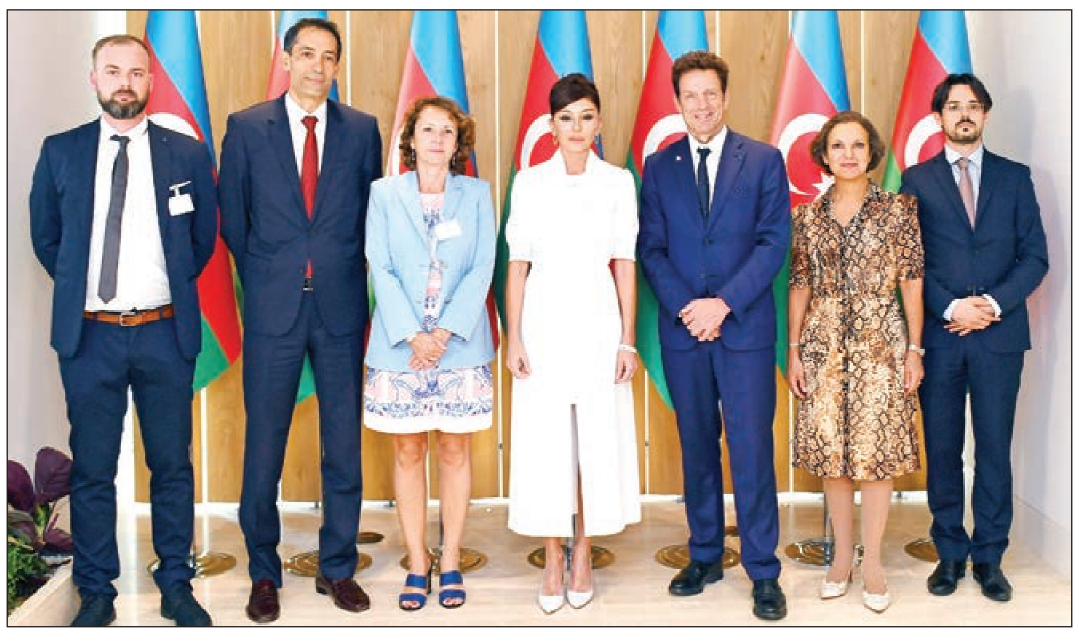

MEDEF-in Biznes Şurasının prezidenti Jofrua Ru de Beziö Fransa müəssisələrinin 170-ə yaxın nümayəndəsinin ölkəmizə səfər etdiyini bildirdi, Azərbaycanda keçirdikləri görüşləri yüksək dəyərləndirdi, ölkələrimiz arasında mövcud əməkdaşlığın yüksək səviyyədə olduğunu dedi. Enerji sektorunda əldə edilən nailiyyətlərdən danışan qonaq Fransa şirkətlərinin qeyri-neft sahəsində - informasiya texnologiyaları, innovasiyalar, kənd təsərrüfatı, ətraf mühitin mühafizəsi, turizm kimi istiqamətlərdə əlaqələrin qurulmasında maraqlı olduqlarını diqqətə çatdırdı. Jofrua Ru de Beziö Fransa şirkətlərinin Azərbaycanda daha da fəal çalışmaları üçün ölkəmizdə bütün şəraitin mövcud olduğunu diqqətə çatdırdı.

Görüşdə bu ilin martında Mehriban Əliyevanın Fransaya səfərinin ikitərəfli əlaqələrin genişləndirilməsi baxımından əhəmiyyəti vurğulandı.

Ölkəmizdə aparılan iqtisadi islahatları nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlar yüksək qiymətləndirir

İyulun 10-da Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyində ölkəmizdə səfərdə olan Fransa Sahibkarlar Təşkilatı - MEDEF Biznes Şurasının prezidenti Jofrua Ru de Beziönün rəhbərlik etdiyi və müxtəlif sahələrdə fəaliyyət göstərən fransız şirkətlərinin təmsil olunduğu nümayəndə heyəti ilə görüş keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, qonaqları salamlayan Azərbaycan-Fransa Hökumətlərarası İqtisadi Komissiyasının həmsədri, Maliyyə naziri Samir Şərifov ölkəmizin Fransa ilə münasibətlərə böyük önəm verdiyini, Prezident İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban Əliyevanın Fransaya səfərlərindən sonra iki ölkə arasında əlaqələrin inkişafına əlavə təkan verildiyini və hazırda bir sıra sahələrdə yeni layihələrin həyata keçirilmə imkanlarının araşdırıldığını bildirdi.

Azərbaycan-Fransa Hökumətlərarası İqtisadi Komissiyasının ölkələrimiz arasında iqtisadi, maliyyə, humanitar və digər sahələrdə əməkdaşlığın daha da inkişafına dəstək verdiyini qeyd edən S.Şərifov iqtisadi və maliyyə dialoqunun genişləndirilməsi məqsədilə iyul ayının sonunda Fransanın İqtisadiyyat və Maliyyə naziri Bruno Le Merin Azərbaycana səfərinin gözlənildiyini diqqətə çatdırıb.

Son illərdə Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə aparılan islahatlar, biznes mühitinin təkmilləşdirilməsi istiqamətində görülən tədbirlər və qazanılan sosial-iqtisadi uğurlar, ölkə və region üçün böyük əhəmiyyətə malik olan layihələr haqqında məlumat verən nazir qeyri-neft sektorunun ölkə iqtisadiyyatının prioritet istiqamətini təşkil etdiyini diqqətə çatdırıb. S.Şərifov ölkəmizdə aparılan iqtisadi islahatların nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən yüksək qiymətləndirildiyini, Dünya Bankı tərəfindən hazırlanan "Doing Business 2019" hesabatında Azərbaycanın mövqeyinin əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşdığını qeyd edib. Belə ki, hesabatda Azərbaycan dünyanın 10 islahatçı ölkəsi siyahısına daxil edilib və ən çox islahat aparan ölkə elan olunub. Bununla Azərbaycan 32 pillə irəliləyərək 190 ölkə arasında 25-ci yerə, MDB ölkələri arasında isə liderlik mövqeyinə yüksəlib. "Hesab edirəm ki, iki ölkənin biznes dairələri yaradılmış bu əlverişli biznes mühitindən yararlanaraq böyük həvəslə iqtisadi-ticarət əlaqələrinin inkişafına töhfə verəcək birgə layihələr həyata keçirməlidirlər", - deyə nazir əlavə edib.

MEDEF Biznes Şurasının prezidenti kimi ölkəmizə ilk dəfə səfər etdiyini qeyd edən Jofrua Ru de Beziö Azərbaycana 60 şirkət rəhbərinin təmsil olunduğu böyük nümayəndə heyəti ilə gəldiyini bildirib. O, iqtisadi-ticarət sahəsində əməkdaşlığın daha da inkişafı istiqamətləri barədə fikirlərini bölüşərək Fransanın ölkəmizlə əlaqələrin inkişafına önəm verdiyini, Azərbaycanda yaradılan əlverişli biznes və investisiya mühitinin Fransa şirkətləri üçün geniş imkanlar açdığını qeyd edərək deyib: "Fransa şirkətləri Azərbaycan üçün vacib olan istiqamətləri öyrənmək, bütün iqtisadi potensialından istifadə etmələri üçün Azərbaycanda aparılan islahatlarla və inkişaf prosesləri ilə yaxından tanış olmaq niyyətindədir. Bu səfər çərçivəsində biz, həmçinin Prezident İlham Əliyevlə görüşdük. Cənab Prezident bizim müxtəlif sahələrə aid suallarımızı yüksək alicənablıqla cavablandırdı. Görüşdə kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalından tutmuş avtomobil yolları, rəqəmsal texnologiyalar ilə bağlı müxtəlif məsələləri müzakirə etdik".

Sonra Maliyyə naziri Samir Şərifov fransız iş adamlarını maraqlandıran sualları cavablandırıb.

1969 **AZƏRBAYCAN TARIXININ HEYDƏR ƏLIYEV DÖVRÜ: qüdrətli dövlət, güclü xalq, möhtəşəm inkişaf** 2019

Davamlı modernləşməyə və sosial rifaha xidmət edən islahatların müəllifi

Əvvəli 1-ci səh.

Milli inkişaf modelinin müəllifi

Ulu Öndər Heydər Əliyevin lider kimi böyüklüyü onun daim uzaq hədəflərə hesablanmış və milli məqsədləri önə çəkən siyasət yürütməsi olmuşdur. Məhz ötən əsrin 70-80-ci illərində formalaşdırılmış iqtisadi potensial 90-cı illərin sonlarına doğru dünyada cərəyan edən mürəkkəb proseslərin nəticəsi kimi istiqlaliyyət qazanmış Azərbaycanın sonrakı mərhələdə müstəqil yaşamasını təmin etmişdir.

Müdrik xalqımızın XX əsrdə dünya siyasi arenasına bəxş etdiyi nadir şəxsiyyət kimi Ümummilli Liderlik zirvəsinə ucalmış Heydər Əliyev bu gün həm də müstəqil respublikamızın milli inkişaf modelinin banisi kimi ehtiramla xatırlanır. Ümummilli Lider mərkəzi planlaşdırma və bölgü prinsiplərinin hakim olduğu bir ictimai-iqtisadi formasiyadan azad bazar iqtisadiyyatına optimal keçid modelini irəli sürərək, onun həyata keçirilməsinə çalışmışdır. İqtisadi sahədə həyata keçirilən islahatların əsasında bazar iqtisadiyyatının formalaşdırılması yolu ilə ümumi daxili məhsul istehsalını artırmaq, qeyri-neft sektorunun sürətli inkişafını təmin etmək məqsədi dayanmışdır.

Dövlət mülkiyyətinin xalqın mənafeyinə uyğun formada özəlləşdirilməsi sərbəst bazar rəqabəti prinsiplərinin, xüsusi mülkiyyətçiliyin bərqərar olmasına, habelə milli iqtisadiyyatın dünya iqtisadi sisteminə inteqrasiyasına, insanların şüurunda, həyat tərzində əsaslı dəyişikliklərin baş verməsinə səbəb olmuşdur. Ölkədə həyata keçirilmiş özəlləşdirmə prosesi hər bir vətəndaşın iqtisadi islahatlarda şəxsi marağını təmin etmək, əhalinin həyat səviyyəsini yaxşılaşdırmaq, sağlam rəqabətə əsaslanan istehsal üçün şərait yaratmaq niyyətinə xidmət etmişdir. İqtisadiyyatın bütün sahələrini əhatə edən özəlləşdirmə prosesi müstəqil respublikamızda bazar iqtisadiyyatı meyarlarının sürətlə formalaşmasına, ölkənin xarici iqtisadi əlaqələrinin yüksəlməsinə, dünya təsərrüfat sisteminə inteqrasiyasına etibarlı zəmin yaratmışdır.

Ümummilli Liderin rəhbərliyi altında həyata keçirilmiş struktur islahatları Azərbaycanda iqtisadiyyatın bütün sahələrinin sürətli inkişafına, o cümlədən yerli və xarici investisiyalar, müasir texnologiyalar, idarəetmə təcrübəsi cəlb etməklə, rəqabət qabiliyyətli məhsul istehsal edən müəssisələrin yaradılmasına, infrastrukturun yeniləşməsinə, yeni iş yerlərinin açılmasına imkan vermişdir. Ümummilli Lider respublika iqtisadiyyatının keyfiyyətcə yeni mərhələsində özəl sektoru sosial-iqtisadi inkişafın başlıca təminatçısı kimi dəyərləndirmiş, güclü sahibkarlar təbəqəsinin formalaşmasına, onların cəmiyyətdəki mövqelərinin güclənməsinə çalışmışdır.

İnvestisiyaların təşviqi üçün respublikada daha münbit şərait yaratmaq, daxili və xarici sərmayəni stimullaşdıran səmərəli metodlardan istifadə etmək, xarici kapital qoyuluşunun başlıca istiqamətini regionların, qeyri-neft sektorunun inkişafına yönəltmək, habelə maddiləşən işgüzar fəallığı gücləndirmək üçün kompleks tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Ümumilikdə, 1993-2003-cü illərdə ölkədə həyata keçirilən siyasət deməyə əsas verir ki, Ulu Öndər Heydər Əliyev milli ideyanın təcəssümü olan məqsədlərin gerçəkləşməsi, ələlxüsus da müstəqillik amilinin praktik şəkildə bərqərar olması baxımından ilk növbədə iqtisadiyyatda çoxşaxəli islahatların aparılmasını, davamlı inkişaf üçün bazisin formalaşmasını vacib saymışdır. Ulu Öndərin müstəqil Azərbaycana rəhbərliyi illərində milli iqtisadiyyatda köklü islahatlar aparılmış, sosialyönümlü bazar iqtisadiyyatına keçidin ümdə prinsipləri müəyyənləşdirilmiş, torpaq islahatı kimi çətin və ağrılı proses, habelə özəlləşdirmənin birinci mərhələsi uğurla başa çatdırılmış, milli sahibkarlığın inkişafı üçün zəruri qanunvericilik aktları qəbul edilmiş, respublikanın dünya təsərrüfat sisteminə inteqrasiyası sürətlənmişdir.

İslahatlarda müasirləşmə və novatorluq

Fəaliyyəti ilə zaman və məkanın fövqündə dayanan tarixin yetişdirdiyi ən böyük şəxsiyyətlərdən biri kimi Ulu Öndər Azərbaycanın inkişafında qazandığı uğur və nailiyyətlərin davamlı olmasını təmin etmək üçün böyük fədakarlıqlar göstərmişdir. Bunun ən bariz göstəricilərindən biri də Ulu Öndərin özündən sonra ölkəmizə layiqincə rəhbərlik edərək qazanılan uğurların davamlılığını təmin edəcək, xalqın alternativsiz liderinə çevriləcək davamçı - siyasi varis yetişdirməsindədir.

XX əsrin sonlarına doğru müstəqil dövlətçiliyin bərpasına nail olmuş, onu möhkəmləndirərək yeni inkişaf magistralına çıxarmış müdrik xalqımız taleyini məhz qəlbən inandığı, etimad göstərdiyi siyasi liderə etibar etmişdir. "Əsl siyasət - konkret, real iş görməkdən ibarətdir" deyərək fəaliyyətə başlayan cənab İlham Əliyev hələ 2003-cü ildə verdiyi vədə sadiq qalaraq ötən 15 illik fəaliyyəti ilə hər bir Azərbaycan vətəndaşının layiqli Prezidenti olduğunu sübuta yetirmişdir.

2018-ci ilin 11 aprel seçkilərində xalqın böyük dəstəyi ilə Azərbaycana rəhbərlik kimi məsuliyyətli missiyanı növbəti mərhələdə də üzərinə götürmüş cənab İlham Əliyev ona göstərilən etimadı fəaliyyəti ilə hər zaman doğruldur, Azərbaycanı daha qüdrətli dövlətə çevirmək üçün əzmlə, qətiyyətlə çalışır. Təkcə onu demək kifayətdir ki, respublikamız son prezident seçkilərindən sonra daha da güclənmiş, zənginləşmiş, hərtərəfli inkişaf yolunda yeni uğurlara imza atmış, insan amili həyata keçirilən siyasətin ana axarında yer almışdır.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin idarəçilik ənənələrini yeni dövrün tələblərinə uyğun daha da zənginləşdirən cənab İlham Əliyev xalqın problemlərinə, arzu və istəklərinə həssaslıqla yanaşır və bunu bütün məmurların qarşısında zəruri tələb kimi qoyur. Fəaliyyətində xalqına güvənən, arxalanan dövlət başçısı xalqa xidmətdən böyük şərəf duyur. "Mənim işim ondan ibarətdir ki, xalqa xidmət etməliyəm. Onu da edirəm və bundan sonra da edəcəyəm. Bütün işlərimdə mən xalqa arxalanıram. Əgər təşəbbüslərimiz xalq tərəfindən dəstəklənməsəydi, bütün bu işləri görmək mümkün olmazdı" deyən ölkə başçısı idarəçilikdə, fəaliyyətdə, düşüncədə yenilik və sivil dəyərlərin tətbiqini zəruri sayır.

Dövlət başçısının gerçəkləşdirdiyi uğurlu diplomatiya son 15 ildə Azərbaycanın bölgədə və dünyada layiqli yerini tapmasını, regional liderliyini təmin etmişdir. Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac boru, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəmərinin istismara verilməsi, TAP, TANAP layihələrinin reallaşdırılması, üç süni peykin orbitə buraxılması Azərbaycanın beynəlxalq münasibətlər sistemindəki mövqelərini daha da gücləndirmişdir. Dövlət başçısı cənab İlham Əliyevin diplomatik səyləri nəticəsində Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu layihəsi də uğurla gerçəkləşmiş, respublikamızın Şərqlə Qərb arasında tranzit-kommunikasiya imkanları genişlənmişdir. Xatırlatmaq yerinə düşər ki, 2018-ci il mayın 29-da "Cənub qaz dəhlizi"nin, iyunun 12-də isə onun tərkib hissəsi olan TANAP boru kəmərinin rəsmi açılış mərasimi olmuş, bu layihələrin icrası Azərbaycanın regionda və Avropada geoiqtisadi əhəmiyyətini artırmışdır. Eyni zamanda 2018-ci il sentyabrın 18-də 204 kilometr uzunluğunda Ələt-Astara-İran İslam Respublikası magistral avtomobil yolunun istifadəyə verilməsi mühüm hadisələrdən olmuşdur.

Səmərəli idarəetmə sistemi xalqın mənafeyinə cavab verən strateji əhəmiyyətli qərarların qəbulu ilə yanaşı, konkret zamanda həyata keçirilmiş tədbirlər sistemi ilə bağlı müntəzəm olaraq ictimaiyyətin məlumatlandırılmasını da zəruri tələb kimi önə çıxarır. Səmərəli və şəffaf idarəçiliyi hökumət qarşısında mühüm vəzifələrdən biri kimi müəyyənləşdirmiş Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin idarəçilik konsepsiyasında da bu mütərəqqi prinsip daim önə çəkilir. Dövlət başçısı ötən 15 ildə ayrı-ayrı məmurlara etimad meyarını məhz onların fəaliyyətinə nəzərən müəyyənləşdirərək, ictimaiyyətin görülmüş işlər, qarşıda duran məqsədlər və həyata keçiriləcək layihələr barədə məlumatlandırılmasını zəruri saymışdır. Bu cür hesabatlar konkret dövrdə əldə edilmiş nailiyyətlərin qiymətləndirilməsi, qazanılmış uğurların ictimaiyyətə düzgün, obyektiv çatdırılması, mövcud problemlər ətrafında obyektiv müzakirələrin aparılması, bu problemlərin həlli yollarının tapılması üçün səmərəli vasitəyə çevrilmişdir.

İdarəçiliyin asanlaşdırılması və bu zaman vətəndaş məmnunluğunun təmin edilməsi də strateji xətt olaraq diqqət mərkəzindədir. Prezident 2018-ci ilin avqust ayında əhalinin məşğulluğu, əmək və sosial müdafiəsi ilə bağlı çevik və innovativ xidmətlərin göstərilməsi üçün Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin nəzdində Dayanıqlı və Operativ Sosial Təminat Agentliyini (DOST) yaratmışdır. Ümumilikdə, "ASAN xidmət", "ASAN kommunal" və "DOST" kimi modern xidmət mərkəzlərinin yaradılması Azərbaycanda müasir idarəetmə sisteminin mahiyyətini, fəlsəfəsini açır.

Regionların inkişafında tarazlıq təmin edilir

2003-cü ildən etibarən Azərbaycanın iqtisadi sahədə həyata keçirdiyi siyasətin uğurlarını şərtləndirən əsas amillərdən biri də məhz inkişafın mərkəz və regionlar üzrə tarazlı xarakter daşıması, rentabelli istehsal sahələrinin ölkənin bütün regionlarını əhatə etməsi, yerli resurslardan istifadənin səmərəliliyinin artırılması, infrastrukturun yeniləşdirilməsi tədbirləri ilə sıx şəkildə bağlıdır. Məhz bu iqtisadi strategiya regionlarda sahibkarlığın inkişafını sürətləndirməklə, oradakı əmək ehtiyatlarından, təbii və iqtisadi potensialdan səmərəli istifadə edilməsinə imkan yaratmışdır.

Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin 11 fevral 2004-cü il tarixli "Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı (2004-2008-ci illər)", 14 aprel 2009-cu il tarixli "Azərbaycan Respublikası regionlarının 2009-2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı" və 2014-cü il 27 fevral tarixli "Azərbaycan Respublikası regionlarının 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı" regionların iqtisadi inkişafında tamamilə yeni səhifə açmış, insanların kəndlərdən şəhərlərə axınının qarşısını almış, xüsusilə də qeyri-neft sektorunun, sahibkarlığın inkişafına xüsusi təkan vermişdir.

2004-2018-ci illər ərzində reallaşdırılan regionların sosial-iqtisadi inkişafı dövlət proqramlarının təhlili göstərir ki, ötən müddətdə ölkənin makroiqtisadi göstəricilərində regionların xüsusi çəkisi əhəmiyyətli dərəcədə yüksəlmişdir. Yerlərdə sahibkarlığın inkişafının sürətləndirilməsi, yerli istehsal və emal müəssisələrinin fəaliyyətinin bərpası və genişləndirilməsi, iqtisadi və sosial-mədəni infrastruktur obyektlərinin yenidən qurulması, yoxsulluğun azaldılması, yeni iş yerlərinin açılması nəticəsində əhalinin həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi istiqamətində böyük uğurlar əldə olunmuşdur.

Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev "Azərbaycan Respublikası regionlarının 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı"nın icrasının yekunlarına həsr olunmuş konfransda bölgələrin inkişafı üçün dördüncü dövlət proqramının da hazırlandığını diqqətə çatdırmışdır. Ötən illərdə görülən tədbirlərə rəğmən əlavə dəyərin formalaşdırılmasında özünü göstərən fərq sayca dördüncü dövlət proqramının qəbulunu da zəruri etmişdir. Azərbaycan Prezidentinin 2019-cu il 29 yanvar tarixli fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası regionlarının 2019-2023-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı" qarşıdakı illərdə bölgələrin inkişafına yeni təkan olacaqdır.

Statistik göstəricilər son 15 ildə Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafını və dayanıqlılığını bir daha təsdiq edir: Ötən dövrdə ölkənin strateji valyuta ehtiyatları 27 dəfə artaraq 46,7 mlrd. ABŞ dollarına çatmışdır. 2004-2018-ci illərdə ümumi daxili məhsul (ÜDM) real ifadədə 3,2 dəfə, o cümlədən qeyri-neft sektoru 2,7 dəfə artmışdır. Davamlı sosial-iqtisadi inkişafın təmin edilməsi məqsədilə dövlət büdcəsində dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərcləri dinamik olaraq artmış, investisiya xərcləri dövlət büdcəsində əhəmiyyətli çəkiyə malik olmuşdur.

Görülən tədbirlərin nəticəsi olaraq bölgələrdəki rayon və şəhərlərlə paytaxt Bakı şəhərinin inkişafı arasındakı fərq getdikcə azalır. Dövlət proqramları nəticəsində regionların tərəqqisinə 50 milyard manatdan çox vəsaitin yatırılması inkişafdakı tarazlığı təmin etmişdir. Yalnız onu demək kifayətdir ki, 2019-cu ildə Azərbaycanın 34 şəhər və rayonu mərkəzdən dotasiya almadan özünü maliyyələşdirir. Son 15 ildə açılmış 1,9 milyona yaxın iş yerinin 50 faizdən çoxunun məhz regionların payına düşməsi də Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin regional siyasətinin uğurlarının əyani təcəssümüdür.

Son 15 ildə ölkə Prezidentinin sahibkarlığın inkişafı istiqamətində həyata keçirdiyi tədbirlər ardıcıllığı, səmərəliliyi və sistemliliyi ilə diqqəti cəlb etmişdir. Hələ 2004-cü il 1 fevral tarixində Bakı Biznes Mərkəzində yerli sahibkarlarla görüşən dövlət başçısı onları narahat edən məsələləri diqqətlə dinləmiş, sahibkarları dəstəklədiyini, iş adamlarına gələcəkdə də lazımi köməyi göstərəcəyini bəyan etmişdir. Dövlət rəhbəri inhisarçılıq, sahibkarlara süni maneələrin yaradılması, hüquq mühafizə orqanlarının iş adamlarının fəaliyyətinə müdaxiləsi hallarını pisləmiş, bu münasibət konkret qərarlarla müşayiət olunmuşdur. Antiinhisar fəaliyyətinin gücləndirilməsi, inflyasiyanın qarşısının alınması üçün əsaslı tədbirlərin görülməsi, qeydiyyat sisteminin sadələşdirilməsi, yerlərdə regional iqtisad məhkəmələrinin yaradılması və s. kimi tədbirlər bunun əyani təcəssümüdür.

Cənab İlham Əliyev Azərbaycanı müasir və qüdrətli dövlətə çevirmək məqsədini sadəcə dekorativ bəyanatlarla ifadə etmir, onun konkret icra mexanizmlərinin müəyyənləşdirilməsi istiqamətində konkret addımlar atır. Dövlət başçısının son illərdə imzaladığı "Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış" İnkişaf Konsepsiyası və "Milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə strateji yol xəritələri" kimi konseptual əhəmiyyətli sənədlər deməyə əsas verir ki, cənab Prezident uzunmüddətli inkişaf strategiyasının dərin elmi proqnozlar əsasında işlənib hazırlanmasına çalışır.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İqtisadi İslahatlar üzrə Köməkçisi Xidmətinin, eləcə də Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasının, İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin, Maliyyə Sabitliyi və Turizm, habelə Apelyasiya şuralarının, Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin yaradılması iqtisadi islahatların səmərəliliyini yüksəltmişdir. Dövlət başçısının siyasi iradəsilə həyata keçirilən sistemli islahatlar - imzalanan fərman və sərəncamlar respublikamızın postneft dövrünə uyğunlaşdırılması, sahibkarların hərtərəfli dəstəklənməsi yolu ilə qeyri-neft sektorunun inkişafının sürətləndirilməsi məqsədini önə çəkir. Bu baxımdan 3 fevral 2016-cı il tarixli "Azərbaycan Respublikasının mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanlarında Apelyasiya Şuralarının yaradılması haqqında", 20 aprel 2016-cı il tarixli "İnvestisiyanın həyata keçirildiyi iqtisadi fəaliyyət sahələri, investisiya layihəsinin həcmi ilə bağlı minimal məbləğ və həyata keçiriləcəyi inzibati ərazi vahidləri"nin təsdiq edilməsi haqqında, 19 may 2016-cı il tarixli "Dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi prosesinin təkmilləşdirilməsi sahəsində əlavə tədbirlər haqqında" və "Bəzi tikinti obyektlərinin istismarına icazə verilməsinin sadələşdirilməsi haqqında" fərmanları, habelə 2016-cı il 21 may tarixli fərmanla təsdiq edilmiş "Malların və nəqliyyat vasitələrinin gömrük sərhədindən keçirilməsi üçün "Yaşıl dəhliz" və digər buraxılış sistemlərindən istifadə Qaydaları", 21 aprel 2016-cı il tarixli "Azərbaycan Respublikasında "Sahibkarlar Günü"nün təsis edilməsi haqqında" və digər sənədlər ölkədə sahibkarlığın inkişafına ciddi təkan vermiş, ölkəmizin qlobal böhran meyillərinə çevik müqavimətini təmin etmişdir.

İnsan amili daim prioritetdir

Nazirlər Kabinetinin 2019-cu ilin birinci rübünün sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrin müzakirəsinə həsr olunmuş iclası respublikamızın dinamik inkişaf yolunda olduğunu bir daha təsdiqləmişdir. İclasda səslənən statistik rəqəmlər dövlət başçısının rəhbərliyi ilə həyata keçirilən islahatların səmərəliliyini və insan amilinin yüksəlişinə xidmət etdiyini bir daha təsdiqləyir. Hesabat dövründə dövlət büdcəsinə vergi və gömrük orqanlarının xəttilə 200 milyon manatdan artıq əlavə vəsait toplanmış, ümumi daxili məhsul 3 faiz, sənaye istehsalı 4,4 faiz, qeyri-neft sektorunda sənaye istehsalı 15,6 faiz artmışdır. Hesabat dövründə kənd təsərrüfatının 3,6 faiz, əhalinin gəlirlərinin 5,5 faiz artması, inflyasiyanın aşağı həddə - 2,1 faiz civarında olması, ölkə iqtisadiyyatına 2,8 milyard dollar sərmayənin qoyulması inkişafdakı pozitiv dinamikanın əyani göstəriciləri kimi qeyd olunmalıdır.

Azərbaycanda sahibkarlığın inkişaf etdirilməsi ilə bağlı aparılan siyasət, görülmüş işlər nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən də yüksək qiymət alır. Dünya Bankının "Doing Business" hesabatında Azərbaycan Respublikası 2016-cı ildəki 63-cü yerdən 2019-cu ildə 25-ci yerə yüksəlməyə nail olmuşdur. Davos İqtisadi Forumunun hesabatına əsasən Azərbaycan iqtisadiyyatı 2018-ci ildə rəqabət qabiliyyətinə görə 138 ölkə arasında 35-ci yerdədir və ardıcıl olaraq 8 ildir ki, MDB ölkələri arasında birincidir. Forumun "İnklüziv İnkişaf İndeksi 2018" hesabatında Azərbaycan ən yaxşı inkişaf etməkdə olan ölkələr sırasında üçüncü, MDB məkanında isə birinci yerdə qərarlaşmışdır. BMT İnkişaf Proqramının insan inkişafı indeksinə görə Azərbaycan "orta insan inkişafı" qrupu ölkələrini tərk edərək, "yüksək insan inkişafı" ölkələri kateqoriyasına daxil olmuşdur.

Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin son 15 ildə yürütdüyü sosialyönümlü siyasətin məqsədi təkcə sosial bərabərsizliyi aradan götürmək olmayıb, həm də onu tarazlaşdırmaq, vətəndaşların maddi vəziyyətindəki fərqliliyi aradan qaldırmaq, kəskin təbəqələşməyə yol verməmək, cəmiyyətin bütün üzvlərinin layiqli həyat səviyyəsini təmin etməkdən ibarətdir. Dövlət başçısı tərəfindən son 10 ildə imzalanmış sərəncamlar sosial təminat və yoxsulluğun səviyyəsinin aşağı salınması baxımından mühüm əhəmiyyətə malikdir. Buna misal olaraq "Əhalinin təbii qazdan istifadəsi üzrə yaranmış borclarının silinməsi tədbirləri barədə" 29 dekabr 2009-cu il tarixli fərmanı xatırlatmaq mümkündür. Fərmana əsasən, əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi və istehlak edilmiş təbii qazın dəyərinin ödənilməsində yaranmış vəziyyətin tənzimlənməsi məqsədilə vətəndaşların 1 oktyabr 2009-cu il tarixinə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin "Azəriqaz" İstehsalat Birliyinə yaranmış 327 milyon manat məbləğində borcları silinmişdir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2011-ci il 1 aprel tarixli fərmanı ilə əhalinin "Azərsu" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə olan 294,2 milyon manat borcunun dövlət büdcəsi hesabına silinməsi də dövlətin sosialyönümlü siyasətinin növbəti təcəssümü olmuşdur. 2012-ci ilin iyun ayının 1-dən vətəndaşların SSRİ dövründən əmanət bankında qalmış əmanətlərinin indeksasiya olunaraq qaytarılması da respublikamızın sosialyönümlü iqtisadi siyasətinin mahiyyətindən irəli gəlmişdir.

Bu və digər faktlar göstərir ki, ölkədə bazar iqtisadiyyatı prinsiplərinin cəmiyyətdə möhkəm dayaqlar tapması, iqtisadiyyatın liberallaşdırılması sosial himayəyə ehtiyacı olan vətəndaşların maraqları ilə qətiyyən ziddiyyətə girmir. Əksinə, əldə edilən dividendlər insanların sosial problemlərinin həllinə, vətəndaşların həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılmasına yönəldilir. 2018-ci ilin 11 aprel seçkilərindən sonra sosialyönümlü islahatlarda keyfiyyətcə yeni mərhələnin başlanması, xüsusən də bu ilin əvvəlindən başlayaraq əhalinin aztəminatlı və imtiyazlı təbəqələrinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsinə xidmət edən kompleks tədbirlərin həyata keçirilməsi Azərbaycanın "sosial dövlət" konsepsiyasına sadiqliyinin bariz göstəricisidir.

Yürüdülən uğurlu iqtisadi siyasət - çevik və şəffaf vergi-gömrük islahatları nəticəsində son aylarda ölkəmizin maliyyə imkanlarının daha da artması ilə paralel dövlət başçısı uğurlu sosial islahatlar paketinin reallaşdırılmasını təmin etmişdir. Təkcə onu demək lazımdır ki, bu prosesin əyani təzahürü olaraq icbari tibbi sığorta sisteminin tətbiqi təmin edilmiş, bu sistemin 2020-ci ildən bütün ölkədə tətbiqi nəzərdə tutulmuşdur. Daha sonra, İşsizlikdən Sığorta Fondunun yaradılması, məşğulluq strategiyasının qəbulu, ünvanlı sosial yardımın əhatə dairəsinin genişləndirilməsi, özünüməşğulluq proqramlarının təmin edilməsi sosial islahatların mühüm tərkib hissəsidir.

Qısaca demək kifayətdir ki, son aylarda Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün müdafiəsi zamanı şəhid olmuş insanların ailələrinə 11 min manat məbləğində birdəfəlik ödəniş edilmiş, minimum əməkhaqqı, sosial müavinət, pensiya və tələbə təqaüdləri artırılmış, zəlzələdən ciddi zərər çəkmiş vətəndaşlar üçün evlərin inşasına başlanılmış, devalvasiya nəticəsində banklara borcu yaranmış vətəndaşların borcları müəyyən şərtlər çərçivəsində kompensasiya edilmiş, yanğından zərər çəkmiş sahibkarlara kompensasiya ödənilmiş, mavi yanacağa görə nəzərdə tutulmuş limit artırılmışdır. Bu və digər sosialyönümlü addımlar, şübhəsiz, vətəndaşlar tərəfindən də rəğbətlə qarşılanır.

İslahatların hazırkı mərhələsində mütərəqqi meyarlara söykənən çevik idarəetmə modelinin formalaşdırılması Azərbaycan üçün də kifayət qədər aktualdır. Son illərdə həyata keçirilən kadr islahatlarının əsas məqsədini əhalinin sosial rifahının yaxşılaşdırılması, neftdən asılı olmayan dayanıqlı inkişaf strategiyasının formalaşdırılması ilə yanaşı, ümumilikdə, dövlət idarəçilik fəlsəfəsinin dəyişdirilməsi təşkil edir. Cənab İlham Əliyev, ilk növbədə, vətəndaşların mənafeyini düşünərək dövlət idarəetməsi ilə bağlı bu və digər qərarlar qəbul edir, struktur islahatları həyata keçirir. Dövlət başçısının 2019-cu il 14 yanvar tarixli "Azərbaycan Respublikasında dövlət idarəçiliyinin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında" fərmanı idarəetmə sistemində çevikliyin və səmərəliliyin təmin olunması baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Qlobal planda cərəyan edən mürəkkəb siyasi, iqtisadi və humanitar proseslər müasir islahatçı baxışın tətbiqini aktuallaşdırdığından dövlət başçısı hökumətin bu çağırışlara hazır olmasını da son dərəcə vacib sayır. 2017-ci il 21 fevral tarixdə Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, UNESKO və ISESCO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban xanım Əliyevanın Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti vəzifəsinə təyin olunması, bu mənada postneft dövründə Azərbaycanda həyata keçirilən çoxşaxəli islahatların davamlılığını və dövlət idarəçiliyinin səmərəliliyini yüksəltmək məqsədinə xidmət etmişdir.

Mehriban xanım Əliyevanın Birinci vitse-prezident kimi uğurlu fəaliyyəti bu prosesin sürətlənməsini təmin etmiş, idarəçiliyə yeni nəfəs gətirmişdir. Cəmiyyətdə mütləq çoxluğun qənaəti bundan ibarətdir ki, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti kimi vətənpərvər fəaliyyəti, humanizmə, mərhəmətə, nəcibliyə söykənən layihələri ilə böyük nüfuz qazanmış və yüksək idarəçilik keyfiyyətlərini təsdiqləmiş Mehriban xanım Əliyeva üzərinə götürdüyü məsuliyyətli missiya ilə ölkə başçısının və xalqın etimadını inamla doğruldur.

2018-ci ilin 11 aprel seçkilərinin nəticəsi olaraq Azərbaycan cəmiyyəti uzun illərin sərt sınaqlarından üzüağ çıxaraq yüksək etimad qazanmış Heydər Əliyev siyasətinin davamlılığının təmini, hər bir fərdin mənafeyinə hesablanmış siyasi, hüquqi, sosial-iqtisadi islahatların ardıcıl şəkildə davam etdirilməsi naminə ciddi siyasi iradə ortaya qoymuşdur.

Cəmiyyətdə mütləq çoxluğun alternativsiz milli lider olaraq qəbul etdiyi cənab İlham Əliyev Azərbaycanın perspektiv inkişafı üçün qarşıda duran strateji hədəfləri inamla gerçəkləşdirmək, ölkəmizi yaxın illərdə ən müasir və inkişaf etmiş dövlətə çevirmək istiqamətində əzmlə, yorulmadan, qətiyyətlə çalışır.

1969 AZƏRBAYCAN TARİXİNİN HEYDƏR ƏLİYEV DÖVRÜ: 2019

qüdrətli dövlət, güclü xalq, möhtəşəm inkişaf

Şərəfin rəmzi

Əvvəli 1-ci səh.

Bu, təbiidir. Adam yaşa dolduqca anlamağa başlayır ki, o öz həyatında təkbaşına deyil, ömrünü zamandan, məkandan, keçmişdən, bu gündən, gələcəkdən təcrid olunmuş şəkildə yaşamır. Sürdüyü ömür hansısa böyük bir mədəniyyətin, tarixin kiçik parçasıdır, onun davamıdır. İnsan yaşın bu məqamında dünyaya gəldiyi məkanı, aid olduğu etnosun özünəməxsusluqlarını, əcdadlarının yaşadıqlarını daha aydın dərk etməyə cəhd göstərir.

Tarixi mövzularda əsərlər bu təsəvvürlərin genişlənməsinə yardımçı olur. Ona görə də oxucular, xüsusilə yetkin yaşlı oxucular tarixi mövzulara böyük maraq göstərirlər.

Bir də burada daha bir məqam var: Tarix axı həm də ibrət dərsləridir...

İnsan tarixi ciddi şəkildə öyrəndikcə, onun pərdəarxası məqamlarına nəzər saldıqca, bu dərslərdən daha yaxşı nəticə çıxarmaq, gələcəyə hazırlıqlı şəkildə daxil olmaq istəyir. Və ən əsası, tarixi öyrənən, onun doğrularından, yanlışlarından nəticə çıxarmağı bacaran kəs gələcək qarşısındakı məsuliyyətini də dərindən anlamağa başlayır elə bil...

Keçmişlə tez-tez dialoqa keçir, onu sorğulayır, olub-keçənləri sərf-nəzər edib saysız-hesabsız suallara cavab tapmağa çalışırıq: Biz kimik, tarixin, inkişafın bitib-tükənməyən yollarında haradan haralara qədər gələ bilmişik, nələr qazanmışıq, nələr itirmişik, yanlışlarımız, uğurlarımız nələr olub, bundan sonrakı yolumuz hayanadır?!

❖ ❖ ❖

Hələ orta məktəbdə ikən dərsliklərimizdəki tarixi faktları, saysız-hesabsız illəri, günləri, rəqəmləri yadda saxlamağın çətinliyi barədə müəllimimizə gileylənərkən bizə məsləhət görərdi ki, onları yadda saxlamaqdan daha çox hiss etməyə cəhd göstərək. Olub-keçənləri bir anlıq gözlərimiz önündə canlandıraq, özümüzü də o mənzərənin içində axtaraq. Onda tarixi faktlar heç vaxt hafizəmizdən silinməyəcək.

Kaş ki, bunu şagirdliyimdən bəri edə bilsəydim...

İndi sevimli tarix müəllimimizin, əslində, nə qədər haqlı olduğunu, tarixi hiss etməyin, adama necə maraqlı gəldiyini anlayıram.

Tarixi mövzularda romanlar üzərində işləyərkən günüm tarixçilərimizin müxtəlif dövrlərlə bağlı qələmə aldıqları kitablarla, bu kitabların səhifələrində əks olunmuş məxəzlərlə baş-başa keçir. Bədii təxəyyülün gücü ilə cilalamağa başladığım bu faktları qələmə aldıqca, bəzən özüm də fərqinə varmadan onlara daxil oluram, o tarixi fakt və hadisələrin oxucusundan çox iştirakçısına çevrilirəm.

Və o romanları yaza-yaza, məxəzlərdən o faktları toplaya-toplaya müxtəlif suallar düşüncələrimə rahatlıq vermir. Fikirləşirəm ki, məsələn, Ağqoyunlu dövlətinin ən güclü hökmdarı Uzun Həsən 1473-cü ilin 11 avqustunda indiki Malatya şəhəri yaxınlığında Osmanlı ordusuna qarşı apardığı Otluqbeli, yaxud Tərcan döyüşü zamanı artilleriya silahlarına malik olsaydı və bunun hesabına döyüşdən qalib çıxsaydı, görən, nələr baş verərdi?!

Yaxud canı, qanı, dili, dini bir insanların qurduqları bu dövlətlər - Ağqoyunlu və Osmanlı döyüş meydanında bir-birinə qənim kəsilmək əvəzinə, indiki Azərbaycan və Türkiyənin doğmalığı ilə bir-birinə söykək olsaydılar, tarixin sonrakı gərdişi necə dəyişərdi?!

Onları zəiflədib sıradan çıxarmaqdan ötrü bir-birinə qırdıran orta əsrlər Avropasının məkrinə uyub döyüşməkdənsə, bu iki qardaş dövlət ümumi maraqlar ətrafında, ümumi düşmənlərə qarşı birləşsəydi, görəsən dünya tarixi necə dəyişərdi?!

Yaxud qızılbaşların 1493-cü ilin Ərdəbilində, Rəştində, Lahicanında, Gilanında Eybə Sultanın silahlı dəstələrindən qorumaq üçün bəzən səbətdə gizlətdikləri 5 yaşlı oğlan düşür yadıma...

Cəmi bir neçə ildən sonra tarixdəki böyük qürur yerimizə, vahid Azərbaycan dövlətinin banisinə, Səfəvilərin ən böyük hökmdarına çevriləcək şah babamız - Şah İsmayıl Xətai...

Görəsən Eybə Sultanın silahlıları həmin anlarda o 5 yaşlı uşağı tapıb qardaşı Sultan Əli kimi qətlə yetirsəydilər, tarixdə Səfəvilər dövləti adlı belə bir möhtəşəmlik yaranacaqdımı?!

Məxəzlər ətrafında düşüncələrim tarixi taleyimizdəki ən həlledici anlardan keçdikcə suallarım da davam edir. Bəzən həyəcanlanıram, o anların, qarşıya qoyulan niyyətlərin arzularımdakı kimi həyata keçməməsinə təəssüflənirəm, bir anlıq tarixi o anında durdurub yanlışların düzəldilməsini istəyirəm.

Hərbi nailiyyətlərinə görə tarixçilərin bəzən Şərqin Napoleonu və ikinci Makedoniyalı İsgəndər ləqəbi ilə tanıtdıqları daha bir şahımızı düşünürəm - Nadir şahı...

Düşünürəm ki, Səfəvilərin müxtəlif döyüşlərdəki məğlubiyyətindən və ərazi itkilərindən sonra uzun illər ərzində ilk dəfə olaraq Azərbaycanın geniş hüdudlarını inzibati qaydada öz idarəçiliyinə alaraq, Səfəvilər dövlətinin sərhədlərini, demək olar ki, tamamilə bərpa edə bilən bu qüdrətli sərkərdə, onun davamçıları belə bir nailiyyəti əsrlərcə qoruya bilsəydilər...

Görkəmli akademik, böyük ictimai xadim Ramiz Mehdiyevin "Tarixi idrakın elmiliyi problemlərinə dair" kitabının 60-cı səhifəsində oxuyuruq: "Şah İsmayıl güclü imperiya yaradaraq Azərbaycan torpaqlarını birləşdirdi".

Yaxud xalqın ən işıqlı insanlarının, böyük kişilərinin qurub-yaratdıqları Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti cəmi 23 aydan sonra süquta uğramasaydı, mövcudluğunu, fəaliyyətini davam etsəydi, qarşıya qoyduğu hədəflərə çatsaydı...

❖ ❖ ❖

Xəyal qanadlarında əsrlərdən-əsrlərə adladıqca qəlbimdəki təəssüf hissini daha da gücləndirən düşüncələrim yalnız XX əsrin 60-cı illərinin sonlarına doğru böyük bir təsəlli ilə rastlaşır...

Əsrlərin üzərindən bulud kimi asılmış təəssüf, məyusluq mənzərələrinin arasından şığıyıb gələn narahat düşüncələrim 1969-cu ilin konkret bir günündə qərar tutur, rahatlıq tapır...

1969-cu ilin 14 iyul günü...

Xəzərin zümrüd qoynuna sığınmış Bakı yay mövsümünə xas günəşli, isti, bağ, dəniz, istirahət əhvali-ruhiyyəli adi günlərindən birini yaşayır. İnsanların çoxu bu gündən etibarən Azərbaycanda yeni bir tarixin başlanmasından, milli dövlətçilik tariximizdə möhtəşəm bir başlanğıcın yaşanmasından bəlkə də xəbərsizdir...

Tarixsə içəridə - Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin plenumunun keçirildiyi zalda yazılır. O möhtəşəm an burada yaşanır...

1969-cu il 14 iyul tarixli plenum Azərbaycan üçün miqyası onilliklər, əminəm ki, elə əsrlərə sığacaq mühüm bir qərar verir. O günə qədər xüsusi xidmət orqanlarında keçmiş peşəkar karyerasına görə geniş auditoriyanın o qədər də yaxşı tanımadığı 46 yaşlı Heydər Əlirza oğlu Əliyev Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi seçilir...

❖ ❖ ❖

O dövrün şərtləri daxilində götürsək, sovet partnomenklaturası üçün bu, bəlkə də sıradan bir qərardır. Qərar Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin plenumu adından verilsə də, namizəd təbii ki, mərkəz tərəfindən irəli sürülüb. SSRİ rəhbərliyi böyük ehtimalla Azərbaycan rəhbərliyinə bir deyil, bir neçə potensial namizəd sırasında məhz Heydər Əliyev adı üzərində dayanıb, plenumda onun seçilməsini tövsiyə edib.

İndi düşünürəm ki, mərkəzin tövsiyəsindəki, plenumun yekun qərarındakı bu ad Heydər Əliyev deyil, hansısa Əhməd Əhmədov, yaxud Məmməd Məmmədov da ola bilərdi.

Əgər həmin gün bu vəzifəyə Heydər Əliyev seçilməsəydi, onda Azərbaycanın taleyi necə olacaqdı?!

Bizi o illərdə və ondan sonrakı dönəmlərdə nələr gözləyəcəkdi?!

Heydər Əliyevin yüksək dövlət vəzifələrindən kənarlaşdırıldığı ötən əsrin 1987-ci illə xalqın təkidli tələbi ilə müstəqil Azərbaycan rəhbərliyinə qayıtdığı 1993-cü il arasındakı cəmi 6 illik müddətdə başımıza gələnləri, vətənin dörd bir yanında o illərdə yaşadığımız faciələrin qəmli hekayətlərini danışan Şəhidlər xiyabanlarını, mərmər başdaşlarından boylanan şəhidlərimizin hüznlü çöhrələrini, itirilən torpaqlarımızı, yerlə-yeksan olmuş iqtisadiyyatımızı, pozulan düzənimizi yada salsaq, sovet Azərbaycanının Heydər Əliyevsiz yaşanacaq illərində də günümüzün xoş keçməyəcəyini fəhm etmək o qədər çətin deyil...

❖ ❖ ❖

İnsan həyatın hər anında qanunauyğunluq axtarıb tapmaq istəyir. Əslində isə həyatda çox şeylər adi təsadüflər üzərində qurulub. Adi bir təsadüf, seçim, bəzən böyük bir xalqın taleyini müəyyənləşdirir. Onu ya uzun illərdən bəri can atdığı rifahına qovuşdurur, ya da məhv edir.

Amma orası da var ki, bir çox təsadüflər də müəyyən qanunauyğunluqlar əsasında ortaya çıxır. O təsadüfləri dövr, şərait, yaranmış zərurətin özü formalaşdırır. Heydər Əliyevin Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi seçildiyi 1969-cu il də belə bir dövr idi. Azərbaycan cəmiyyəti keçmiş ittifaqın sərhədləri daxilində, sovet quruluşunun məhdudiyyətləri çərçivəsində də olsa, müəyyən dəyişikliklər gözləntisində idi.

Ötən əsrin 50-ci illərinin sonu, 60-cı illərinin əvvəllərindən özünü göstərən müəyyən mülayimləşmə meyilləri ilə bu dəyişiklik havası ədəbiyyatdan, musiqidən, filmlərdən insanların üzünə vururdu. Cəmiyyətsə daha böyük dəyişikliklər arzusunda idi. Zaman, reallıqlar, həyat şərtləri dəyişirdi, insanlar yaşadıqları dövrün inkişaf sürəti ilə ayaqlaşmağa, öncül xalqlar sırasında öz yerlərini tutmağa can atırdılar. Amma 60-cı illərin sonlarına qədər zəngin təbii sərvətlərinə rəğmən keçmiş ittifaq respublikaları arasında ən axırıncı yerlərdən birini tutan, böyük sənayeləşmə potensialına baxmayaraq aqrar ölkə statusundan çıxa bilməyən bir Azərbaycan vardı. Heydər Əliyevin rəhbərliyinə qədərki bu Azərbaycanda əhalinin əksəriyyəti çox kasıb idi. Xüsusilə kənd yerlərində səhərdən-axşama qədər tarlalarda tər tökən insanlar yarıac-yarıtox yaşayırdılar.

İdarəçilik sistemində kommunist ideologiyasının irəli sürdüyü bərabərlik, dürüstlük, qanunlara hörmət prinsipi ilə bir araya sığmayan mənfi meyillər getdikcə güclənirdi. Məqam sahibləri qanunlardan çox rahatlıqla yayına, mövcud imkanlardan şəxsi mənfəətləri naminə istifadə edə bilirdilər, cəmiyyətdə ədalət prinsipləri pozulurdu.

Elmi-texniki inqilab dövründə, insan oğlunun Aya qədəm basdığı vaxtda millətin, dövlətin gələcəyi üçün elm, təhsil qapılarını xalqın üzünə açmaq tarixi bir zərurət ikən ali və orta təhsil müəssisələrinə qəbulda getdikcə güclənən korrupsiya meyilləri bütün qapıları orta məktəbdə əxz etdiyi biliklərdən başqa güvənc yeri olmayan kasıb-kusub balalarının üzünə bağlayırdı. Bunun müqabilində imkanlı övladları kifayət qədər bilik, qabiliyyət səviyyəsinə malik olmadan nələrinsə müqabilində nüfuzlu ixtisaslara yiyələnib strateji mövqelərə sahiblənirdilər. Və öz faydasızlıqları, ətalətləri ilə cəmiyyətin ümumi inkişafını əngəlləyirdilər.

Azərbaycan insanı daha səmərəli, məhsuldar şəkildə çalışmaq, layiq olduğu həyatı qurmağa can atırdı. Özündə belə bir potensialı görürdü. Amma bundan ötrü insanlara belə bir səmərəli iş mühitini yaradan, zəhmətlərinin müqabilində arzuladıqları həyat səviyyəsini, rifahı onlar üçün təmin edən, xalqın potensialını üzə çıxarıb, ümumi inkişafa yönəltməyi bacaran rəhbərə ehtiyac vardı.

O illərdə, xüsusən mərkəzi şəhərlərimizdə sovet quruluşu ruhunda yeni bir nəsil yetişirdi. Milli köklərlə əlaqə tədricən zəifləyirdi. Kosmopolitizm əhvalı milli özünüdərk duyğusunu sıxışdırmağa başlayırdı. Bu prosesə mane olmağa çalışan, öz əsərlərində, ictimai çıxışlarında tariximizə, soykökümüzə üz tutan, milli şüurun oyanışına can atan vətənsevər ziyalılarımız təzyiqlərlə üz-üzə qalırdılar. Onlara sahib çıxan, Azərbaycanın gələcəyi üçün strateji düşünməyi bacaran, milli hədəflərə çatmaq üçün bütün mövcud imkanlardan istifadə etməyə qabil olan milli liderə ehtiyac vardı.

❖ ❖ ❖

Məsələyə bu səmtdən baxsaq, bəli, Heydər Əliyevin həmin gün Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi seçilməsi həm də dövrün, şəraitin, xalqın sosial sifarişlərinin formalaşdırdığı bir qanunauyğunluq idi.

Bu mənada 14 iyul 1969-cu il tarixli plenumda Moskvanın təqdim etdiyi gənc namizədə - Heydər Əlirza oğlu Əliyevə səs verənlər bununla, bəlkə heç özləri də fərqində olmadan, mərkəzin tapşırığına yox, Azərbaycan dövlətinin əbədi qüdrətini təmin edən tarixi missiyaya xeyir-dua verdilər...

Bu missiyanı həyata keçirəcək Liderin və onun rəhbərliyi ilə Azərbaycanın gələcəyə doğru yolunu açdılar...

❖ ❖ ❖

"Sonuncu fateh" və artıq bitirmək üzrə olduğum "İki şah, iki sultan" romanlarımda Azərbaycanın milli dövlətçilik tarixinin zirvəsində qərar tutan şəxsiyyətlərimizdən yazmışam. Bu romanları bir liderlər silsiləsi kimi düşünmüşəm. Ömür vəfa etsə, hələ davamı olacaq.

"İki şah, iki sultan" roman-trilogiyadır: birinci kitab "Qazi Bürhanəddin səltənətinin süqutu"na, ikinci kitab Uzun Həsən və anasına, qoca Şərqin ilk diplomat qadını Sara Xatuna həsr olunub. Bu silsilədən "Çaldırana gedən yol" adlı üçüncü romanım Şah İsmayıl Xətaidən bəhs edir.

"Sonuncu fateh" romanımın qəhrəmanı isə Orta Şərqin və Asiyanın sonuncu fatehi sayılan, türk cahangiri Nadir şah Əfşardır.

Annotasiyadan da göründüyü kimi, bu əsərlərdə klassik poeziyamızın da qürur yerlərindən olan, bir-birindən gözəl tuyuqlar müəllifi Qazi Bürhanəddindən başlamış, ta Nadir şaha qədər qədim dövlətçilik tariximizi geniş şəkildə canlandırmağa çalışmışam.

O kitabları yaza-yaza aylarla bu böyük şəxsiyyətlərin, sərkərdələrin, nəhəng dövlət adamlarının keşməkeşli taleyi ilə başbaşa qaldım. Onların irsi üzərində bərqərar edilmiş bir dövlətin vətəndaşı olaraq hər gün qürur duydum bu adlarla...

Və bu insanlar haqqında oxuduqca, öyrəndikcə, onların müqəddəs ruhu ilə dialoqa girdikcə məni kövrəldən yox - bəlkə yaşlanmışam ondandır - hətta hönkür-hönkür ağladan məqamlar da çox oldu...

Bu qeydlərdə məqsədimsə yaradıcılığıma diqqət yönəltməkdən daha çox tarix boyu nə qədər böyük hökmdarlarımızın, qüdrətli liderlərimizin olduğunu oxucularımıza xatırlatmaqdır.

Xalqın dövlətçilik tarixi, ənənələri həmişə bir tac kimi gəlib mənə... Həqiqətən bir xalqın formalaşdırdığı dövlətçilik ənənələri onun başını ucaldan, tarixdə boyunu başqalarından daha hündür göstərən, sözünü ötkün, qılıncını kəskin edən tacdır.

Və bu silsilədə əgər Azərbaycanın milli dövlətçilik tacının qiymətli firuzəsi Uzun Həsəndirsə, ona rövnəq verən zümrüdü Şah İsmayıl Xətaidirsə, yaqutu Nadir şahdırsa, bu tacın tən ortasındakı ən parlaq almazı da məhz Heydər Əliyevidir...

❖ ❖ ❖

"Kaş 1987-1993-cü illərdə də ölkənin rəhbəri o olaydı. Onda başımıza bu qədər işlər gəlməyəcəkdi..."

Heydər Əliyev o dövlət adamıdır ki, tərəfdarları bir qırağa, hətta ona qarşı müxalif mövqedə dayanan insanların yazılarında öz gözlərimlə belə etiraflar oxumuşam.

Və bəlkə də həyatımda ilk dəfə o insanların mövqelərini bölüşmüşəm. Həqiqətən, əgər 1987-1993-cü illərdə də Azərbaycanın rəhbəri təsadüfi insanlar yox, Heydər Əliyev olsaydı, o qədər qurbanlar verməyəcəkdik.

Başımıza o qədər müsibətlər gəlməyəcəkdi. Müharibədə hərəsi bir evin, bir elin, bir obanın dayağı olan lay divar oğullarımızı itirməyəcəkdik. Torpaqlarımızın 20 faizi işğal olunmayacaqdı. Bir milyondan çox vətəndaşımız qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə düşməyəcəkdi. Aylarımız, illərimiz də yox, tam onillərimiz bu qədər problemin həllinə itirilməyəcəkdi. Bütün gücümüzlə, imkanlarımızla yalnız inkişafa yönələcəkdik və hətta bu qədər çətin şərtlər altında belə dövlətimizin intibah yollarında qazandığı tarixi nailiyyətlər indikindən çox olacaqdı.

Amma bunların hamısı oldu. Cəmi bir neçə illik Heydər Əliyevsizlik dövrü yetdi ki, bunların hamısı qəlb ağrısı kimi taleyimizə yazılsın. Heydər Əliyevin xalqın təkidli tələbi ilə hakimiyyət rəhbərliyinə qayıdışından sonra isə yaralarımız yavaş-yavaş qaysaq bağladı, günbəgün özümüzə gəlib bəlalardan, faciələrdən, ümidsizliklərdən, ağrı-acılardan addım-addım uzaqlaşdıq. Gələcəyə doğru aydın bir yola çıxdıq və bu yolda layiq olduğumuz uğurları birər-birər əldə etdik.

Anladıq ki, istiqlal, demokratik inkişaf başqa xalqlar kimi, bizim də haqqımızdır...

Gördük ki, biz də hüquqi dövlət qura, vətəndaş cəmiyyəti formalaşdıra bilərikmişik...

Fərq etdik ki, nicatımız cəmiyyətdə qanunun aliliyinin, haqqın-ədalətin təmin edilməsində, azad bazar iqtisadiyyatı prinsiplərinin oturuşmasında, qlobal dünyadan mütərəqqi meyillərin əxz olunmasında, amma bununla bahəm milli-mənəvi dəyərlərimizin, tarixən malik olduğumuz tolerantlıq, dünyəvilik kimi bəşəri ənənələrimizin qorunmasındadır.

Onu da duyduq ki, bütün bunlara yetişməyimiz öz liderimizi düzgün seçməyimizdən, onun vətənə, xalqa sonsuz sevgisindən, dövlətçilik ideyalarına sadiqliyindən, gələcəyə aydın baxışından, fəhmindən, qətiyyətindən və təbii ki, özümüzün də xalq olaraq ona dəstəyimizdən asılıdır.

Bu əminliyi, bu güvəni, bu ruhu bizə məhz Heydər Əliyev verdi...

Bu əminlikdən, bu güvəndən, bu ruhdan qaynaqlanan tarixi nailiyyətlərimizi bizə Heydər Əliyev qazandırdı...

Bütün bunları Azərbaycan üçün təmin edən Lider məhz O oldu!..

❖ ❖ ❖

İndi mənim bu sözümü kim təkzib edə bilər ki, Heydər Əliyevsizlik bizim məşəqqətimiz, Heydər Əliyevlə, bu böyük dövlət adamının ölməz ideyaları ilə birgəliyimizsə qurtuluşumuzdur.

Əsrlər əvvəl Uzun Həsən müxtəlif vilayətlərə bölünmüş, param-parça halda bəlli bir coğrafiyanın sinəsinə səpələnmiş əraziləri Ağqoyunlu dövləti adı altında necə birləşdirdisə, Şah İsmayıl Xətai müxtəlif tayfa birliklərini Səfəvilər dövlətində necə bir araya gətirdisə, Nadir şah yavaş-yavaş bir-birindən ayrı düşmüş tarixi torpaqlarımızı yenidən bir dövlətdə toparladısa, bu dövlətin gələcəyi ilə bağlı aydın strateji baxışlar irəli sürdüsə, Heydər Əliyev də ölkənin müxtəlif bölgələrində boy göstərən, Azərbaycanı qurdlar süfrəsindəki dadlı təam kimi parça-parça etmək istəyənləri, böyük bir respublikada özünə xırda-xırda şəhər-dövlətlər qurmağa can atanları zərərsizləşdirib, yenidən Azərbaycan qurdu...

Adını çəkdiyimiz kitabın 65-ci səhifəsində hörmətli akademik Ramiz Mehdiyev yazır: "Məgər Heydər Əliyevin və Şah İsmayıl Səfəvinin Azərbaycan qarşısında bu və digər xidmətləri onları oxşar tarixi şəxsiyyətlər, həqiqi vətənpərvərlər, öz dövrünün siyasi dühaları hesab etmək üçün bizə mənəvi haqq vermirmi? Onlar müstəqil Azərbaycan dövlətinin yaradılması uğrunda yorulmadan mübarizə aparır, iqtisadi tərəqqinin, elmin, mədəniyyətin, Azərbaycan dilinin və s. qeydinə qalırdılar".

Xəyalən tarixin lentini geri fırladıb, bir anlıq düşünürəm: o anlarda Heydər Əliyev kimi liderimiz olmasaydı, zamanın üzərinə qoyduğu zindan kimi ağır missiyanı o, yerinə yetirə bilməsəydi, nələr baş verəcəkdi. Həyatımızda nələr yaşayacaqdıq. Hansı keşməkeşlərə, məhrumiyyətlərə sinə gərəcəkdik?!

Arpa çörəyi tapmayacaqdıq?! Tapacaqdıq.

Bir parça çörəyimiz yəqin olacaqdı yenə. Heç bir xalq son nümayəndəsinə qədər acından qırılıb qurtarmır ki... Bizə də bir parça çörək verən, qarnımızı doyuran tapılacaqdı. Amma o çörək heç vaxt canımıza sinməyəcəkdi daha... Bir parça çörəyimizi ondan sonra bir də heç vaxt könül xoşluğu ilə yeyə bilməyəcəkdik, boğazımızdan keçməyəcəkdi...

Çünki cənubdan şimala, şərqdən qərbə baltalanıb qol-bud edilmiş, parça-parça doğranmış torpaqlar daha bir yerdə vahid bir dövlət - Azərbaycan olmayacaqdı...

Azərbaycan öz taleyini olsa-olsa Bakıdan başlanıb, məsələn, Kürdəmirdə bitən balaca bir federal subyekt kimi sürdürəcəkdi...

Bakı neftini, yeraltı, yerüstü sərvətlərimizi yenə yadlar yağmalayıb özümüzə yad dillərdə hökm edəcəkdilər...

Bu torpaqlarda övladlarımızın gələcək taleyini görə bilməyəcəkdik daha...

Azərbaycanda ən yüksək vəzifə də uzaq başı mərkəzin fərmayişlərini yerinə yetirən bələdiyyə başçısı olacaqdı...

❖ ❖ ❖

Adətən deyirlər ki, tarix təkrar olunmur. Yaxud eyni çaya iki dəfə girmək mümkün deyil. Özüm də tarixi romanlarım üzərində işləyərkən bu postulatı həmişə diqqətdə saxlamağa çalışmışam. Amma məsələyə fərqli baxış bucaqlarından yanaşanda görürəm ki, əslində, yanılmışam, tarix elə həmişə təkrar olunur. Və 1969-cu ilin 14 iyulunda Heydər Əliyev kimi qüdrətli bir dövlət adamının hakimiyyət rəhbərliyinə gəlişi, xalqın önünə düşməsi, əslində, tarixin təkrarlanması və Azərbaycan qarşısındakı yanlışlarını düzəltməsi idi.

Bir qədər əvvəl Onu Azərbaycanın dövlətçilik tacında ən parlaq almaza bənzətdim. Və bu məqamda qətiyyən mübaliğəyə varmadım. Heydər Əliyev tarixi öz qüdrətli sələfləri Uzun Həsənin, Şah İsmayıl Xətainin, Nadir şahın, Cümhuriyyət qurucularımızın baş tutmamış arzularında qaldığı yerdən davam etdirdi. Tarixin yanlışlarını aradan qaldırdı...

Adını çəkdiyim böyük sərkərdələrin, müasir dillə desək, liderlərin hər biri çox mükəmməl dövlət qurub-yaratmışdılar. Amma yaratdıqları bu dövlətlərin uğurlu davamçıları olmamışdı. Qurduqları dövlətlər özlərinin cismani yoxluğundan sonra tədricən zəifləyib sıradan çıxmışdı.

Heydər Əliyev ideyaları isə milli dövlətçilik tacımızda ona görə ən parlaq almaz kimi bərq vurur ki, onun formalaşdırdığı dövlətçilik irsi, azərbaycançılıq düşüncəsi Ulu Öndərin cismani yoxluğunda da yaşayır və müstəqil Azərbaycan dövlətini yaşadır.

❖ ❖ ❖

Bir çox tarixçilərimiz, siyasət adamlarımız Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə əsasən Ulu Öndər Heydər Əliyevin varisi kimi yanaşırlar. Mənsə İlham Əliyev şəxsiyyətinə yalnız Heydər Əliyevin milli dövlətçilik irsinin varisi kimi baxmağı o qədər də doğru olmayan yanaşma hesab edirəm.

Bəli, İlham Əliyevin tarixi missiyası Heydər Əliyev ideyalarının davamından başlanır, bu doğrudur. Amma 2003-cü ildən müəllifi olduğu milli dövlətçilik nailiyyətləri ilə bu gün İlham Əliyev özü də Uzun Həsən, Şah İsmayıl Xətai, Nadir şah, Heydər Əliyev kimi şəxsiyyətlərimizin ardınca tariximizin qüdrət salnaməsinin növbəti istinadgahıdır...

Əcdadlardan gələn arzular İlham Əliyev şəxsiyyətində başa varıb...

Heydər Əliyevin ömür vəfa edib axıra çatdıra bilmədiyi strateji vəzifələr İlham Əliyevin fəaliyyətində tamamlanıb...

Və İlham Əliyev əcdadların o arzuları, Heydər Əliyevin gələcəyə aydın baxışı işığında tarixin ən qüdrətli Azərbaycanını yarada bilib...

❖ ❖ ❖

Bunun özü də maraqlı bir qanunauyğunluqdur: tarixdəki hər bir böyük cahangirin arxasında güclü bir Xanım durur. Məsələn, düşünürəm ki, əgər Sara Xatunun diplomatik missiyası olmasaydı, Uzun Həsənin fəaliyyəti, ümumən Ağqoyunlular dövlətinin taleyi o qədər uğurlu alınmayacaqdı.

Azərbaycan qadınının yerinə yetirdiyi bu missiyanın əsrlərin bu üzündə, görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın şəxsiyyətində də davam etdiyini görürük. Zərifə xanım da öz mənəvi dəstəyi, ömür-gün yoldaşına həyan olması ilə Heydər Əliyevin həyatında çox mühüm rol oynamışdı, onun əldə etdiyi uğurlarda böyük rolu vardı. "Görkəmli insanların həyatı" silsiləsindən akademik Zərifə xanım Əliyeva şəxsiyyəti haqqında yazdığım kitabda bu barədə maraqlı təfərrüatlara varmışam. Zərifə xanım Heydər Əliyevin təkcə ömür-gün yoldaşı deyildi, həm də vətənpərvər məsləhətçisi, ziyalı silahdaşı idi.

Bu gün də cənab İlham Əliyevin taleyində və çağdaş tariximizdə daha bir Azərbaycan xanımının - ölkəmizin Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun rəhbəri, UNESKO və ISESCO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban xanım Əliyevanın fövqəl rolunu necə görüb, qiymətləndirməmək olar?!

Açıq etiraf edək ki, Mehriban xanımın tarixi xidmətləri, yürüdülən dövlət siyasətinə, cəmiyyətimizə, dövlətçilik irsimizə bu qədər faydaları olmasaydı, Azərbaycan Prezidentinin bu gün qurduğu Azərbaycan bəlkə də tarixin ən qüdrətli Azərbaycanı olmayacaqdı...

Çünki tarixin ən qüdrətli Azərbaycanı bu gün parlaq uğur hekayəsi yazılan və bütün dünyanın diqqətini çəkən Azərbaycandır, Şərqlə Qərbin ortaq ünsiyyət yerinə, tolerantlıq, multikulturalizm, mədəniyyətlərarası dialoq məkanına çevrilmiş Vətəndir. Dünyaya ali dəyərlər aşılayan düşüncə mərkəzidir.

Bu gün Mehriban xanım Əliyeva gördüyü işlərlə, təlqin etdiyi prinsiplərlə yeni minilliyin Azərbaycanının, yeni minilliyin azərbaycanlısının, yeni minilliyin Azərbaycan dövlət xadiminin əsas xüsusiyyətlərini formalaşdırır. Bu, adillikdir, insanlara sevgi, mərhəmət bəsləməkdir, onların həyatını yaxşılaşdırmaq üçün çalışmaqdır, milli və ümumbəşəri dəyərlərə sadiqlikdir, bu dəyərlərə sahib çıxıb qorumaqdır.

Mehriban xanımın gördüyü işlər, yüksək fədakarlıq hissi ilə yerinə yetirdiyi layihələr həm Heydər Əliyev şəxsiyyətinə dərin rəğbətin ifadəsidir, həm İlham Əliyevə dəstəkdir, həm də Azərbaycan dövlətinin daha da qüdrətlənməsinə töhfədir.

Əgər bu gün dünyanın hesablaşdığı dövlətin Prezidenti, Birinci vitse-prezidenti bir şəhid anasının qarşısında baş əyirsə, deməli, o dövlət güclüdür...

Xalqı qarşısında baş əyən, xalqa xidməti şərəf bilən liderlərin qurduqları dövlətlər həmişə güclü olub. İlham Əliyev də, Mehriban xanım Əliyeva da buna görə güclüdürlər...

Azərbaycan buna görə qüdrətlidir...

Çünki bu dövlətin rəhbərləri xalqdan yanadırlar, xalqın yanındadırlar...

❖ ❖ ❖

1969-cu ilin 14 iyulundan düz 50 il keçir, artıq - bir əsrin tən yarısı...

Bu 50 il bir qələm adamı, mühəndis, alim, siyasi partiya təmsilçisi, millət vəkili, nəhayət, hər zaman fəal ömür yaşamağa çalışmış adi vətəndaş kimi özümün də yaxından iştirak etdiyim çox maraqlı tarixi dövrdür...

Xoşbəxtəm ki, bu illərdə yaşamışam. Bu vətəndə doğulmuşam, bu dövlətin vətəndaşıyam. Nə yaxşı ki, əcdadlarım da, övladlarım da bu vətəndə dünyaya gəliblər, nəsil şəcərəm bu torpaqlarda yazılıb, yazılır...

Nə yaxşı ki, Əcdadlarım cəngavər oğuz türkləri ailəsinə mənsubdur...

Nə yaxşı ki, daxilimdə bu vətənin tarixinə, şəxsiyyətlərinə böyük maraq var, bu marağı tarixi romanlara çevirməyə Tanrı güc, enerji, azdan-çoxdan da yaradıcı qabiliyyət verib. "İki şah, iki sultan" trilogiyasını artıq yekunlaşdırmaq üzrəyəm, amma yazdıqlarımı, demək olar ki, hər gün təkrar-təkrar bir də sərf-nəzər edirəm...

2019-un iyulunda əyləşib 600 il, yəni tam 6 əsr əvvələ baxmaq çox rahatdır, amma bunun böyük məsuliyyəti də var axı...

Oxucuya təqdim etdiyin bədii faktların, istər-istəməz onlarda rəy yaradacaq gücdə olduğunu anlayırsan. Əslində hər bir yazıçının məqsədi də elə qələmə aldığı fakt, hadisə, obrazlar haqqında oxucuda müəyyən bir təsəvvür formalaşdırmaqdır.

Düşünürəm ki, görəsən bir əsr bundan sonrakı salnaməçi sələfim dövrümüzdən nə yazacaq?!

İndiki günlərimiz haqqında oxucularda yaratmaq istədiyi rəyin məzmunu nələrdən ibarət olacaq?!

Bunu çox düşünürəm. Düzdür, indi texnologiyalar az qala hər gün bizi heyrətləndirməkdə davam edir. Deyirlər ki, gələcəkdə hətta tarixi də robotlar yazacaq. Amma istər insan, istərsə də süni intellekt yazsın, fərq etməz... Təki hər şey düz yazılsın... Olduğu kimi...

1969-cu ildən Azərbaycan həyatında başlanan tarixi irsi görməmək mümkün deyil… Bildiyim odur ki, bir əsr, iki əsr, lap min il sonra da Azərbaycan tarixinin minillik qüdrət salnamələrini tədqiq edənlər bu silsilədə Uzun Həsən, Şah İsmayıl Xətai, Nadir şah, Heydər Əliyev və İlham Əliyev dövrlərini Azərbaycan tarixinin ən qüdrətli, qürur doğuran dönəmləri kimi öyrənəcəklər...

Hüseynbala MİRƏLƏMOV,
Milli Məclisin deputatı,
YAP Xətai rayon təşkilatının sədri

Azərbaycan ilə Misir arasında güclü dostluq əlaqələri mövcuddur

İyulun 10-da Bakıda Misirin milli bayramı münasibətilə qəbul keçirilib. AZƏRTAC xəbər verir ki, əvvəlcə Azərbaycanın və Misirin Dövlət himnləri səsləndirilib.

Misirin Azərbaycandakı səfiri Adel İbrahim Ahmed İbrahim tədbirdə çıxış edərək deyib ki, Azərbaycan-Misir dostluğu möhkəm özül üzərində qurulub.

Ölkəsinin müstəqillik tarixindən söz açan səfir Misirlə Azərbaycan arasında müxtəlif sahələrdə sıx dostluq əlaqələrinin mövcudluğunu diqqətə çatdırıb. O, ikitərəfli münasibətlərin bundan sonra da inkişaf edəcəyinə əminliyini ifadə edib.

Milli Məclis Sədrinin birinci müavini Ziyafət Əsgərov milli bayram münasibətilə Misir xalqını təbrik edib. O bildirib ki, Azərbaycan ilə Misir arasında güclü dostluq əlaqələri mövcuddur və əlaqələrin inkişaf potensialı çox böyükdür.

Ziyafət Əsgərov yüksəksəviyyəli qarşılıqlı səfərlərin əlaqələrimizin inkişafına mühüm töhfə verdiyini vurğulayıb.

Qəbulda rəsmi şəxslər, deputatlar, diplomatik korpusun üzvləri, media nümayəndələri iştirak ediblər.

Daxili İşlər naziri Avropa Şurasının insan hüquqları üzrə komissarı ilə görüşüb

İyulun 10-da Daxili İşlər naziri, general-polkovnik Vilayət Eyvazov ölkəmizdə səfərdə olan Avropa Şurasının insan hüquqları üzrə komissarı xanım Dunya Miyatoviçin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN) mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, nazir ATƏT-in media və KİV azadlığı üzrə nümayəndəsi kimi əvvəllər ölkəmizə səfərləri zamanı xanım D.Miyatoviç ilə keçirilən görüşlərdə insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsinə yönəlmiş tədbirlər, bu sahədə fəaliyyətin səmərəliliyinin artırılması, institusional mexanizmlərin təkmilləşdirilməsi barədə aparılmış müzakirələrin çox faydalı olduğunu xatırladıb.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin ölkəmizin hüquq-mühafizə orqanlarının qarşısında qoyduğu ən mühüm vəzifələrdən birinin insan haqlarının qorunması olduğunu vurğulayan general-polkovnik V.Eyvazov bu istiqamətdə DİN ilə Avropa Şurası arasında sıx və işgüzar əməkdaşlıq çərçivəsində həyata keçirilən tədbirlərin xüsusi əhəmiyyət daşıdığını, vətəndaşlarla kobud rəftarın və polisin nüfuzuna xələl gətirən digər neqativ halların qarşısının alınması sahəsində də davamlı iş aparıldığını nəzərə çatdırıb.

Peşəkarlığın, dünyagörüşün artırılması, beynəlxalq təcrübənin tətbiqi yönündə görülən işlərin məqsədyönlü və sistemli şəkildə həyata keçirildiyini qeyd edən nazir bildirib ki, daxili işlər orqanlarının əməkdaşları müxtəlif ölkələrə, o cümlədən ABŞ-a və Avropa dövlətlərinə təlimlər keçməyə göndərilir, təcrübəli beynəlxalq ekspertlərin iştirakı ilə ölkəmizdə seminarlar, treninqlər, kurslar təşkil olunur. Təkcə son beş ildə insan hüquqları üzrə ölkəmizdə və xarici dövlətlərdə keçirilən tədbirlərdə DİN-in 3 minə yaxın əməkdaşı iştirak edib.

Diqqətə çatdırılıb ki, korrupsiya hüquqpozmalarına şərait yaradan halların aradan qaldırılması, o cümlədən məmur-vətəndaş münasibətlərinin minimuma endirilməsi məqsədilə əhaliyə 28 istiqamət üzrə elektron xidmət göstərilir.

General-polkovnik V.Eyvazov bildirib ki, nazirliyin 102-Zəng Mərkəzi Sisteminin və "Təhlükəsiz Şəhər" Xidmətinin fəaliyyəti məhz insan amili kimi ali prinsip üzərində qurulub. DİN-də yaradılmış digər qaynar xətlər (902 və 1002), ayrı-ayrı struktur qurumların elektron poçt ünvanları, sahibkarların hüquqlarının pozulması ilə bağlı müraciətlərə baxan Apelyasiya Şurası daxil olan müraciətlərin operativ həllinə, vətəndaşların məruz qaldığı hüquqazidd əməllərə qarşı təxirəsalınmaz tədbirlərin görülməsinə xidmət edir.

Avropa Şurası komissarının diqqətinə çatdırılıb ki, polis əməkdaşları tərəfindən insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarının pozulması barədə müraciətlər DİN-in aidiyyəti idarəsi tərəfindən operativ, obyektiv şəkildə araşdırılır, nəticələri məruzə olunaraq müvafiq tədbirlər görülür. Təkcə son beş ildə və cari ilin birinci yarısında vətəndaşlarla kobud rəftara, müxtəlif hüquqpozmalara, bir sözlə, vətəndaş hüquqlarını pozduqlarına görə 2040 əməkdaş intizam məsuliyyətinə cəlb olunub. Tutulmuş və ya həbs olunmuş şəxslərə işgəncə vermə və ya onlarla qeyri-insani rəftar halları qeydə alınmayıb. Bu müddətdə beynəlxalq və yerli hüquq müdafiə təşkilatları tərəfindən ərazi polis orqanlarının Müvəqqəti Saxlama Yerlərində (MSY) 1318 monitorinq keçirilib. Onların hamısında əsaslı təmir və yenidənqurma işləri həyata keçirilib, MSY-lər müasir videomüşahidə nəzarət kameraları ilə təchiz edilib.

Xanım Dunya Miyatoviç görüşə və ətraflı məlumata görə təşəkkür edib, DİN ilə əməkdaşlığı yüksək qiymətləndirdiyini, budəfəki səfərində əsas məqsədinin insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarının təmini sahəsində hərtərəfli yardım göstərmək, bu prosesə dəstək vermək olduğunu xatırladıb. O, Avropa Şurasının təşəbbüsü ilə ölkəmizdə həyata keçirilən demokratik islahatlar prosesində polis orqanlarının bundan sonra da fəal iştirak edəcəyinə ümidvar olduğunu bildirib.

Görüşdə bir sıra digər məsələlər də müzakirə olunub, qonaqları maraqlandıran suallar ətraflı cavablandırılıb.

UNESKO-nun Ümumdünya İrs Komitəsinin 43-cü sessiyasının yekunlarına həsr edilmiş mətbuat konfransı

İyulun 10-da Bakı Konqres Mərkəzində UNESKO-nun Ümumdünya İrs Komitəsinin 43-cü sessiyasının yekunlarına həsr edilmiş mətbuat konfransı keçirilib. AZƏRTAC xəbər verir ki, sessiyanın təşkilat komitəsinin sədri, Azərbaycanın Mədəniyyət naziri Əbülfəs Qarayev sessiya müddətində qəbul edilmiş qərarlardan, keçirilən görüşlərdən, əldə edilən nəticələrdən söz açıb.

Nazir deyib ki, ölkəmizin son illər sürətli inkişaf yoluna qədəm qoyması dünya birliyində yüksək qiymətləndirilir. Nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların öz tədbirlərini Azərbaycanda keçirmələri müstəqil dövlətimizin artan nüfuzundan xəbər verir. Əbülfəs Qarayev Azərbaycan-UNESKO münasibətlərinin inkişafında, qarşılıqlı əlaqələrin möhkəmlənməsində Prezident İlham Əliyevin və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın əvəzsiz xidmətlərini xüsusi vurğulayıb.

Mədəniyyət naziri ölkəmizin 10 gün ərzində evsahibliyi etdiyi möhtəşəm tədbirin əhəmiyyətindən danışıb. Bildirib ki, Azərbaycanın dövlət siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri milli-mənəvi dəyərlərin, tarixi-mədəni irsin qorunması və təbliği ilə yanaşı, beynəlxalq səviyyədə dünya irsinin müdafiəsi və mühafizəsinə dəstək verməkdir. Bu məqsədlə ölkəmiz müstəqilliyini bərpa etdiyi vaxtdan UNESKO ilə sıx əməkdaşlıq münasibətləri qurub və təşkilatın fəaliyyətinə öz töhfəsini verib. 2013-cü ildə UNESKO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrsin Qorunması üzrə Hökumətlərarası Komitəsinin 8-ci sessiyasına uğurla evsahibliyi edən Azərbaycanda eyni müvəffəqiyyətlə hər iki ildən bir UNESKO-nun rəsmi tərəfdaşlığı ilə Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumu keçirilir. Ümumdünya İrs Komitəsinin Bəhreyndə 42-ci sessiyasında qəbul edilmiş qərara əsasən Azərbaycan bu mötəbər qurumun növbəti sessiyasına evsahibliyi etmək hüququ əldə edib. Növbəti sessiyanın Azərbaycanda keçirilməsi seçki yolu ilə öz həllini tapıb. Həmçinin 42-ci sessiyada Azərbaycan bir il müddətinə komitənin sədri seçilib. Ölkəmiz üçün mühüm əhəmiyyətə malik belə bir qərarın qəbul edilməsi UNESKO ilə tərəfdaşlıq münasibətlərinin yüksək səviyyədə olmasından xəbər verir.

"UNESKO-nun Ümumdünya İrs Komitəsinin 43-cü sessiyasının Bakıda keçirilməsi olduqca məsuliyyətli bir iş idi. Bütün dünyanı əhatə edən komitə üzvlərinin ölkəmizin belə nüfuzlu bir tədbirə evsahibliyi etməsinə səs verməsi, sözsüz ki, ilk növbədə, Azərbaycanın dünyadakı artan nüfuzundan xəbər verirdi. UNESKO-nun Ümumdünya İrs Komitəsinin əvvəlcədən göndərilmiş şərtlər toplusu var idi və bütün dövlət qurumlarımız bu şərtlərlə tanış olmuşdular. Şərtlərin həlli yolunda bütün işlər görüldü".

Ümumdünya İrs Komitəsinin UNESKO-nun əhəmiyyətli qurumlarından olduğunu söyləyən nazir bildirib ki, bu komitənin sessiyası dünya mədəni irsinə töhfə verən ən nüfuzlu tədbirlərdən hesab olunur: "Ümumdünya İrs Komitəsi dünya xalqlarının kimliyini və tarixi yaddaşını ifadə edən maddi və təbii irs nümunələrinə, ən dəyərli abidələrə dair qərarlar qəbul edir. Bu tədbirə evsahibliyi etmək və eyni zamanda, komitəyə sədrlik etməklə Azərbaycan Respublikası dünya xalqlarının mədəniyyət tarixində öz müsbət izini qoydu".

Azərbaycan üçün mühüm əhəmiyyətə malik belə bir qərarın qəbul olunması ölkəmizin UNESKO ilə tərəfdaşlıq münasibətlərinin yüksək səviyyədə inkişaf etdiyini göstərir. Prezident İlham Əliyev sessiyanın Bakıda layiqincə keçirilməsini təmin etmək məqsədilə müvafiq sərəncam imzaladı. Bununla da UNESKO-nun Ümumdünya İrs Komitəsinin 43-cü sessiyasının Bakıda yüksək səviyyədə keçirilməsi təşkil olundu.

Bu günlər ərzində səmərəli müzakirələr aparıldı, bir sıra vacib qərarlar qəbul olundu. Bakı sessiyasında UNESKO-nun Dünya İrsi Siyahısına daxil edilmək üçün üzv dövlətlər tərəfindən təqdim olunmuş fayllar nəzərdən keçirildi.

UNESKO-nun sessiyasının Bakıda keçirilməsinin iki xüsusiyyəti var. Əvvəla buraya təşrif buyuran insanlar ən hörmətli insanlardır. Onlar hər biri öz ölkələrinin ən yaxşı, ciddi mütəxəssisləridir. Bu qonaqlar ölkəmizlə çox yaxından tanış oldular. Ekspertlər Azərbaycanda mədəni irsin qorunmasını yüksək dəyərləndirdilər.

Bakı sessiyasında 2500-ə yaxın nümayəndə iştirak edib. Ötən müddət ərzində çox ciddi müzakirələr aparıldı, 166 sahəyə baxıldı və 29 irs nümunəsi siyahıya salındı.

Bu tədbir təkcə Azərbaycan üçün deyil, həm də dünya ölkələri üçün əlamətdar idi. 150-dən çox ölkənin nümayəndələrinin iştirak etdiyi sessiya dünya mətbuatında geniş işıqlandırıldı. Həmçinin sessiya UNESKO-nun saytında canlı yayımlandı. On gün ərzində komissiya tərəfindən 166 məkan müzakirə olundu. Sessiyada 29 nominasiya UNESKO-nun Dünya İrsi Siyahısına daxil edildi. Bunlardan 24-ü mədəni, 4-ü təbii və 1-i qarışıq nominasiya idi. Bununla da Dünya İrs Siyahısında qorunan mədəni irs nümunələrinin sayı 1121-ə çatdı.

Nazir vurğulayıb ki, Xan Sarayı ilə birlikdə Şəkinin tarixi mərkəzinin UNESKO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına daxil edilməsi ölkəmizin böyük tarixi qələbəsidir. Bu prosesin asan başa gəlmədiyini qeyd edən nazir bildirib ki, altı ildir Azərbaycandan ekspertlər bu sənədi hazırlayaraq müvafiq beynəlxalq təşkilatlara təqdim edib. İlkin mərhələdə onların təhlili kifayət qədər müsbət olmayıb. Lakin Azərbaycanın gətirdiyi sübutlar və dövlət başçısının məsələ ilə bağlı imzaladığı sərəncamın icrası bu qərarın verilməsində müsbət rol oynadı. Bununla da Azərbaycanın UNESKO-nun Ümumdünya İrs Siyahısında yer alan mədəni irs nümunələrinin sayı üçə çatdı.

Sonra suallar cavablandırılıb.

Konstitusiya Məhkəməsi Plenumunun növbəti iclası

Fərhad Abdullayevin sədrliyi ilə Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsi Plenumunun xüsusi konstitusiya icraatı qaydasında növbəti açıq məhkəmə iclası keçirilib.

Konstitusiya Məhkəməsinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, iclasda Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 1-ci, 5-ci, 18-ci, 61-ci və 65-ci maddələrinin Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 148-ci maddəsi və "Mülki, ailə və cinayət işləri üzrə hüquqi yardım və hüquq münasibətləri haqqında" Minsk Konvensiyası baxımından şərh edilməsinə dair konstitusiya işinə baxılıb.

Konstitusiya Məhkəməsinin Plenumu iş üzrə hakim M.Muradovun məruzəsini, maraqlı subyektlərin nümayəndələrinin və mütəxəssislərin çıxışlarını, ekspertin rəyini dinləyib, işin materiallarını araşdırıb müzakirə edərək qərar qəbul edib.

Qərarda deyilir ki, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 148-ci maddəsinin II hissəsinə, Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 1.2-ci maddəsinin və Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 521-ci maddəsinin müddəalarına uyğun olaraq, yalnız Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələr üzrə xarici dövlətlərin məhkəmə hökmlərinə əsasən yaranmış məhkumluğun Azərbaycan Respublikasının məhkəmələri tərəfindən cəza təyin edilərkən nəzərə alınmasına yol verilir.

Müasir dövrdə dövlətlərin cinayətkarlıqla mübarizə sahəsində fəaliyyətlərinin və cinayət işləri üzrə dövlətlərarası əməkdaşlığın böyük əhəmiyyət kəsb etdiyini nəzərə alaraq, Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələr üzrə xarici dövlətlərin məhkəmə hökmlərinin tanınması və nəzərə alınması qaydasının Azərbaycan Respublikasının Cinayət və Cinayət-Prosessual Məcəllələrində təkmilləşdirilməsi Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə tövsiyə edilsin.

Qərar dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir, qətidir, heç bir orqan və ya şəxs tərəfindən ləğv oluna, dəyişdirilə, yaxud rəsmi təfsir edilə bilməz.

Müdafiə Nazirliyində görüşlər keçirilib

İyulun 10-da Azərbaycan Respublikası Müdafiə nazirinin birinci müavini - Silahlı Qüvvələrin Baş Qərargah rəisi, general-polkovnik Nəcməddin Sadıkov ölkəmizdə işgüzar səfərdə olan NATO Müttəfiq Qüvvələrinin Avropadakı Ali Komandanı general Tod Voltersin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, general-polkovnik N.Sadıkov qonağı yeni vəzifəyə təyin edilməsi münasibətilə təbrik edib və uğurlar arzulayıb.

Azərbaycan ilə Şimali Atlantika Alyansı arasında 25 illik dayanıqlı əməkdaşlıqdan danışan Baş Qərargah rəisi bu əlaqələrin inkişaf etdiyini, Azərbaycan Ordusunun müxtəlif proqramlar çərçivəsində fəaliyyətini və ölkəmizin Əfqanıstandakı "Qətiyyətli dəstək" missiyasına verdiyi töhfəni qeyd edib.

Bölgədəki hərbi-siyasi vəziyyətə toxunan general-polkovnik N.Sadıkov NATO-nun ölkəmizin ərazi bütövlüyü və suverenliyinə dair mövqeyini yüksək qiymətləndirərək Alyansın bundan sonra da bu istiqamətdə səylərinin davam edəcəyinə əminliyini ifadə edib.

Öz növbəsində, general T.Volters Azərbaycanın Alyansın etibarlı tərəfdaşı olduğunu xüsusi qeyd edərək ölkəmizin terrorizmlə mübarizədə iştirakını, sülhməramlı əməliyyatlar üçün yük daşımalarına önəmli töhfə verdiyini, Əfqanıstanda həyata keçirilən əməliyyatlarda göstərilən peşəkarlığı yüksək qiymətləndirib.

T.Volters NATO-nun Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü, müstəqilliyini və suverenliyini dəstəklədiyini bildirərək Alyansın Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə həllinin tərəfdarı olduğunu diqqətə çatdırıb.

Qonaq səmimi görüşə və göstərilən qonaqpərvərliyə, həmçinin Bakıda Rusiya Federasiyası Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargah rəisi ilə görüşün keçirilməsi üçün yaradılan şəraitə görə Azərbaycan dövlətinin rəhbərliyinə minnətdarlığını bildirib.

Görüşdə tərəflər qarşılıqlı maraq doğuran bir sıra digər məsələlər barədə də fikir mübadiləsi aparıblar.

* * *

İyulun 10-da Azərbaycan Respublikası Müdafiə nazirinin birinci müavini - Silahlı Qüvvələrin Baş Qərargah rəisi, general-polkovnik Nəcməddin Sadıkov ölkəmizdə işgüzar səfərdə olan Rusiya Federasiyası Silahlı Qüvvələrin Baş Qərargah rəisi - Müdafiə nazirinin birinci müavini, ordu generalı Valeri Gerasimovun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, qonaqları salamlayan general-polkovnik N.Sadıkov iki ölkə arasında əlaqələrin qurulmasında dövlət başçılarının böyük rol oynadıqlarını, əməkdaşlığın dostluq münasibətləri və qarşılıqlı inam əsasında aparıldığını, bu əlaqələrin daim inkişaf etdiyini və son illərdə strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinədək yüksəldiyini qeyd edib.

Bölgədəki hərbi-siyasi vəziyyətə və təhlükəsizlik məsələsinə toxunan general-polkovnik N.Sadıkov Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin regional sabitliyə əsas təhlükə yaratdığını, onun Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində, beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri əsasında həllinə nail olunmasının vacibliyini vurğulayıb.

Ordu generalı V.Gerasimov da əlaqələrimizin tarixi köklərə əsaslandığını, ölkələrimizin strateji tərəfdaş olduqlarını qeyd edərək hərbi nümayəndələrin qarşılıqlı görüşlərinin təşkilinin ikitərəfli münasibətlərin, eləcə də hərbi və hərbi-texniki sahədə əməkdaşlığın genişlənməsi baxımından zəruriliyini vurğulayıb.

Tərəflər hərbi, hərbi-texniki əməkdaşlığın mövcud vəziyyəti və hərbi təhsil sahəsində əlaqələrin inkişaf perspektivlərini müzakirə edib, qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparıblar.

Sonda ordu generalı V.Gerasimov NATO Müttəfiq Qüvvələrinin Avropadakı Baş komandanı ilə ikitərəfli görüşün Bakıda təşkilinə və yüksək qonaqpərvərliyə görə Azərbaycan dövlətinin rəhbərliyinə dərin minnətdarlığını bildirib.

Bakıda UNESKO-nun Ümumdünya İrs Komitəsinin 43-cü sessiyası başa çatıb

Bakı sessiyasında 45 qərar qəbul edilib və 29 irs nümunəsi siyahıya salınıb

İyulun 10-da Bakıda UNESKO-nun Ümumdünya İrs Komitəsinin 43-cü sessiyasının sonuncu iclası keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbiri açan sessiyanın təşkilat komitəsinin sədri, Azərbaycanın Mədəniyyət naziri Əbülfəs Qarayev 10 gün ərzində görülən işləri yüksək qiymətləndirib. Sessiyanın sonuncu iş günü olduğunu xatırladan nazir dünən sənədlərin hazırlanması işinin başa çatdığını söyləyib: "Qərarların qəbul edilməsi ilə bağlı hesabatı dinləyəcəyik. Hesabat 2 hissədən ibarətdir. Bir daha xatırladım ki, bu hesabatdakı qərarlar qəbul edilib".

Sonra qısa hesabat dinlənilib. Qeyd edilib ki, qəbul olunmuş qərarlar üzərində redaktə işləri aparılıb. UNESKO-nun Ümumdünya İrs Komitəsinin 43-cü sessiyası zamanı Bakıda 45 qərar qəbul edilib və 29 irs nümunəsi siyahıya salınıb.

Bakıda keçirilən sessiyanın yüksək səviyyədə təşkilinə görə Azərbaycan hökumətinə minnətdarlığını bildirən UNESKO-nun Ümumdünya İrsi Mərkəzinin direktoru Mitheld Rössler bu günlər ərzində mühüm qərarların qəbul edildiyini söyləyib. O, bütün komitə üzvlərinin sessiyanın işində fəal iştirakını yüksək qiymətləndirib, təşkilat komitəsinin sədrinə UNESKO-nun Ümumdünya İrs Siyahısında yer alan mədəni irslə bağlı məlumatları əks etdirən kitab hədiyə edib.

Norveç, Tunis, Anqola, Kuba, Burkina-Faso, Küveyt, Qırğızıstan, Braziliya, Uqanda, İndoneziya, Macarıstan, Bosniya və Herseqovina, Qvatemala, Avstraliya, Zimbabve, Çin və digər ölkələrin nümayəndələri sessiyanın işini yüksək dəyərləndirərək evsahibi olan Azərbaycana minnətdarlıqlarını çatdırıblar. Vurğulanıb ki, burada qəbul edilən qərarlar dünya mədəni irsinin qorunmasına, gələcək nəsillərə çatdırılmasına töhfə verəcək.

Bütün çıxışçılara səmimi sözlərə görə minnətdarlığını bildirən sessiyanın təşkilat komitəsinin rəhbəri Əbülfəs Qarayev deyib ki, Bakı sessiyasında 2500-ə yaxın nümayəndə iştirak edib. Ötən müddət ərzində çox ciddi müzakirələr aparılıb, 166 sahəyə baxılıb və 29 irs nümunəsi siyahıya salınıb.

Əbülfəs Qarayev ölkəmizin evsahibliyi etdiyi möhtəşəm tədbirin əhəmiyyətindən danışıb. Bildirib ki, Azərbaycanın dövlət siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri milli-mənəvi dəyərlərin, tarixi-mədəni irsin qorunması və təbliği ilə yanaşı, beynəlxalq səviyyədə dünya irsinin müdafiəsi və mühafizəsinə dəstək verməkdir. Bu məqsədlə ölkəmiz müstəqilliyini bərpa etdiyi vaxtdan UNESKO ilə sıx əməkdaşlıq münasibətləri qurub və təşkilatın fəaliyyətinə öz töhfəsini verib. 2013-cü ildə UNESKO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrsin Qorunması üzrə Hökumətlərarası Komitəsinin 8-ci sessiyasına uğurla evsahibliyi edən Azərbaycanda eyni müvəffəqiyyətlə hər iki ildən bir UNESKO-nun rəsmi tərəfdaşlığı ilə Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumu keçirilir. Ümumdünya İrs Komitəsinin 42-ci sessiyasında qəbul edilmiş qərara əsasən Azərbaycan bu mötəbər qurumun növbəti sessiyasına evsahibliyi etmək hüququ əldə edib. Azərbaycan üçün mühüm əhəmiyyətə malik belə bir qərarın qəbul olunması ölkəmizin UNESKO ilə tərəfdaşlıq münasibətlərinin yüksək səviyyədə inkişaf etdiyini göstərir. Prezident İlham Əliyev iyunun 30-dan iyulun 10-dək davam edəcək sessiyanın Bakıda layiqincə keçirilməsini təmin etmək məqsədilə müvafiq sərəncam imzalayıb. Bununla da UNESKO-nun Ümumdünya İrs Komitəsinin 43-cü sessiyasının Bakıda yüksək səviyyədə keçirilməsi təşkil olunub.

Nazir vurğulayıb ki, sessiya çərçivəsində Azərbaycanın Mədəniyyət Nazirliyi, UNESKO-nun Ümumdünya İrs Mərkəzi, Mədəni Mülkiyyətin Mühafizəsi və Bərpasının Öyrənilməsi üzrə Beynəlxalq Mərkəz (ICCROM), "İçərişəhər" Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğu İdarəsi və Mədəni İrsin Qorunması, İnkişafı və Bərpası üzrə Dövlət Xidmətinin birgə təşkilatçılığı ilə Abidə Menecerləri və Gənc Peşəkarlar forumları uğurla başa çatıb.

UNESKO-nun Ümumdünya İrs Komitəsinin 43-cü sessiyasının bağlanışı münasibətilə ziyafət təşkil olunub

İyulun 10-da UNESKO-nun Ümumdünya İrs Komitəsinin 43-cü sessiyasının bağlanışı münasibətilə ziyafət təşkil olunub. AZƏRTAC xəbər verir ki, ziyafətdə Azərbaycanın milli rəqsləri, mahnıları, eləcə də dünya musiqi nömrələri səsləndirilib.

Qeyd edək ki, iyunun 30-dan iyulun 10-dək ölkəmiz UNESKO-nun Ümumdünya İrs Komitəsinin 43-cü sessiyasına evsahibliyi edib. Bu tədbir UNESKO ilə ölkəmiz arasında tərəfdaşlıq münasibətlərinin yüksək səviyyədə olmasından xəbər verir.

Bakı sessiyasında 2500-ə yaxın nümayəndə iştirak edib. Sessiyada 29 nominasiya UNESKO-nun Dünya İrsi Siyahısına daxil edilib. Xan Sarayı ilə birlikdə Şəkinin tarixi mərkəzi də bu siyahıda yer alıb. Bunlardan 24-ü mədəni, 4-ü təbii və 1-i qarışıq nominasiya idi. Bununla da Dünya İrs Siyahısında qorunan mədəni irs nümunələrinin sayı 1121-ə çatıb. Burada qəbul edilən qərarlar dünya mədəni irsinin qorunmasına, gələcək nəsillərə çatdırılmasına töhfə verəcək.

Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il dövlət büdcəsinin icrası haqqında

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 95-ci maddəsinin I hissəsinin 5-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alır:**

Maddə 1. Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il dövlət büdcəsinin icrası gəlirlər 22 508 869,7 min manat, xərclər 22 731 644,5 min manat məbləğində olmaqla təsdiq edilsin.

Maddə 2. Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il dövlət büdcəsinin gəlirlər və xərclər üzrə göstəriciləri aşağıdakı kimi qəbul edilsin:

Sıra №-si	Göstəricilər	Məbləğ (manatla)
1.	**Gəlirlər**	**22 508 869 670**
1.1.	Fiziki şəxslərin gəlir vergisi	995 928 541
1.2.	Hüquqi şəxslərin mənfəət (gəlir) vergisi	2 499 648 224
1.3.	Hüquqi şəxslərin torpaq vergisi	50 597 523
1.4.	Hüquqi şəxslərin əmlak vergisi	182 229 488
1.5.	Əlavə dəyər vergisi	4 287 565 750
1.5.1.	Azərbaycan Respublikasının ərazisinə malların idxalına görə əlavə dəyər vergisi	2 340 793 454
1.6.	Sadələşdirilmiş vergi	448 139 049
1.7.	Aksizlər	728 588 056
1.7.1.	Azərbaycan Respublikasının ərazisinə malların idxalına görə aksizlər	169 955 907
1.8.	Yol vergisi	113 527 167
1.8.1.	Azərbaycan Respublikasının ərazisinə idxal olunan yanacağa görə və xarici dövlətlərin avtonəqliyyat vasitələri sahibləri tərəfindən ödənilən yol vergisi	40 161 737
1.9.	Mədən vergisi	137 378 540
1.10.	Gömrük rüsumları	883 141 676
1.11.	Azərbaycan Respublikasında istehsal edilən və qiymətləri tənzimlənən məhsulların kontrakt (satış) qiyməti ilə (ixrac xərcləri çıxılmaqla) ölkədaxili topdansatış qiyməti arasındakı fərqdən yığımlar	177 519 465
1.12.	Xarici dövlətlərə verilmiş kreditlər üzrə daxilolmalar	69 777 139
1.12.1.	Dövlət borcu və zəmanəti üzrə öhdəliklərin Təminat Fonduna daxilolmalar (Serbiya Respublikasına verilmiş kredit üzrə)	67 577 319
1.13.	Səhmlərində dövlətin payı olan müəssisələrdən alınan dividendlər	1 831 000
1.14.	Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqandan (qurumdan) daxilolmalar (transfert)	10 959 000 000
1.15.	Dövlət əmlakının, özəlləşdirilən dövlət müəssisə və obyektlərinin altındakı torpaqların icarəyə verilməsindən daxilolmalar	9 866 905
1.16.	Dövlət mülkiyyətində olan torpaqların icarəyə verilməsindən daxilolmalar	5 363 342
1.17.	Dövlət rüsumu	134 828 357
1.18.	Büdcə təşkilatlarının ödənişli xidmətlərindən daxilolmalar	455 289 235
1.19.	Vergi orqanlarının xətti ilə toplanan sair daxilolmalar	205 071 064
1.20.	Sair daxilolmalar	163 579 149
1.20.1.	Dövlət borcu və zəmanəti üzrə öhdəliklərin Təminat Fonduna daxilolmalar (təkrar borc sazişləri, yerləşdirilmiş vəsaitə hesablanmış faiz, dövlət zəmanətinin verilməsi)	21 939 583
2.	**Xərclər**	**22 731 644 518**
2.1.	Ümumi dövlət xidmətləri	3 526 047 527
2.1.1.	qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanlarının saxlanılması xərcləri	627 422 740
2.1.2.	beynəlxalq fəaliyyət və beynəlxalq təşkilatlara üzvlük haqqı xərcləri	191 138 056
2.1.3.	elm xərcləri	117 793 924
2.1.4.	başqa kateqoriyalara aid edilməyən ümumi dövlət xidməti xərcləri	67 029 834
2.1.5.	dövlət borcuna və öhdəliklərinə xidmət edilməsi ilə bağlı xərclər	2 235 577 523
2.1.6.	yerli büdcələrə (bələdiyyələrə) verilən dotasiya	5 185 450
2.1.7.	Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinə verilən dotasiya	281 900 000
2.2.	Müdafiə	2 842 681 870
2.2.1.	müdafiə qüvvələri	1 305 292 968
2.2.2.	milli təhlükəsizlik	151 621 669
2.2.3.	müdafiə və təhlükəsizlik sahəsində tətbiqi tədqiqatlar	2 613 066
2.2.4.	digər kateqoriyalara aid edilməyən xərclər	1 383 154 167
2.3.	Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq	1 316 354 925
2.3.1.	məhkəmə hakimiyyəti	53 734 746
2.3.2.	hüquq-mühafizə	1 025 274 616
2.3.3.	Prokurorluq	58 254 733
2.3.4.	digər kateqoriyalara aid edilməyən xidmətlər	179 090 830
2.4.	Təhsil	1 966 604 182
2.4.1.	məktəbəqədər təhsil	169 524 239
2.4.2.	ümumi təhsil	1 076 750 311
2.4.3.	ilk peşə-ixtisas təhsili	24 542 003
2.4.4.	orta ixtisas təhsili	35 801 090
2.4.5.	ali təhsil	200 572 339
2.4.6.	əlavə təhsil	2 644 231
2.4.7.	təhsil sahəsində digər müəssisə və tədbirlər	456 769 969
2.5.	Səhiyyə	709 864 775
2.5.1.	poliklinikalar və ambulatoriyalar	103 147 184
2.5.2.	xəstəxanalar	331 471 340
2.5.3.	səhiyyə sahəsində digər xidmətlər	6 338 225
2.5.4.	səhiyyə sahəsində tətbiqi tədqiqatlar	4 584 033
2.5.5.	səhiyyə sahəsinə aid edilən digər xidmətlər	264 323 993
2.6.	Sosial müdafiə və sosial təminat	2 150 738 856
2.6.1.	sosial müdafiə xərcləri	2 119 600 265
2.6.1.1.	müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) büdcəsinin balanslaşdırılması məqsədilə dövlət büdcəsinin öhdəliklərinin maliyyələşdirilməsi üçün ayrılan vəsait	1 300 000 000
2.6.2.	sosial təminat xərcləri	31 121 522
2.6.3.	sosial müdafiə və sosial təminat sahələri üzrə tətbiqi tədqiqatlar	17 069
2.7.	Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi və digər kateqoriyalara aid edilməyən sahədə fəaliyyət	299 476 107
2.7.1.	mədəniyyət və incəsənət sahəsində fəaliyyət	125 093 892
2.7.2.	radio, televiziya və nəşriyyat	58 279 103
2.7.3.	bədən tərbiyəsi, gənclər siyasəti və turizm	72 272 858
2.7.4.	digər kateqoriyalara aid edilməyən fəaliyyət	43 830 254
2.8.	Mənzil və kommunal təsərrüfatı	451 536 457
2.8.1.	mənzil təsərrüfatı	89 321 628
2.8.2.	kommunal təsərrüfatı	312 768 110
2.8.3.	su təsərrüfatı	31 575 933
2.8.4.	mənzil və kommunal təsərrüfatı ilə bağlı digər xidmətlər	17 870 786
2.9.	Yanacaq və enerji	18 007 572
2.9.1.	enerji kompleksi	16 985 972
2.9.2.	yanacaq və enerji kompleksi sahəsi üzrə təcrübə və tətbiqi tədqiqatlar	1 021 600
2.10.	Kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı, balıqçılıq, ovçuluq və ətraf mühitin mühafizəsi	742 219 712
2.10.1.	kənd təsərrüfatı	703 382 396
2.10.2.	meşə təsərrüfatı	12 641 919
2.10.3.	balıqçılıq və ovçuluq	2 607 070
2.10.4.	ətraf mühitin mühafizəsi	16 345 250
2.10.5.	hidrometeorologiya tədbirləri	7 243 077
2.11.	Sənaye, tikinti və faydalı qazıntılar	5 087 186 695
2.11.1.	Tikinti	5 070 516 409
2.11.1.1.	dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri)	5 059 232 809
2.11.2.	faydalı qazıntılar	12 670 286
2.11.3.	geodeziya və xəritəçəkmə	4 000 000
2.12.	Nəqliyyat və rabitə	166 536 278
2.12.1.	nəqliyyat	110 032 278
2.12.2.	rabitə	56 504 000
2.13.	İqtisadi fəaliyyət	1 357 335 398
2.13.1.	iqtisadi və kommersiya fəaliyyəti	191 217 698
2.13.1.1.	sahibkarlığa dəstək	41 217 698
2.13.1.2.	Azərbaycan Respublikasında əhalinin mənzilə olan tələbatının ödənilməsi və vətəndaşların güzəştli şərtlərlə mənzil əldə etməsi xərcləri	150 000 000
2.13.2.	iqtisadi fəaliyyətin digər sahələri	1 166 117 700
2.14.	Əsas bölmələrə aid edilməyən xidmətlər	2 092 397 534
2.14.1.	məqsədli büdcə fondları	372 000 000
2.14.1.1.	"Avtomobil Yolları" Məqsədli Büdcə Fondu	372 000 000
2.14.2.	ehtiyat fondları	765 278 769
2.14.2.1.	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Ehtiyat Fondu	301 053 774
2.14.2.2.	Dövlət büdcəsinin Ehtiyat Fondu	464 224 995
2.14.3.	əsas bölmələrə aid edilməyən sair xərclər	955 118 765
2.14.3.1.	beynəlxalq və ölkə səviyyəli tədbirlərin keçirilməsi ilə bağlı xərclər	16 820 452
2.14.3.2.	fövqəladə halların nəticələrinin aradan qaldırılması ilə bağlı xərclər	19 999 999
2.14.3.3.	digər xidmətlər üzrə xərclər	918 298 314
2.15.	2018-ci ildə xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə yaranan fərq məbləği	4 656 630
3.	**Büdcə kəsiri**	**222 774 848**
4.	**2019-cu il 1 yanvar tarixinə vahid xəzinə hesabının sərbəst qalığı**	**872 350 399**

Maddə 3. Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il dövlət büdcəsinin icrası nəticəsində həmin ilin sonuna dövlət büdcəsinin vahid xəzinə hesabında yaranan qalıq "Büdcə sistemi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 19.5-ci maddəsinə uyğun olaraq istifadə edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 27 iyun 2019-cu il

"Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il dövlət büdcəsinin icrası haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, "Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il dövlət büdcəsinin icrası haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il 27 iyun tarixli 1612-VQ nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin Qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədilə **qərara alıram:**

1. "Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il dövlət büdcəsinin icrası haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 2-ci maddəsindəki cədvəlin 2-ci hissəsi ilə funksional təsnifatın bölmə və köməkçi bölmələri səviyyəsində istifadə olunan vəsaitin inzibati təsnifata uyğun olaraq dövlət büdcəsindən maliyyələşən, maliyyə yardımı alan təşkilatlar və tədbirlər üzrə icrasının məbləğləri aşağıdakı qaydada təsdiq edilsin:

	Xərclərin istiqamətləri	Xərclərin məbləği (manatla)
1.1.	Ümumi dövlət xidmətləri	3 526 047 527
1.1.1.	Qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanlarının saxlanılması xərcləri	627 422 740
1.1.1.1.	Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi	24 856 690
1.1.1.2.	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası	90 474 796
1.1.1.3.	Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti	8 420 493
1.1.1.4.	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	6 967 844
1.1.1.5.	Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi	3 944 538
1.1.1.6.	Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidməti	2 757 731
1.1.1.7.	Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Xidməti	314 729
1.1.1.8.	Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi	6 196 697
1.1.1.9.	Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi	10 332 187
1.1.1.10.	Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi	6 990 047
1.1.1.11.	Azərbaycan Respublikasının Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyi	1 818 581
1.1.1.12.	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi	10 308 191
1.1.1.13.	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyi	446 208
1.1.1.14.	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Dövlət Baytarlıq Xidməti	444 653
1.1.1.15.	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Dövlət Fitosanitar Nəzarəti Xidməti	306 040
1.1.1.16.	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Bitki Sortlarının Qeydiyyatı və Toxum Nəzarəti üzrə Dövlət Xidməti	277 243
1.1.1.17.	Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi	17 245 835
1.1.1.18.	Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin Dövlət Borcunun İdarə Edilməsi Agentliyi	330 432
1.1.1.19.	Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi yanında Dövlət Xəzinədarlıq Agentliyi	2 839 264
1.1.1.20.	Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin Dövlət Maliyyə Nəzarəti Xidməti	1 365 884
1.1.1.21.	Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin Qiymətli Metallara və Qiymətli Daşlara Nəzarət Dövlət Xidməti	527 676
1.1.1.22.	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi	4 715 001
1.1.1.23.	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi yanında Mədəni İrsin Qorunması, İnkişafı və Bərpası üzrə Dövlət Xidməti	443 067
1.1.1.24.	Azərbaycan Respublikasının Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi	3 275 719
1.1.1.25.	Azərbaycan Respublikasının Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin Dövlət Avtomobil Nəqliyyatı Xidməti	1 590 172
1.1.1.26.	Azərbaycan Respublikasının Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin tabeliyində İnformasiya Texnologiyalarının İnkişafı Dövlət Fondu	223 944
1.1.1.27.	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	1 876 779
1.1.1.28.	Azərbaycan Respublikasının Energetika Nazirliyi	4 504 189
1.1.1.29.	Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi	8 028 370
1.1.1.30.	Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyi	21 385 160
1.1.1.31.	Azərbaycan Respublikasının Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi	1 363 646
1.1.1.32.	Azərbaycan Respublikasının Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi	1 378 293
1.1.1.33.	Azərbaycan Respublikasının Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi	2 298 087
1.1.1.34.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi	1 658 443
1.1.1.35.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi	14 313 124
1.1.1.36.	Azərbaycan Respublikasının Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi	7 740 711
1.1.1.37.	Azərbaycan Respublikasının Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi yanında Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyestri Xidməti	1 040 970
1.1.1.38.	Azərbaycan Respublikasının Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi yanında Daşınmaz Əmlakın Kadastrı və Ünvan Reyestri Xidməti	671 620
1.1.1.39.	Azərbaycan Respublikasının Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi yanında Torpaqların Dövlət İdarəetməsinin Təşkili üzrə Dövlət Agentliyi	631 578
1.1.1.40.	Azərbaycan Respublikasının Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsi	2 174 696
1.1.1.41.	Azərbaycan Respublikasının Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi	1 187 017
1.1.1.42.	Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası	835 061
1.1.1.43.	Azərbaycan Respublikasının Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi yanında Dövlət Dəniz Agentliyi	2 294 361
1.1.1.44.	Azərbaycan Respublikasının Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi yanında Dövlət Mülki Aviasiya Agentliyi	753 506
1.1.1.45.	Azərbaycan Respublikasının Milli Arxiv İdarəsi	506 965
1.1.1.46.	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Xüsusi Tibb Xidməti	2 764 174
1.1.1.47.	Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi	22 618 065
1.1.1.48.	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi yanında Geodeziya və Kartoqrafiya üzrə Dövlət Agentliyi	405 192
1.1.1.49.	Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi yanında Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi	454 763
1.1.1.50.	Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə üzrə Komissiyasının Katibliyi	64 929
1.1.1.51.	Tarif (qiymət) Şurasının Katibliyi	485 542
1.1.1.52.	Azərbaycan Respublikası Sahibkarlığın İnkişafı Fondu	366 723
1.1.1.53.	Dövlət mükafatlarının və təltiflərin maliyyə təminatı	-
1.1.1.54.	Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı yanında Gəncə Avtomobil Nəqliyyatı ilə Sərnişindaşıma İdarəsi	98 911
1.1.1.55.	Sumqayıt Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı yanında Sumqayıt Avtomobil Nəqliyyatı ilə Sərnişindaşıma İdarəsi	80 187
1.1.1.56.	Şəhər və rayon icra hakimiyyəti orqanlarının saxlanılması	86 212 068
1.1.1.57.	Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi təşkilatlarının saxlanılması	9 222 674
1.1.1.57.1.	Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman)	1 885 038
1.1.1.57.2.	Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatası	3 655 829
1.1.1.57.3.	Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyası	2 294 366
1.1.1.57.4.	Məhkəmə-Hüquq Şurası	575 741
1.1.1.57.5.	Azərbaycan Respublikasının Milli Televiziya və Radio Şurası	811 700
1.1.1.58.	Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi	1 267 288
1.1.1.59.	Qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanlarının təşkilati strukturunun təkmilləşdirilməsi	5 151 821
1.1.1.60.	Qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanları üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi	4 430 179
1.1.1.61.	Qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanları üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatların büdcədənkənar xərcləri	211 743 986
1.1.2.	Beynəlxalq fəaliyyət və beynəlxalq təşkilatlara üzvlük haqqı xərcləri	191 138 056
1.1.2.1.	Beynəlxalq maliyyə-kredit təşkilatlarına və ictimai-siyasi təşkilatlara üzvlük haqqı	60 728 662
1.1.2.2.	Azərbaycan Respublikasının xaricdəki diplomatik nümayəndəlikləri və konsulluqları	103 368 649
1.1.2.3.	Beynəlxalq fəaliyyət və bu qəbildən olan digər tədbirlər	24 743 579
1.1.2.4.	Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi (Azərbaycan Respublikasının xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərən səfirlik və konsulluqlarında ticarət nümayəndələri)	2 297 166
1.1.3.	Elm xərcləri	117 793 924
1.1.3.1.	Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası və onun tabeliyində olan müəssisələrin saxlanılması	80 602 775
1.1.3.2.	Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondu	3 908 654
1.1.3.3.	"Azərbaycan Milli Ensiklopediyası" Elmi Mərkəzi	1 746 549
1.1.3.4.	Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Strateji Araşdırmalar Mərkəzi	1 979 333
1.1.3.5.	Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi	3 868 701

Ardı 7-ci səh.

"Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il dövlət büdcəsinin icrası haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Əvvəli 6-cı səh.

1.1.3.6.	Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi	444 744
1.1.3.7.	Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi	940 454
1.1.3.8.	Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi	732 985
1.1.3.9.	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi	11 499 955
1.1.3.10.	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	418 352
1.1.3.11.	Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Sənayesi Nazirliyi	4 146 538
1.1.3.12.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi	170 544
1.1.3.13.	Azərbaycan Respublikasının Milli Arxiv İdarəsi	4 351 749
1.1.3.14.	Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Bilik Fondu	801 559
1.1.3.15.	Elm sahəsi üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi və digər sosial tədbirlər	-
1.1.3.16.	Elm sahəsi üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi və əsaslı təmir	-
1.1.3.17.	Elm sahəsi üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatların büdcədənkənar xərcləri	2 181 032
1.1.4.	**Başqa kateqoriyalara aid edilməyən ümumi dövlət xidməti xərcləri**	**67 029 834**
1.1.4.1.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi	2 067 422
1.1.4.2.	Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyası	64 962 412
1.1.4.2.1.	Seçici siyahılarının dəqiqləşdirilməsi	4 111 983
1.1.4.2.2.	Dairə seçki komissiyalarının saxlanılması	7 363 020
1.1.4.2.3.	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin seçkilərinin keçirilməsi	53 487 409
1.1.5.	**Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi (dövlət borcuna və öhdəliklərinə xidmət edilməsi ilə bağlı xərclər)**	**2 235 577 523**
1.1.6.	**Yerli büdcələrə (bələdiyyələrə) verilən dotasiya**	**5 185 450**
1.1.7.	**Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinə verilən dotasiya**	**281 900 000**
1.2.	**Müdafiə**	**2 842 681 870**
1.2.1.	**Müdafiə qüvvələri**	**1 305 292 968**
1.2.1.1.	Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi	1 093 137 247
1.2.1.2.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sərhəd Xidməti	159 901 931
1.2.1.3.	Azərbaycan Respublikasının Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti	20 501 032
1.2.1.4.	Müdafiə sahəsi üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi və digər sosial tədbirlər	-
1.2.1.5.	Müdafiə qüvvələri üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi	17 810 000
1.2.1.6.	Müdafiə sahəsi üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatların büdcədənkənar xərcləri	13 942 758
1.2.2.	**Milli təhlükəsizlik**	**151 621 669**
1.2.2.1.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti	91 649 855
1.2.2.2.	Azərbaycan Respublikasının Xarici Kəşfiyyat Xidməti	36 872 488
1.2.2.3.	Müdafiə qüvvələri üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi	23 099 326
1.2.3.	**Müdafiə və təhlükəsizlik sahəsində tətbiqi tədqiqatlar**	**2 613 066**
1.2.3.1.	Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Sənayesi Nazirliyi	2 613 066
1.2.4.	**Digər kateqoriyalara aid edilməyən xərclər**	**1 383 154 167**
1.2.4.1.	Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Sənayesi Nazirliyi	3 018 067
1.2.4.2.	Xüsusi müdafiə təyinatlı layihələr və tədbirlər üzrə xərclər	1 380 136 100
1.3.	**Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq**	**1 316 354 925**
1.3.1.	**Məhkəmə hakimiyyəti**	**53 734 746**
1.3.1.1.	Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Məhkəməsi	3 936 249
1.3.1.2.	Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsi	8 057 161
1.3.1.3.	Bakı Apelyasiya Məhkəməsi	4 709 152
1.3.1.4.	Sumqayıt Apelyasiya Məhkəməsi	1 844 119
1.3.1.5.	Gəncə Apelyasiya Məhkəməsi	1 367 415
1.3.1.6.	Şirvan Apelyasiya Məhkəməsi	1 425 619
1.3.1.7.	Şəki Apelyasiya Məhkəməsi	1 037 923
1.3.1.8.	Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi (maliyyə təminatı Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən həyata keçirilən məhkəmələr)	29 193 109
1.3.1.9.	Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq orqanları üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi və digər sosial tədbirlər	1 502 339
1.3.1.10.	Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq orqanları üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi	661 660
1.3.2.	**Hüquq-mühafizə**	**1 025 274 616**
1.3.2.1.	Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi	441 236 903
1.3.2.2.	Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyinin Daxili Qoşunların Baş İdarəsi	147 804 612
1.3.2.3.	Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi	26 038 705
1.3.2.4.	Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin Penitensiar Xidməti	88 764 537
1.3.2.4.1.	Xidmətin və onun tabeliyində olan müəssisələrin saxlanılması	58 753 249
1.3.2.4.2.	Penitensiar fəaliyyəti	30 011 288
1.3.2.5.	Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi	165 188 276
1.3.2.6.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi	16 930 117
1.3.2.7.	Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Dövlət Mühafizə Xidməti	98 022 785
1.3.2.8.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Miqrasiya Xidməti	11 765 019
1.3.2.8.1.	Xidmətin və onun tabeliyində olan müəssisələrin saxlanılması	11 399 623
1.3.2.8.2.	Miqrasiya fəaliyyəti	365 396
1.3.2.9.	Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq orqanları üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi	29 523 662
1.3.3.	**Prokurorluq**	**58 254 733**
1.3.3.1.	Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu	48 077 079
1.3.3.2.	Azərbaycan Respublikasının Hərbi Prokurorluğu	9 925 654
1.3.3.3.	Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq orqanları üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi	252 000
1.3.4.	**Digər kateqoriyalara aid edilməyən xidmətlər**	**179 090 830**
1.3.4.1.	Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət Sirrinin Mühafizəsi üzrə İdarələrarası Komissiyanın işçi qrupu	123 661
1.3.4.2.	Əsir və İtkin Düşmüş, Girov Götürülmüş Vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyasının işçi qrupu	271 798
1.3.4.3.	Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq orqanları üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi və digər sosial tədbirlər	-
1.3.4.4.	Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq orqanları üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi	-
1.3.4.5.	Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq orqanları üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatların büdcədənkənar xərcləri	178 695 371
1.4.	**Təhsil**	**1 966 604 182**
1.4.1.	**Məktəbəqədər təhsil**	**169 524 239**
1.4.2.	**Ümumi təhsil**	**1 076 750 311**
1.4.2.1.	Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi	1 031 060 618
1.4.2.2.	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi	933 223
1.4.2.3.	Bakı Dövlət Universiteti	289 965
1.4.2.4.	Təhsil sahəsi üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi və digər sosial tədbirlər	44 466 505
1.4.3.	**İlk peşə-ixtisas təhsili**	**24 542 003**
1.4.3.1.	Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi	2 435 921
1.4.3.2.	Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi	21 371 976
1.4.3.3.	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi	734 106
1.4.4.	**Orta ixtisas təhsili**	**35 801 090**
1.4.4.1.	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	6 204 341
1.4.4.2.	Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi	2 184 375
1.4.4.3.	Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi	26 034 942
1.4.4.4.	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi	1 040 129
1.4.4.5.	Dövlət sifarişi ilə ali təhsilin maliyyələşdirilməsi və təhsil sahəsində digər tədbirlər	337 303
1.4.5.	**Ali təhsil**	**200 572 339**
1.4.5.1.	Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi	2 193 424
1.4.5.2.	Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi	1 289 321
1.4.5.3.	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	1 904 528
1.4.5.4.	Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi	303 946
1.4.5.5.	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi	2 890 001
1.4.5.6.	Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyası	226 121
1.4.5.7.	ADA Universiteti	17 555 998
1.4.5.8.	M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinin Bakı Filialı	11 452 901
1.4.5.9.	İ.M.Seçenov adına Birinci Moskva Dövlət Tibb Universitetinin Bakı filialı	3 829 045
1.4.5.10.	Dövlət sifarişi ilə ali təhsilin maliyyələşdirilməsi və təhsil sahəsində digər tədbirlər	158 906 704
1.4.5.11.	Təhsil sahəsi üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi və digər sosial tədbirlər	20 350
1.4.6.	**Əlavə təhsil**	**2 644 231**
1.4.6.1.	Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi	870 220
1.4.6.2.	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi	229 631
1.4.6.3.	Bakı Dövlət Universiteti	1 162 074
1.4.6.4.	Azərbaycan Tibb Universiteti	382 306
1.4.7.	**Təhsil sahəsində digər müəssisə və tədbirlər**	**456 769 969**
1.4.7.1.	Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi	318 714 384
1.4.7.2.	Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi	11 147 758
1.4.7.3.	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	109 987
1.4.7.4.	Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi	4 535 043
1.4.7.5.	Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi	249 089
1.4.7.6.	Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi	375 519
1.4.7.7.	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi	66 268 616
1.4.7.8.	Azərbaycan Respublikasının Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi	292 168
1.4.7.9.	Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyi	971 813
1.4.7.10.	Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu	1 323 837
1.4.7.11.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət İmtahan Mərkəzi publik hüquqi şəxs	5 016 000
1.4.7.12.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi	259 091
1.4.7.13.	Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyinin Daxili Qoşunların Baş İdarəsi	3 551 361
1.4.7.14.	Yerli icra hakimiyyəti orqanları	3 960 941
1.4.7.15.	Dövlət sifarişi ilə ali təhsilin maliyyələşdirilməsi və təhsil sahəsində digər tədbirlər	23 354 222
1.4.7.16.	Təhsil sahəsi üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi və digər sosial tədbirlər	632 287
1.4.7.17.	Təhsil sahəsi üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatların büdcədənkənar xərcləri	16 007 853
1.4.7.18.	Təhsil sahəsi üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi və əsaslı təmir	-
1.5.	**Səhiyyə**	**709 864 775**
1.5.1.	**Poliklinikalar və ambulatoriyalar**	**103 147 184**
1.5.1.1.	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	103 147 184
1.5.2.	**Xəstəxanalar**	**331 471 340**
1.5.2.1.	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	264 339 759
1.5.2.2.	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Xüsusi Tibb Xidməti	6 017 886
1.5.2.3.	Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi	891 283
1.5.2.4.	Azərbaycan Tibb Universiteti	777 138
1.5.2.5.	Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzi	4 584 548
1.5.2.6.	"Talassemiya Mərkəzi" publik hüquqi şəxs	10 432 019
1.5.2.7.	Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin Milli Onkologiya Mərkəzi	40 151 638
1.5.2.8.	"Bakı Sağlamlıq Mərkəzi" publik hüquqi şəxs	4 277 069
1.5.3.	**Səhiyyə sahəsində digər xidmətlər**	**6 338 225**
1.5.3.1.	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	1 863 783
1.5.3.2.	"Azərbaycan Dəmir Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin Həkim-Sanitar Xidməti	4 474 442
1.5.4.	**Səhiyyə sahəsində tətbiqi tədqiqatlar**	**4 584 033**
1.5.4.1.	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	3 372 747
1.5.4.2.	Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzi	531 984
1.5.4.3.	Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin Milli Onkologiya Mərkəzi	679 302
1.5.5.	**Səhiyyə sahəsinə aid edilən digər xidmətlər**	**264 323 993**
1.5.5.1.	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	206 458 375
1.5.5.2.	Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi	11 426 591
1.5.5.3.	Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi	2 438 335
1.5.5.4.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi	1 074 997
1.5.5.5.	Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin Penitensiar Xidməti	7 770 912
1.5.5.6.	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Xüsusi Tibb Xidməti	8 365 260
1.5.5.7.	Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Daxili Qoşunların Baş İdarəsi	2 396 594
1.5.5.8.	İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi publik hüquqi şəxs	16 051 200
1.5.5.9.	Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi	1 495 174
1.5.5.10.	Səhiyyə sahəsi üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi və digər sosial tədbirlər	1 560 000
1.5.5.11.	Səhiyyə sahəsi üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatların büdcədənkənar xərcləri	5 286 555
1.6.	**Sosial müdafiə və sosial təminat**	**2 150 738 856**
1.6.1.	**Sosial müdafiə xərcləri**	**2 119 600 265**
1.6.1.1.	Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi	510 819 857
1.6.1.2.	Azərbaycan Respublikasının Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsi	233 138 387
1.6.1.3.	Azərbaycan Respublikasının Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi	1 775 864
1.6.1.4.	Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun büdcəsinin balanslaşdırılması məqsədilə dövlət büdcəsinin öhdəliklərinin maliyyələşdirilməsi	1 300 000 000
1.6.1.5.	Sosial müdafiə, pensiya və digər sosial təminat xərcləri	-
1.6.1.6.	Sosial təminat sahəsi üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi və digər sosial tədbirlər	73 646 860
1.6.1.7.	Sosial təminat sahəsi üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi və əsaslı təmir	219 297
1.6.2.	**Sosial təminat xərcləri**	**31 121 522**
1.6.2.1.	Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi	16 134 454
1.6.2.2.	Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Xidməti	14 682 191
1.6.2.3.	Azərbaycan Respublikasının keçmiş prezidentinin və onun ailə üzvlərinin təminatı	304 877
1.6.2.4.	Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi (paralimpiya oyunlarının keçirilməsi, hazırlıq və digər təşkilati işlər)	-
1.6.3.	**Sosial müdafiə və sosial təminat sahələri üzrə tətbiqi tədqiqatlar**	**17 069**
1.6.3.1.	Sosial təminat sahəsi üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatların büdcədənkənar xərcləri	17 069
1.7.	**Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi və digər kateqoriyalara aid edilməyən sahədə fəaliyyət**	**299 476 107**
1.7.1.	**Mədəniyyət və incəsənət sahəsində fəaliyyət**	**125 093 892**
1.7.1.1.	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi	106 117 729
1.7.1.2.	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi	307 377
1.7.1.3.	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	457 745
1.7.1.4.	Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi	675 718
1.7.1.5.	Azərbaycan Respublikasının Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi	417 520
1.7.1.6.	"İçərişəhər" Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğu İdarəsi" publik hüquqi şəxs	5 151 681
1.7.1.7.	"Dənizkənarı Bulvar İdarəsi" publik hüquqi şəxs	385 681
1.7.1.8.	"Bakı Kristal Zalı" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti	2 500 000
1.7.1.9.	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi yanında Mədəni İrsin Qorunması, İnkişafı və Bərpası üzrə Dövlət Xidməti	827 496
1.7.1.10.	Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin Mirzə Fətəli Axundzadə adına Azərbaycan Milli Kitabxanası	6 004 692
1.7.1.11.	Beynəlxalq Muğam Mərkəzi	883 006
1.7.1.12.	Yerli icra hakimiyyəti orqanları	1 165 897
1.7.1.13.	Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi və digər kateqoriyalara aid edilməyən sahədə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi və əsaslı təmir	199 350
1.7.2.	**Radio, televiziya və nəşriyyat**	**58 279 103**
1.7.2.1.	"Azərbaycan Dövlət İnformasiya Agentliyi (AZƏRTAC)" publik hüquqi şəxs	7 957 811
1.7.2.2.	"Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinə verilən maliyyə yardımı	31 763 180
1.7.2.3.	Azərbaycan Respublikası İctimai Televiziya və Radio Yayımları Şirkətinə verilən maliyyə yardımı	11 599 505
1.7.2.4.	"Azərbaycan" nəşriyyatı (dövlət sifarişlərinin yerinə yetirilməsi)	1 500 000
1.7.2.5.	Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondu	4 031 006
1.7.2.6.	"Mir" Dövlətlərarası Teleradio Şirkətinin Azərbaycan Milli Nümayəndəliyinə verilən subsidiya	532 712
1.7.2.7.	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi	182 779
1.7.2.8.	Radio və televiziya redaksiyalarının saxlanılması	22 471
1.7.2.9.	Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi və digər kateqoriyalara aid edilməyən sahədə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi və əsaslı təmir	689 639
1.7.3.	**Bədən tərbiyəsi, gənclər siyasəti və turizm**	**72 272 858**
1.7.3.1.	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi	7 642 189
1.7.3.2.	Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi	35 413 489
1.7.3.2.1.	Bədən tərbiyəsi və idmanın təşkili	22 913 076
1.7.3.2.2.	Gənclər siyasəti	12 500 413
1.7.3.3.	Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi	292 886
1.7.3.4.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Turizm Agentliyi	19 924 294
1.7.3.5.	Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi və digər kateqoriyalara aid edilməyən sahədə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi və əsaslı təmir	9 000 000
1.7.4.	**Digər kateqoriyalara aid edilməyən fəaliyyət**	**43 830 254**
1.7.4.1.	Heydər Əliyev Mərkəzi	8 442 095
1.7.4.2.	"Azərbaycan Respublikasının Müəllif Hüquqları Agentliyi" publik hüquqi şəxs	665 659
1.7.4.3.	Azərbaycan Respublikasının Əqli Mülkiyyət Agentliyi	192 954
1.7.4.4.	Azərbaycanda Atatürk Mərkəzi	316 820
1.7.4.5.	"Tərcümə Mərkəzi" publik hüquqi şəxs	1 757 071
1.7.4.6.	Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzi	1 050 486
1.7.4.7.	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi	2 084 502
1.7.4.8.	Azərbaycan Respublikasının Narkomanlığa və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz Dövriyyəsinə Qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyasının daimi fəaliyyət göstərən İşçi Qrupu	178 196
1.7.4.9.	Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurası	5 602 541
1.7.4.10.	Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Gənclər Fondu	1 960 101
1.7.4.11.	Dövlət büdcəsindən verilən maliyyə yardımı	6 769 628
1.7.4.11.1.	Qeyri-dövlət təşkilatlarına verilən maliyyə yardımı	3 195 317
1.7.4.11.2.	Azərbaycan Respublikasının Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi (dini mərkəzlərə (idarələrə) verilən maliyyə yardımı)	992 174
1.7.4.11.3.	Siyasi partiyalara verilən maliyyə yardımı	2 582 137
1.7.4.12.	Yerli icra hakimiyyəti orqanları	342 192
1.7.4.13.	Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi və digər kateqoriyalara aid edilməyən sahədə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi və digər sosial tədbirlər	-

Ardı 8-ci səh.

"Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il dövlət büdcəsinin icrası haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Əvvəli 7-ci səh.

1.7.4.14.	Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi və digər kateqoriyalara aid edilməyən sahədə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi və əsaslı təmir	11 460 087
1.7.4.15.	Mədəniyyət, incəsənət informasiya, bədən tərbiyəsi və digər kateqoriyalara aid edilməyən sahədə dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatların büdcədənkənar xərcləri	3 007 922
1.8.	**Mənzil və kommunal təsərrüfatı**	**451 536 457**
1.8.1.	**Mənzil təsərrüfatı**	**89 321 628**
1.8.1.1.	Azərbaycan Respublikasının Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsi (məcburi köçkünlər üçün salınmış qəsəbələrdə dövlət mənzil fondunun istismarı və saxlanılması)	599 522
1.8.1.2.	Mənzil və kommunal təsərrüfatı sahəsi üzrə kommunal, kommunikasiya xidmətləri və digər tədbirlər	29 476 340
1.8.1.3.	Şəhər və rayonların yerli xərclərindən maliyyələşən müəssisə və təşkilatlar	30 377 650
1.8.1.4.	Mənzil və kommunal təsərrüfatı sahəsi üzrə yaşayış məntəqələrinə aid olan kommunal təyinatlı infrastrukturların bərpası, yenidən qurulması və abadlaşdırılması	28 868 116
1.8.2.	**Kommunal təsərrüfatı**	**312 768 110**
1.8.2.1.	Azərbaycan Respublikasının Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsi (məcburi köçkünlər üçün salınmış qəsəbələrdə abadlıq, yaşıllaşdırma işlərinin görülməsi və digər kommunal tədbirləri)	3 480 289
1.8.2.2.	Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi	498 234
1.8.2.3.	"Təmiz Şəhər" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə verilən subsidiya	37 800 000
1.8.2.4.	"Azəristiliktəchizat" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə verilən maliyyə yardımı	32 999 988
1.8.2.5.	Mənzil və kommunal təsərrüfatı sahəsi üzrə yaşayış məntəqələrinə aid olan kommunal təyinatlı infrastrukturların bərpası, yenidən qurulması və abadlaşdırılması	63 950 150
1.8.2.6.	Şəhər və rayonların yerli xərclərindən maliyyələşən müəssisə və təşkilatlar	174 039 449
1.8.3.	**Su təsərrüfatı**	**31 575 933**
1.8.3.1.	Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi	2 175 933
1.8.3.2.	"Azərsu" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti	29 400 000
1.8.3.2.1.	Subsidiya	7 400 000
1.8.3.2.2.	Nizamnamə kapitalının artırılması yolu ilə borc öhdəliklərinin tənzimlənməsi	22 000 000
1.8.4.	**Mənzil və kommunal təsərrüfatı ilə bağlı digər xidmətlər**	**17 870 786**
1.8.4.1.	"İçərişəhər" Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğu İdarəsi" publik hüquqi şəxs	4 702 727
1.8.4.2.	"Dənizkənarı Bulvar İdarəsi" publik hüquqi şəxs	12 617 085
1.8.4.3.	Şəhər və rayonların yerli xərclərindən maliyyələşən müəssisə və təşkilatlar	550 974
1.9.	**Yanacaq və enerji**	**18 007 572**
1.9.1.	Azərbaycan Respublikası Energetika Nazirliyinin tabeliyində "Azərbaycan Respublikasının Alternativ və Bərpa Olunan Enerji Mənbələri üzrə Dövlət Agentliyi" publik hüquqi şəxs	6 985 972
1.9.2.	Azərbaycan Respublikasının Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi ("Milli Nüvə Tədqiqatları Mərkəzi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin nizamnamə kapitalı)	1 021 600
1.9.3.	"Azərişıq" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin nizamnamə kapitalının artırılması (6 ədəd külək turbininin istismara hazırlanması, paylayıcı şəbəkəyə qoşulması və intellektual idarəetmə və abonent məlumatlarının informasiya bazasının gücləndirilməsi ilə bağlı)	10 000 000
1.10.	**Kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı, balıqçılıq, ovçuluq və ətraf mühitin mühafizəsi**	**742 219 712**
1.10.1.	**Kənd təsərrüfatı**	**703 382 396**
1.10.1.1.	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi	9 592 471
1.10.1.2.	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Bitki Sortlarının Qeydiyyatı və Toxum Nəzarəti üzrə Dövlət Xidməti	1 096 458
1.10.1.3.	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Dövlət Baytarlıq Nəzarəti Xidməti	23 567 032
1.10.1.4.	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Dövlət Fitosanitar Nəzarəti Xidməti	3 614 799
1.10.1.5.	Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi (kənd təsərrüfatı əmlakının sığortalanması üçün sığorta haqqının dövlət büdcəsi hesabına ödənilən hissəsi)	3 122
1.10.1.6.	Azərbaycan Respublikasında ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi ilə bağlı tədbirlər	296 056 425
1.10.1.7.	Azərbaycan Respublikasının Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi	29 831 042
1.10.1.8.	Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Açıq Səhmdar Cəmiyyəti	248 852 739
1.10.1.9.	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası (Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin tabeliyində "Aqrokompleks")	4 279 942
1.10.1.10.	Kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı, balıqçılıq, ovçuluq və ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində islahatlar	79 778 323
1.10.1.11.	Kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı, balıqçılıq, ovçuluq və ətraf mühitin mühafizəsi sahəsi üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatların büdcədənkənar xərcləri	6 710 043
1.10.2.	**Meşə təsərrüfatı**	**12 641 919**
1.10.2.1.	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	12 641 919
1.10.3.	**Balıqçılıq və ovçuluq**	**2 607 070**
1.10.3.1.	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	2 607 070
1.10.4.	**Ətraf mühitin mühafizəsi**	**16 345 250**
1.10.4.1.	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	14 295 251
1.10.4.2.	Su təchizatı qurğularının istismarı və onlara xidmətlə bağlı bələdiyyələrə verilən maliyyə yardımı	2 049 999
1.10.5.	**Hidrometeorologiya**	**7 243 077**
1.10.5.1.	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	7 243 077
1.11.	**Sənaye, tikinti və faydalı qazıntılar**	**5 087 186 695**
1.11.1.	**Tikinti**	**5 070 516 409**
1.11.1.1.	Dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri)	5 059 232 809
1.11.1.2.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi	1 709 275
1.11.1.3.	Müfəssəl ərazi planlaşdırılması sənədlərinin hazırlanması	574 325
1.11.1.4.	Sənaye, tikinti və faydalı qazıntılar sahəsi üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi	9 000 000
1.11.2.	**Faydalı qazıntılar**	**12 670 286**
1.11.2.1.	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	5 977 605
1.11.2.2.	Azərbaycan Respublikası Ərazilərinin Minalardan Təmizlənməsi üzrə Milli Agentlik	6 692 681
1.11.3.	**Geodeziya və Xəritəçəkmə**	**4 000 000**
1.11.3.1.	Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi yanında Geodeziya və Kartoqrafiya üzrə Dövlət Agentliyi	4 000 000
1.12.	**Nəqliyyat və rabitə**	**166 536 278**
1.12.1.	**Nəqliyyat**	**110 032 278**
1.12.1.1.	"Azərbaycan Hava Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinə verilən subsidiya	10 010 000
1.12.1.2.	"Bakı Metropoliteni" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinə verilən subsidiya	45 000 000
1.12.1.3.	Azərbaycan Respublikasının Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi yanında Dövlət Dəniz Agentliyi	4 274 594
1.12.1.4.	"Bakı Nəqliyyat Agentliyi" publik hüquqi şəxs	48 101 272
1.12.1.5.	Yerli icra hakimiyyəti orqanları (Sumqayıt və Gəncə şəhərləri üzrə avtomobil nəqliyyatı fəaliyyətinin tənzimlənməsi)	461 970
1.12.1.6.	Azərbaycan Respublikasının Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi	2 184 442
1.12.2.	Rabitə	56 504 000
1.12.2.1.	Azərbaycan Respublikasının Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi	1 504 000
1.12.2.1.1.	Universal poçt rabitəsi xidmətinin göstərilməsi və digər tədbirlərlə bağlı yaranan zərərin örtülməsi	1 000 000
1.12.2.1.2.	Xüsusi yayım avadanlıqlarına xidmət	420 000
1.12.2.1.3.	İnformasiya ehtiyatları və fərdi məlumatların informasiya sistemlərinin dövlət reyestrinin aparılması	84 000
1.12.2.2.	"Azərkosmos" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti (nizamnamə kapitalının artırılması yolu ilə borc öhdəliklərinin tənzimlənməsi)	55 000 000
1.13.	**İqtisadi fəaliyyət**	**1 357 335 398**
1.13.1.	**İqtisadi və kommersiya fəaliyyəti**	**191 217 698**
1.13.1.1.	Sahibkarlığa dəstək	41 217 698
1.13.1.1.1.	Dövlət əmlakının özəlləşdirilməsinin təşkili və mülkiyyət hüquqlarının qorunması	24 855 921
1.13.1.1.2.	Qeyri-neft məhsullarının ixracı ilə bağlı tədbirlər	13 361 777
1.13.1.1.3.	İqtisadi fəaliyyət üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi	3 000 000
1.13.1.2.	Azərbaycan Respublikasında əhalinin mənzilə olan tələbatının ödənilməsi və vətəndaşların güzəştli şərtlərlə mənzil əldə etməsi xərcləri	150 000 000
1.13.2.	**İqtisadi fəaliyyətin digər sahələri**	**1 166 117 700**
1.13.2.1.	Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi	10 184 842
1.13.2.1.1.	Xarici qrantlar hesabına həyata keçirilən layihələr	10 184 842
1.13.2.2.	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi ("Şahdağ Turizm Mərkəzi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti)	12 000 000
1.13.2.3.	Azərbaycan Respublikasının Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi	1 150 000
1.13.2.3.1.	Azərbaycan Respublikasında Ünvan Reyestrinin fəaliyyətini təmin edən informasiya sisteminin yaradılması	500 000
1.13.2.3.2.	"Qəbələ radiolokasiya stansiyasının inzibati təsərrüfat zonası və texniki mövqe" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti	650 000
1.13.2.4.	"Azərbaycan Respublikasının Mənzil İnşaatı Dövlət Agentliyi" publik hüquqi şəxs	1 378 578
1.13.2.5.	Azərbaycan Respublikasının Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi (Yüksək Texnologiyalar Parkına verilən maliyyə yardımı)	500 000
1.13.2.6.	Bir sıra dövlət müəssisələrində islahatların aparılması ilə bağlı texniki iqtisadi əsaslandırmanın hazırlanması xərcləri	-
1.13.2.7.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkəti	959 504 280
1.13.2.7.1.	Nizamnamə kapitalının artırılması (Ümid, Qarabağ və Babək yataqları üzrə qazma işlərinin davam etdirilməsi ilə bağlı)	663 200 000
1.13.2.7.2.	İdxal olunan təbii qazın "Azərenerji" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə müqavilə dəyərindən aşağı qiymətə satışına görə yaranmış zərərin örtülməsi ilə bağlı subsidiya	296 304 280
1.13.2.8.	"Azərbaycan Dəmir Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin nizamnamə kapitalının artırılması (Şərq-Qərb dəmir yolu dəhlizinin Bakı-Böyük Kəsik xəttində rabitə-işarəvermə sisteminin yenidən qurulması ilə bağlı)	100 000 000
1.13.2.9.	"Azərenerji" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin nizamnamə kapitalının artırılması (tikintisi nəzərdə tutulan ümumi istehsal gücü 385 meqavat olan 22 ədəd modul tipli elektrik stansiyası üçün qaz əsaslı elektrik mühərriklərinin satın alınması ilə bağlı)	81 400 000
1.14.	**Əsas bölmələrə aid edilməyən xidmətlər**	**2 092 397 534**
1.14.1.	**Məqsədli büdcə fondları**	**372 000 000**
1.14.1.1.	"Avtomobil yolları" məqsədli büdcə fondu	372 000 000
1.14.2.	**Ehtiyat fondları**	**765 278 769**
1.14.2.1.	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Ehtiyat Fondu	301 053 774
1.14.2.2.	Dövlət büdcəsinin Ehtiyat Fondu	464 224 995
1.14.3.	**Əsas bölmələrə aid edilməyən sair xərclər**	**955 118 765**
1.14.3.1.	Beynəlxalq və ölkə səviyyəli tədbirlərin keçirilməsi ilə bağlı xərclər	16 820 452
1.14.3.1.1.	Azərbaycan Respublikasının xaricdəki diplomatik nümayəndəliklərinin və konsulluqlarının fəaliyyəti ilə bağlı digər xərclər	7 983 810
1.14.3.1.2.	Beynəlxalq, ölkə səviyyəli və bu qəbildən olan digər tədbirlər	8 836 642
1.14.3.2.	Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi (fövqəladə halların nəticələrinin aradan qaldırılması)	19 999 999
1.14.3.3.	**Digər xidmətlər üzrə xərclər**	**918 298 314**
1.14.3.3.1.	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası (İnsan hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsi qarşısında Azərbaycan Respublikasının maraqlarının müdafiəsi və həmin məhkəmənin qərarlarının icrası)	1 612 012
1.14.3.3.2.	Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi (yeni nəsil şəxsiyyət vəsiqələrinin, biometrik pasportların, orderlərin, medalların hazırlanması və lisenziya blanklarının çap edilməsi)	19 999 409
1.14.3.3.3.	Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi	25 258 718
1.14.3.3.3.1.	Xüsusi müdafiə olunan və digər sənədlərin çap edilməsi	6 855 470
1.14.3.3.3.2.	Valyuta konvertasiyası	1 662 834
1.14.3.3.3.3.	Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq kredit reytinqinin müəyyən olunması, digər işlərin qiymətləndirilməsi üçün ekspertlərin cəlb edilməsi və informasiya idarəetmə sisteminin saxlanılması	5 126 132
1.14.3.3.3.4.	Beynəlxalq mühasibat uçotu standartlarının tətbiqi	245 002
1.14.3.3.3.5.	Məhkəmə qərarlarının icrası, məhkəmə prosesləri ilə bağlı göstərilən hüquqi yardım və digər sosial-iqtisadi tədbirlər	11 369 280
1.14.3.3.4.	Əsas bölmələrə aid edilməyən xidmətlər üzrə büdcədənkənar xərclər	2 012 821
1.14.3.3.5.	Ünvanlı dövlət sosial yardımı alan aztəminatlı ailələrin əmlakının, dövlətə məxsus əmlakın və dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatlara məxsus nəqliyyat vasitələrinin icbari sığortası	10 923 889
1.14.3.3.6.	Dövlət maddi və material ehtiyatlarının yaradılması	-
1.14.3.3.7.	Əsas bölmələrə aid edilməyən xidmətlər sahəsi üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi və digər sosial tədbirlər	-
1.14.3.3.8.	Əsas bölmələrə aid edilməyən xidmətlər sahəsi üzrə kommunal, kommunikasiya xidmətləri və digər tədbirlər	18 719 897
1.14.3.3.9.	İslahatlarla bağlı xərclər	825 858 157
1.14.3.3.10.	Yerli xərclərdə nəzərdə tutulmayan sosial-iqtisadi və digər təyinatlı tədbirlər	11 251 565
1.14.3.3.11.	Şəhər və rayonlarda yerləşən səfərbərlik ehtiyatları anbarlarının, ehtiyat idarəetmə məntəqələrinin saxlanılması və digər tədbirlər	2 661 846
1.15.	**2018-ci ildə xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə yaranan fərq məbləği**	**4 656 630**

2. Müəyyən edilsin ki:

2.1. "Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il dövlət büdcəsinin icrası haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 2-ci maddəsindəki cədvəlin 1.14-cü və 2.6.1.1-ci bəndlərində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti həyata keçirir;

2.2. həmin Qanunun 2-ci maddəsindəki cədvəlin 1.14-cü bəndində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondu, 2.6.1.1-ci bəndində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Sosial Müdafiə Fondu nəzərdə tutulur.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 10 iyul 2019-cu il

Qarşılıqlı dəstəyə əsaslanan məsuliyyətli tərəfdaşlıq

Əvvəli 1-ci səh.

Bunu isə həm Azərbaycanın xarici siyasət kursunun səmərəliliyinin göstəricisi, həm də Prezident İlham Əliyevin uzaqgörən siyasətinin təntənəsi adlandırmaq olar. Azərbaycan Prezidenti tərəfindən yürüdülən müstəqil xarici siyasət Avropa İttifaqı ölkələri ilə bərabərhüquqlu, yaxın təmaslara söykənən harmonik münasibətlərin qurulmasına əsaslanır. Avropa və Asiyanın kəsişmə nöqtəsində yerləşən Azərbaycanın geostrateji mövqeyi bu quruma üzv dövlətlərin də ölkəmizlə siyasi və iqtisadi münasibətləri inkişaf etdirməyə marağını daha da artırıb.

Təkcə Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasındakı son 16 ildə reallığa çevrilən siyasi və iqtisadi münasibətlərin inkişaf dinamikasına nəzər yetirsək əlaqələrin hansı səviyyədə olduğunu aydın şəkildə görə bilərik. Son 5 il ərzində isə münasibətlərin daha da dərinləşməsinin şahidiyik. Qarşılıqlı səfərlər, keçirilən görüşlər və tərəflər arasında imzalanan mühüm sənədlər bunu bir daha təsdiqləyir.

Donald Tuskun Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti qismində Bakıya son səfəri isə bir daha əlaqələrin daha da möhkəmlənməsi, yeni sazişin imzalanması prosesinə mühüm töhfə verdi. Əgər Donald Tuskun 2012-ci ilin iyul ayında Azərbaycana etdiyi ilk səfər zamanı söylədiyi fikirlərə nəzər yetirsək görərik ki, həqiqətən də 5 il müddətində Azərbaycan Avropa İttifaqı münasibətləri müsbət dinamika ilə inkişaf edib.

Bütün bunlar əlbəttə ki, Prezident İlham Əliyevin uğurlu diplomatik fəaliyyəti sayəsində gerçəkləşib. Elə Bakıda keçirilən görüş zamanı cənab Tusk da bu məsələyə toxunaraq vurğuladı ki, əldə edilən nailiyyətlər məhz cənab İlham Əliyevin konstruktiv rolu sayəsində reallığa çevrilib.

Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında münasibətlərin uğurla inkişaf etdiyini söyləyən Prezident İlham Əliyev isə qarşılıqlı səfərlərin, aparılan danışıqların, imzalanan sənədlərin tərəfdaşlığı yeni səviyyəyə yüksəltdiyini söylədi və bəyan etdi ki, qarşıdakı illərdə bu tərəfdaşlıq daha müsbət məcrada inkişaf etdiriləcək. Dövlət başçısı Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında əlaqələrin tərəfdaşlıq ruhuna və qarşılıqlı dəstəyə əsaslandığını söylədi.

Əlbəttə ki, münasibətlərin dərinləşməsi hər iki tərəfin maraqlarına xidmət edir. Çünki Avropa İttifaqı Azərbaycanın əsas ticarət tərəfdaşıdır. Ticarətimizin, demək olar ki, 50 faizini bu ittifaqın üzv ölkələri ilə olan ticari əlaqələr təşkil edir. Azərbaycanın qeyri-neft sektoruna investisiya qoyuluşunun 35 faizi Avropa İttifaqı ölkələrinin payına düşür. Müstəqillik dövründə Avropa İttifaqından Azərbaycan iqtisadiyyatına 25 milyard dollara yaxın investisiya yatırılıb. Azərbaycan Avropa İttifaqına üzv 9 dövlət ilə strateji tərəfdaşlıq bəyannamələri qəbul edib. Avropa İttifaqının 24 üzv ölkəsi ilə ikiqat vergitutmanın aradan qaldırılması, 18 üzv ölkə ilə sərmayələrin təşviqi və qarşılıqlı qorunması sazişləri imzalanıb, 16 üzv ölkə ilə Hökumətlərarası Komissiya və İşçi Qrupları, İdarəetmə Komitəsi fəaliyyət göstərir. Azərbaycanda 1500-dən çox Avropa İttifaqı ölkələrinin şirkəti fəaliyyətdədir. Avropa İttifaqının bir sıra ölkələri (Almaniya, Fransa, Avstriya, İtaliya, Yunanıstan, Polşa və s.) ilə Azərbaycan arasında ticarət palataları mövcuddur.

2018-ci ilin iyul ayının 11-də isə Brüsseldə Prezident İlham Əliyev və Donald Tuskun iştirakı ilə tərəflər arasında paraflanan "Tərəfdaşlıq prioritetləri"nin Azərbaycan-Avropa İttifaqı tərəfdaşlıq əlaqələrinin gələcək inkişafı üçün yeni imkanlar açacağını bir daha müəyyənləşdirdi. "Tərəfdaşlıq prioritetləri" 2018-2020-ci illəri əhatə edir və bərabərhüquqlu, qarşılıqlı xarakter daşıdığını özündə əks etdirir. Bu sənəd Avropa İttifaqı və Azərbaycan arasında ikitərəfli gündəliyə yeni təkan vermiş oldu. Sənəddə Azərbaycanın ərazi bütövlüyü ilə bağlı müddəa da öz əksini tapdı. Yəni burada Azərbaycanın ərazi bütövlüyü, suverenliyi və sərhədlərinin toxunulmazlığına dəstək ifadə olunur.

Elə Bakıya son səfəri zamanı mətbuata bəyanatında da Donald Tusk bir daha ərazi bütövlüyü məsələsinə toxunaraq vurğuladı ki, Avropa İttifaqı Azərbaycanın suverenliyini, müstəqilliyini və ərazi bütövlüyünü dəstəkləyir. Avropa İttifaqı və Azərbaycan hər il bir-birinə yaxınlaşır.

Cənab Tusk həmçinin bəyan etdi ki, ötən il tərəflər tərəfdaşlıq üzrə prioritetləri müəyyən edib və Ümumi Aviasiya Məkanı üzrə Saziş, habelə yeni Aİ-Azərbaycan sazişi üzrə danışıqlar yekunlaşmaq üzrədir. Əlbəttə ki, bundan ilk növbədə hər iki tərəfin iqtisadiyyatı faydalanacaq və siyasi, biznes və mədəni münasibətlər dərinləşəcək. 2020-ci ildən Avropanı qazla təmin edəcək "Cənub qaz dəhlizi" isə tərəfdaşlığı daha yüksək səviyyəyə qaldıracaq.

Azərbaycanın nəqliyyat və logistika qovşağına çevrilməsi istiqamətində çox mühüm addımlar atdığını da vurğulayan diplomat Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarəti Limanını ölkəmizin Şərq və Qərb, eyni zamanda, Şimal və Cənub tərəfdaşları üçün iddialarının təcəssümü adlandırdı.

Təbii ki, bu gün Azərbaycan Avropa üçün əhəmiyyətli nəqliyyat dəhlizi rolunu oynayır. Asiyanı Avropa ilə birləşdirən yeni marşrutun, Şərqlə Qərb arasında körpü rolunu oynayacaq nəqliyyat dəhlizinin istifadəyə verilməsi Avropadan Asiyaya və geriyə malların daşınması vaxtını iki dəfə qısaldır. Bakı-Tbilisi- Qarsın istifadəyə verilməsi də Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında əlaqələrin inkişafına müsbət təsir göstərib. Bu layihə bilavasitə Avropa İttifaqının da maraqlarına uyğundur.

Göründüyü kimi, Azərbaycan Aİ ilə öz münasibətlərini məhz çoxşaxəli sistem kimi formalaşdırır. Bu həm Azərbaycanın, həm də Avropa İttifaqının maraqlarına uyğundur. Həm hazırlanmaqda olan yeni saziş, həm də Aİ ilə Azərbaycan arasında münasibətlər gələcəkdə hər iki tərəfə çox ciddi müsbət imkanlar yaradacaq.

Ümumiyyətlə, ölkə iqtisadiyyatının şaxələndirilməsi üçün Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan əlaqələrinin inkişafı çox önəmlidir. Yəni bu əlaqələr qarşılıqlı maraqlara söykənir. Avropa İttifaqı Azərbaycanı bir tərəfdaş kimi qəbul etməklə ölkəmizin dəyərlərinə böyük qiymət verir. Tərəfdaşlıq münasibətlərinin davam və inkişaf etdirilməsi Avropa İttifaqı üçün xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Çünki Cənubi Qafqaz regionunun güc mərkəzi kimi çıxış edən, mühüm geostrateji üstünlüklərə sahib olan Azərbaycanla əməkdaşlıq siyasi və iqtisadi perspektivlər nöqteyi-nəzərindən əhəmiyyətli dividendlər vəd edir.

Beləliklə, Avropa İttifaqı ilə mühüm sazişin imzalanması ərəfəsində Donald Tuskun Azərbaycana səfəri ölkəmizin beynəlxalq münasibətlər sistemində yerini və rolunu siyasi-hüquqi baxımdan daha da möhkəmləndirdi. Bir daha bəlli oldu ki, Avropa İttifaqı da yeni sazişin imzalanmasında maraqlıdır və bu sənədin imzalanması ilə ikitərəfli münasibətlər bir çox sahələrdə yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyacaq.

Rəşad BAXŞƏLİYEV,
"Azərbaycan"

Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondu Şəkinin ümumdünya irsi olması ilə bağlı bəyanat yayıb

Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondu Azərbaycan Respublikasının "Xan Sarayı ilə birgə Şəkinin tarixi mərkəzi"nin UNESKO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına daxil edilməsi ilə bağlı bəyanat yayıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bəyanatda fond bu münasibətlə Azərbaycan xalqı ilə birlikdə bütün türk dünyasına təbriklərini çatdırıb.

Bəyanatda deyilir: "Öz mədəni abidələrini, mənəvi irsini qoruyub saxlamaq Azərbaycanın dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindən biridir. Bu sahədə Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, UNESKO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban xanım Əliyevanın mühüm əhəmiyyətə malik fəaliyyəti xüsusi qeyd edilməlidir. Onun bilavasitə təşəbbüsü və səyləri nəticəsində Azərbaycanın mədəniyyət abidələri və qeyri-maddi mədəni irs nümunələri UNESKO-nun siyahılarında öz layiqli yerini tutmuşdur.

Qədim İpək yolu üzərində yerləşən, tarixən tolerantlıq şəhəri kimi tanınan Şəki dünya mədəniyyətinə karvansaralar, məscidlər, körpülər, sənətkarlıq emalatxanaları kimi unikal memarlıq nümunələri, Qafqazın əsas ipək istehsalı mərkəzi olaraq qeyri-maddi mədəniyyət incisi kimi kəlağayı bəxş etmişdir. 1763-cü ildə Hüseyn xan tərəfindən inşa etdirilən, minlərlə müxtəlif rəngli şüşələrdən yığılmış və Azərbaycanın dekorativ tətbiqi sənət növü olan şəbəkə-pəncərələrdən istifadə edilmiş Şəki Xan Sarayı dünya əhəmiyyətli tarixi memarlıq abidəsidir. Bu qürurverici hadisə türk dünyasının bir parçası olan Azərbaycana məxsus nadir memarlıq abidəsinin beynəlxalq miqyasda daha da tanınmasına öz töhfəsini verəcək və türk dünyası ilə UNESKO arasında yeni-yeni əməkdaşlıq körpülərinin salınmasına səbəb olacaqdır.

Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondu inanır ki, yaxın gələcəkdə Naxçıvandakı "Möminə Xatun Türbəsi", Suraxanıdakı "Atəşgah", eləcə də işğal altında olan Dağlıq Qarabağ torpaqlarında yerləşən "Yuxarı Gövhər Ağa" məscidi, "Qarabağ Xan Sarayı" və s. kimi böyük memarlıq abidələri də UNESKO-nun Ümumdünya İrs Siyahısında öz əksini tapacaqdır".

Azərbaycanın mədəni irsinə verilən dəyərin xoş sorağı dünyanı dolaşmaqdadır

Son illər Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə nüfuzu yüksəlməkdə, istər iqtisadi-siyasi, istərsə də sosial-mədəni sahələrdə uğurları artmaqdadır. Ölkəmizin mədəni irsinin dünya səviyyəsində tanıdılması və qorunması istiqamətində çoxsaylı layihələr həyata keçirilmişdir. Bu fəaliyyətlər beynəlxalq təşkilatlarla, xüsusən dünya mədəniyyəti, təhsili və elminə məsul olan UNESKO ilə sıx əməkdaşlıq şəraitində reallaşmışdır. Həmin əməkdaşlığın nəticəsidir ki, bu gün "İçərişəhər, Qız qalası və Şirvanşahlar Saray Kompleksi", "Qobustan Qaya Sənəti Mədəni Landşaftı" UNESKO-nun Ümumdünya İrs Siyahısında, həmçinin xalqımızın qeyri-maddi mədəni irsinin 13 nümunəsi UNESKO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrs Siyahısında yer alır. Bütün bunlar, eləcə də Azərbaycan xalqının ümumbəşər mədəniyyətinə verdiyi töhfənin beynəlxalq miqyasda bariz nümunəsidir.

Bu günlərdə həmin nümunələr sırasına Bakıda uğurla davam edən UNESKO-nun Ümumdünya İrs Komitəsinin 43-cü sessiyasında "Xan Sarayı ilə birgə Şəkinin tarixi mərkəzi" də daxil edilmişdir. Azərbaycanın ən qədim şəhərlərindən olan Şəkinin tarixi hissəsi yüzillər boyu ölkəmizin mədəniyyət mərkəzlərindən biri kimi tanınmışdır. Bilirik ki, unikal abidələrlə zəngin Şəki şəhərinin tarixi hissəsinin mühafizəsi və inkişafı dövlətimizin daim diqqətində olmuşdur. Odur ki, UNESKO tərəfindən "Xan Sarayı ilə birgə Şəkinin tarixi mərkəzi"nin Ümumdünya İrsi elan edilməsi ictimaiyyətdə xoş əhvali-ruhiyyə yaratmışdır. Bu uğur və xoş xəbər münasibətilə Azərbaycan xalqını təbrik edən Prezident İlham Əliyev demişdir: "Şəkinin tarixi mərkəzində keçmişimizi özündə təcəssüm etdirən Şəki Xan Sarayı, karvansaralar, məscid və minarələr, qədim körpülər, sənətkarlıq emalatxanaları və yaşayış evləri bu gündən etibarən təkcə xalqımızın deyil, bəşəriyyətin mədəni irsi hesab olunur. UNESKO tərəfindən "Xan Sarayı ilə birgə Şəkinin tarixi mərkəzi"nin Ümumdünya İrsi elan edilməsi münasibətilə bütün Azərbaycan xalqını təbrik edirəm".

Keçmişinə və milli-mədəni irsinə verilən bu yüksək dəyər münasibətilə Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyeva Azərbaycanın şəhər və kəndlərini dolaşmaqda olan bu xoş xəbərlə xalqımızı təbrik etmişdir. Birinci vitse-prezidentin rəsmi "Instagram" səhifəsində edilən paylaşımda deyilir: "Azərbaycan xalqı milli mədəniyyətimizin, adət-ənənələrimizin, tarixi irsimizin təkrarolunmaz incilərini qoruyub saxlayaraq dünyada tanıdılması istiqamətində böyük nailiyyətlər əldə edib. Bu gün isə biz Xan Sarayı ilə birgə Şəkinin tarixi mərkəzinin UNESKO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına salınmasını qeyd edirik. Bu tarixi hadisə münasibətilə bütün xalqımızı səmimi-qəlbdən təbrik edirəm!"

Azərbaycanın "Xan Sarayı ilə birgə Şəkinin tarixi mərkəzi" adlı nominasiya müzakirə edilərkən əvvəlcə Tarixi Yerlər və Abidələrin Mühafizəsi Şurasının hesabatı dinlənilib. Bildirilib ki, Şəki şəhəri Azərbaycanın şimal-qərbində, Kiş çayının sol sahilində, dəniz səviyyəsindən 700 metr yüksəklikdə, paytaxt Bakı şəhərindən 370 kilometr məsafədə, Böyük Qafqaz sıra dağlarının cənub ətəklərində, mərkəzi regionlardan uzaqda yerləşir.

Xatırladaq ki, Şəkidə yerləşən Xan Sarayı dünya əhəmiyyətli tarix və memarlıq abidəsidir. XVIII əsrdə inşa edilən saray binası şəhərin şimal-şərq hissəsində, qala divarları ilə əhatə olunmuş ərazidə yerləşir. Otuz metr uzunluğu olan ikimərtəbəli bina 300 kvadratmetr sahəni əhatə edir. Saray altı otaq, dörd dəhliz və iki güzgülü eyvandan ibarətdir. Özündə xalq yaşayış binalarının xüsusiyyətlərini daşıyan saray binası Qafqazda XVIII əsr saray memarlığının ən gözəl nümunələrindən biri olmaqla həm də İslam Şərqinin memarlıq incilərindəndir. Şəhərin tarixi mərkəzi ilə birlikdə saray 120 hektar ərazini əhatə edir.

Bundan əlavə, hesabatda Şəki ilə bağlı faylın 2017-ci ildə Polşanın Krakov şəhərində UNESKO-nun Ümumdünya İrs Komitəsinin 41-ci sessiyasında ölkəmiz tərəfindən təqdim edilən "Xan Sarayı ilə birgə Şəkinin tarixi mərkəzi" adlı nominasiyanın müzakirə olunduğu da diqqətə çatdırılıb.

Müzakirələr zamanı Küveytdən, Anqoladan, Çindən, Bəhreyndən, Braziliyadan, İndoneziyadan, Tanzaniyadan, Tunisdən, Qırğızıstandan, Bosniya və Herseqovinadan, Uqandadan, Norveçdən, Zimbabvedən, Burkina-Fasodan, İspaniyadan, Qvatemaladan, Avstraliyadan olan nümayəndələr bu nominasiyanın Ümumdünya İrs Siyahısına salınmasının vacibliyini vurğulayıblar.

Azərbaycan nümayəndəsi çıxış edərək bildirib ki, nominasiya yerli və beynəlxalq ekspertlər tərəfindən dəyərləndirilib. ICOMOS-un tövsiyələrindən irəli gələn məsələlərlə bağlı ciddi işlər görülüb. Yeni idarəetmə strukturu formalaşdırılıb və bir sıra qərarlar qəbul olunub.

Müzakirələrdən sonra "Xan Sarayı ilə birgə Şəkinin tarixi mərkəzi" adlı nominasiya UNESKO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına salınıb.

Bakının evsahibliyi etdiyi bu mötəbər tədbirdə dünya ictimaiyyətinin, habelə dünya kütləvi informasiya vasitələrinin də diqqətini cəlb edən xoş xəbər milyonların sevincinə səbəb olmuşdur. Bunu redaksiyamıza daxil olan müraciətlərdən, telefon bağlantılarından, internet əlaqələrindən və qəzetimizin internet poçtuna göndərilən ürək sözlərindən də aydın hiss etmək mümkündür. Məsələn, Rusiya Federasiyasının Uzaq Şərq vilayətinin Ussuri şəhərindən Azərbaycan diaspor mərkəzinin rəhbəri Mehman Həsənovun redaksiyamıza ünvanladığı teleqramında deyilir: "Hörmətli redaksiya! Xan Sarayı ilə birgə Şəkinin tarixi mərkəzinin UNESKO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına salınması, konkret desək, Azərbaycan xalqının ümumbəşər mədəniyyətinə verdiyi töhfənin beynəlxalq miqyasda təsdiqlənməsi bizi sevindirir. Bu xoş xəbəri Moskva televiziya kanallarından eşitmək isə bizə çox xoş oldu. Azərbaycanın adına, tarixinə, mədəni irsinə göstərilən qayğı və diqqətə görə Ussuridə yaşayan azərbaycanlılar adından, ilk növbədə, Azərbaycan dövlətinin rəhbərlərinə minnətdarıq və bu uğura görə nəinki Azərbaycanda yaşayan soydaşlarımızı, bütün dünya azərbaycanlılarını ürəkdən təbrik edirik".

Qeyd edək ki, Bakı Konqres Mərkəzində uğurla davam edən UNESKO-nun Ümumdünya İrs Komitəsinin 43-cü sessiyasının növbəti iclasında Azərbaycanın "Xan Sarayı ilə birgə Şəkinin tarixi mərkəzi" adlı nominasiyasının UNESKO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına daxil edilməsi qonşu İran və Türkiyə mətbuatında da geniş işıqlandırılıb. "Anadolu" agentliyi, NTV və TRT Avaz kanalları və digər nüfuzlu xəbər mənbələri bu barədə türkdilli oxuculara ətraflı məlumat veriblər. Çox qürurverici haldır ki, Azərbaycanın mədəni irsinə verilən dəyərin xoş sorağı dünyanı dolaşmaqdadır.

Rəhman SALMANLI,
"Azərbaycan"

Qaval daşından Xan Sarayına

Azərbaycan bəşəriyyətin irs siyahısında

Əvvəli 1-ci səh.

Azərbaycan-UNESKO əməkdaşlığının tarixi

BMT-nin ixtisaslaşmış təşkilatı olan UNESKO dünyanın təhsil, elm, mədəniyyət, informasiya və kommunikasiya sahəsindəki əməkdaşlığın ən böyük hökumətlərarası forumudur. 4 noyabr 1946-cı ildə 20 üzv dövlətlə rəsmi fəaliyyətə başlayıb. Azərbaycan hələ XX əsrin 60-cı illərindən Sovet İttifaqının tərkibində olarkən bu təşkilatın fəaliyyətində iştirak edirdi.

1967-ci ildə "Qafqaz xalqlarının ədəbiyyatı" seriyasından fransız dilində M.F.Axundovun komediyaları, "Dünya xalqlarının musiqisi" seriyasından Azərbaycan muğamlarından ibarət iki val və iki audio-kaset UNESKO tərəfindən buraxılmışdı.

1980-ci illərdə UNESKO-nun Parisdəki baş qərargahında "Azərbaycan xalçaları", "Azərbaycan əlyazmaları", Londonda isə "Bakının memarlığı" sərgiləri keçirilmiş, təşkilatın baş qərargahında Azərbaycan Dövlət Rəqs Ansamblının çıxışı olmuşdu. Bakıda "Dil və şəhər" və "Şərq xalça sənəti" beynəlxalq konfranslarının keçirilməsi üçün qurum Azərbaycana maliyyə yardımı göstərmişdi. 1983-cü ildə Azərbaycan hökuməti xalçaçı-rəssam Lətif Kərimovun toxuduğu, üzərində Memar Əcəmi Naxçıvaninin təsviri olan xalçanı Bakıya səfər etmiş UNESKO-nun Baş direktoru Amadu Mahtar M`Bou vasitəsilə təşkilata hədiyyə etmişdi.

Sovet İttifaqı dövründə Azərbaycanın UNESKO ilə əlaqələrinin qurulmasında və inkişaf etdirilməsində Ulu Öndər Heydər Əliyevin böyük xidmətləri olmuşdu. O, beynəlxalq qurumun Azərbaycan mədəniyyəti ilə bağlı təşkil etdiyi tədbirlərdə yaxından iştirak etmişdi. 1983-cü ildə Bakıda baş tutan "Şərq xalça sənəti" I Beynəlxalq Simpoziumu zamanı Heydər Əliyev UNESKO-nun Baş direktorunun xüsusi məsləhətçisi Federiko Mayorla görüşmüşdü. Bu dostluq əlaqələri Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdən sonra ölkəmizin UNESKO ilə münasibətlərinə öz müsbət təsirini göstərmiş və beləliklə, Azərbaycanın təşkilatdakı uğurlarının təməli qoyulmuşdu.

1992-ci il 3 iyun tarixində Azərbaycan müstəqil ölkə olaraq UNESKO-ya üzv qəbul edildi. 1993-cü ilin dekabrında Prezident Heydər Əliyev Fransa Respublikasına rəsmi səfəri çərçivəsində qurumun Baş direktoru Federiko Mayorla görüşdü. 1996-cı ildə isə UNESKO və Azərbaycan arasında əməkdaşlıq haqqında memorandum imzalandı. Həmin vaxtdan etibarən BMT-nin elm, təhsil və mədəniyyət üzrə bu nüfuzlu təşkilatı ilə əlaqələrimiz genişlənməkdədir. Bu əlaqələrin inkişafında ölkənin Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın xidmətləri danılmazdır. Azərbaycan-UNESKO münasibətlərinin inkişaf etdirilməsində Mehriban xanımın gördüyü işlər xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Birinci xanım 1995-ci ildən etibarən Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları Fondunun xəttilə ölkəmizin zəngin, çoxşaxəli mədəniyyətinin dünyaya tanıdılması istiqamətində uğurla fəaliyyət göstərir. Məhz bu fəaliyyətinə, Azərbaycanın şifahi xalq ədəbiyyatının və musiqi irsinin qorunub saxlanması və inkişaf etdirilməsi sahəsində yorulmaz səylərinə görə Mehriban xanım 2004-cü il avqustun 13-də UNESKO-nun xoşməramlı səfiri adına layiq görüldü.

Məhz bundan sonra mötəbər beynəlxalq qurumla Azərbaycan arasındakı əlaqələr daha da inkişaf etməyə başladı. Heydər Əliyev Fondu və UNESKO arasında əməkdaşlıq çərçivəsində sazişlər imzalandı. Ölkəmiz təşkilatın müxtəlif konvensiyalarına qoşuldu. 2005-ci ildən Azərbaycan beynəlxalq əhəmiyyətli tədbirlərə evsahibliyi etdi. Azərbaycan 2005-2009-cu illərdə İcraiyyə Şurasının üzvü, həmçinin bir sıra digər alt komitələrin üzvü oldu. Hazırda Azərbaycan Respublikası UNESKO-nun bütün prioritet istiqamətləri üzrə təşkilatla sıx əməkdaşlığını davam etdirir.

Bu əlaqələrin nəticəsidir ki, Azərbaycanın bir sıra maddi və mənəvi mədəniyyət abidələri UNESKO tərəfindən bəşəriyyətin yüksək dəyərləri kimi qorunur. Bu uğur ölkə Prezidenti İlham Əliyevin apardığı məqsədyönlü siyasətin və xalqımızın mədəniyyətinə göstərdiyi yüksək qayğının, Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyevanın ölkəmizin qeyri-maddi mədəni irsinin, xüsusilə muğam və aşıq sənətinin, milli adət-ənənələrimizin dünyada tanıdılması və təbliği istiqamətində gördüyü əvəzsiz xidmətlərin nəticəsidir. Mehriban xanım tarixi irsimizin təkrarolunmaz incilərini qoruyub saxlayaraq onların dünyada tanıdılması istiqamətində böyük nailiyyətlər əldə edib. Məhz bu uğurlar sayəsində Azərbaycanın maddi və qeyri-maddi mədəni irs nümunələri UNESKO-nun siyahılarında yer almaqdadır.

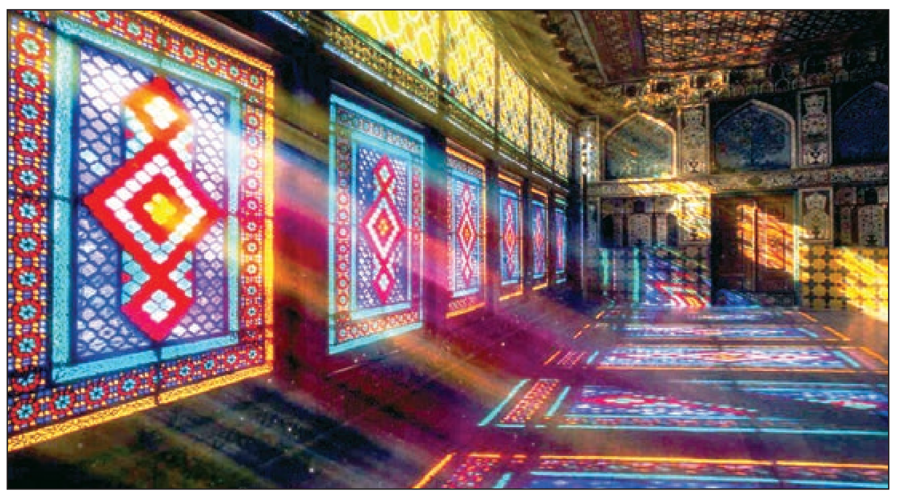

Qeyd edək ki, xalqımızın qeyri-maddi mədəni irsinin 13 nümunəsi UNESKO-nun qeyri-maddi mədəni irs siyahısına, üç maddi irs nümunəsi isə Ümumdünya İrs Siyahısına daxil edilib.

Azərbaycanın mədəni irsi bəşəriyyətə böyük töhfələr verir

Azərbaycan xalqının qədim və zəngin tarixinin, mədəni irsinin mühüm bir qolunu muğam sənəti təşkil edir. Millətin milli özünüdərki, həyat tərzi və soykökünün göstəricisi olan bu zəngin sənət xalqımızın dünya mədəni irsinə bəxş etdiyi ən böyük xəzinədir. Həm milli mədəniyyət, həm də bütün bəşəriyyətin mədəniyyəti üçün Azərbaycan muğamının yüksək dəyəri nəzərə alınaraq 2003-cü ildə UNESKO tərəfindən bəşəriyyətin qeyri-maddi irsinin şah əsəri elan olundu. İndi xalqımızın milli-mənəvi sərvəti olan muğamlarımız dünyanın əksər ölkələrində səslənir və böyük maraqla qarşılanır.

Muğam sənətinin dünyanın mədəni irs siyahısına daxil edilməsindən sonra yeni bir uğur əldə olundu. Azərbaycan aşıq sənəti 2009-cu ildə UNESKO-nun Qeyri-maddi Mədəni İrsin Reprezentativ Siyahısına daxil edildi. Bu, milli irsimizin dünyəviliyini, bəşəriliyini, ona irqindən, dinindən asılı olmayaraq bütün millətlərin maraq göstərməsini təsdiqlədi. Azərbaycan xalq yaradıcılığının dünyada təbliğinə zəmin yarandı. Tezliklə aşıq sənətimiz dünyada tanıdılmağa başlandı, Parisin Luvr Muzeyində və Strasburq şəhərində Azərbaycan aşıqları konsert proqramları ilə çıxış etdilər.

Eyni tarixdə Novruz bayramı da çoxmillətli nominasiya kimi UNESKO-nun Qeyri-maddi Mədəni İrsin Reprezentativ Siyahısına daxil olundu.

Bunların ardınca diqqət Azərbaycan xalçasının möhtəşəmliyini dünyaya təqdim etməyə yönəldildi. Beləliklə, 2010-cu il Azərbaycan mədəniyyətində baş verən önəmli hadisələrdən biri kimi xalça sənətimizin UNESKO-nun bəşəriyyətin qeyri-maddi-mədəni irsinin reprezentativ siyahısına daxil edilməsi ilə yadda qaldı. Xalçaçılıq sənəti dünyanın bir sıra ölkələrində yayılsa da, Azərbaycanda toxunan və istehsal edilən xalçalar dünyada müqayisə edilməyən nümunələr kimi qəbul olunur. Bu gün Azərbaycanda xalça sənəti öz inkişafının yeni mərhələsini yaşayır. "Azərbaycan xalça sənətinin qorunması və inkişaf etdirilməsi haqqında" qanunun qəbul edilməsi, Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə Azərbaycan Xalçası və Xalq Tətbiqi Sənəti Dövlət Muzeyi üçün müasir standartlara uyğun binanın inşa edilməsi də bu qədim el sənətinə dövlət qayğısının ifadəsidir.

Sonrakı illərdə Azərbaycan tarı və onun ifaçılıq sənəti, Çovqan ənənəvi Qarabağ atüstü oyunu, Kəlağayı sənəti və simvolizmi, Lahıcın misgərlik sənəti, lavaş, dolma, kamança simli musiqi alətinin hazırlanma və ifaçılıq sənəti, "Kitabi-Dədə Qorqud", "Yallı ("Köçəri", "Tənzərə"), Naxçıvanın ənənəvi qrup rəqsləri" UNESKO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrs üzrə Reprezentativ siyahısına daxil edildi.

Bunlarla yanaşı, Azərbaycanın 3 tarixi maddi irsi də Ümumdünya İrs Siyahısındadır. İlk olaraq "İçərişəhər, Qız Qalası və Şirvanşahlar Saray Kompleksi" 2000-ci ildə UNESKO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına salındı. Lakin 2001-ci ildə Azərbaycanda baş verən zəlzələ nəticəsində abidələrə zərər dəydi və bununla bağlı bir sıra problemlərə görə 2003-cü ildə Ümumdünya İrs Komitəsinin 27-ci sessiyasında "İçərişəhər, Qız Qalası və Şirvanşahlar Saray Kompleksi" UNESKO-nun Təhlükədə olan Ümumdünya İrs Siyahısına daxil edildi. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin müvafiq fərman və sərəncamlarına uyğun olaraq İçərişəhərə və onun ərazisindəki tarixi-memarlıq abidələrinin qorunub saxlanmasına, mühafizəsinə və inkişafına dövlət qayğısı artırıldı, abidələr kompleksinin xarici təsirlərdən mühafizəsi üzrə uzunmüddətli strategiya çərçivəsində vahid siyasət həyata keçirildi. Görülən təxirəsalınmaz tədbirlər nəticəsində, 2009-cu ildə İspaniyanın Sevilya şəhərində keçirilən Ümumdünya Mədəni İrs Komitəsinin 33-cü sessiyası çərçivəsində qəbul edilən qərara əsasən, abidə UNESKO-nun Təhlükədə olan Ümumdünya İrs Siyahısından çıxarılaraq, əvvəlki statusu bərpa edildi.

2007-ci ildə Yeni Zelandiyanın Kraystçorç şəhərində keçirilən UNESKO-nun Ümumdünya Mədəni İrs Komitəsinin 31-ci sessiyası çərçivəsində Qobustan Qaya Sənəti Mədəni Landşaftı Ümumdünya İrs Siyahısında özünə yer tutdu.

Qeyd edək ki, 2013-cü ildə Parisdə UNESKO-nun Silahlı Münaqişələr Zamanı Mədəni Mülkiyyətin Qorunması üzrə Komitəsinin 8-ci sessiyası çərçivəsində Azərbaycanın hər iki mədəni irs nümunəsinə "gücləndirilmiş mühafizə" statusu verilib.

Dünyada analoqu olmayan memarlıq incisi

Bir neçə gün öncə UNESKO-nun Ümumdünya İrs Komitəsinin Bakıda keçirilən 43-cü sessiyasında isə Şəki şəhərinin tarixi hissəsi və Şəki Xan Sarayı Ümumdünya İrs Siyahısına salındı.

Şəki Xan Sarayı analoqu olmayan, elə bu səbəbdən də dünyanı öz tamaşasına toplayan, sənətkarlıqla zəngin dünya əhəmiyyətli tarix və memarlıq abidəsidir. XVIII əsrdə inşa edilən saray binası şəhərin şimal-şərq hissəsində, qala divarları ilə əhatə olunmuş ərazidə yerləşir. Otuz metr uzunluğu olan ikimərtəbəli bina 300 kvadratmetr sahəni əhatə edir. Saray altı otaq, dörd dəhliz və iki güzgülü eyvandan ibarətdir. Özündə həm də xalq yaşayış binalarının xüsusiyyətlərini daşıyan saray binası Qafqazda XVIII əsrin saray memarlığının ən gözəl nümunələrindən biri olmaqla, həm də İslam Şərqinin memarlıq incilərindəndir. Şəhərin tarixi mərkəzi ilə birlikdə saray 120 hektar ərazini əhatə edir. Sarayı üzük qaşı kimi dörd bir tərəfdən möhtəşəm barılar əhatə edir. Barılar adi hasar kimi tikilməyib, onlar yazılıbdır. Xalq sənətkarları çox məharətlə bürc və ziqzaqlarla daşlardan "Məhəmməd Həsən xan" kəlməsi yazmışlar. Saray divarlarının ucaldılmasında çay daşlarından və çiy kərpicdən istifadə olunub.

Bura yolu düşən hər kəsi heyrətə gətirən, ilk növbədə, binanın fasadındakı şəbəkə pəncərə və qapılardır. Dünyada analoqu olmayan bu şəbəkələr xırda həndəsi fiqurlardan ibarətdir. Şəbəkəni yaradan ağac parçalarının aralarına müxtəlif rəngli şüşələr geydirilib. Hər bir kvadratmetrdə orta hesabla 5000, mürəkkəb yerlərdə isə 14000 ağac və şüşə element var. Rəngli şüşələrdən düşən işıq divarlarda və döşəmədə əks olunaraq əlvan şəbəkə kölgələri yaradır. Ən maraqlısı isə odur ki, şəbəkələrin hazırlanmasında və ümumiyyətlə, binanın tikintisində nə yapışqandan, nə də mismardan istifadə edilib. Burada ağac və şüşələrin ölçüsü zərgər dəqiqliyi ilə hesablanıb.

Binanın daxilində həndəsi və nəbati naxışlara, quş şəkillərinə, süjetli rəsmlərə - döyüş və ov səhnələrinə daha geniş yer verilib. Zövqlə işlənmiş taxçalar, güzgülü buxarılar əsl sənət nümunəsidir. Taxçalar Nizami Gəncəvinin "Yeddi gözəl", "Leyli və Məcnun" poemalarına çəkilmiş illüstrasiyalarla bəzədilib. Salonun qalan sahəsi isə rəsmli, ornamentli şəbəkələrlə işlənib. Otaqların divarları ilə yanaşı, tavanını da incə naxışlar bəzəyir. Sarayın altı otağından hər birisi öz mənsubluğuna uyğun olaraq həndəsi, nəbati və cəng-döyüş rəsmləri ilə bəzədilib, alt və üst mərtəbələrdə simmetrik salınmış otaqlar bir-birindən, əsasən divar rəsmlərinin süjetləri ilə fərqlənir. Qadınlara məxsus otaqların divarları bütünlüklə gülçiçəklə, ağac budaqlarına qonmuş cəh-cəh vuran bülbüllərlə, əfsanəvi quş və heyvan şəkilləri ilə bəzədilib.

Sarayın ikinci mərtəbəsindəki xanın otağında bütünlüklə döyüş səhnələri təsvir olunub və məzmunca çox müxtəlifdir. Xanların müxtəlif illərdə qəsbkarlara qarşı apardıqları döyüşləri, nizələrin uclarına taxılmış başlar, üzərlərində ələm, qılınc, aypara rəsmləri olan bayraqlar, realistcəsinə çəkilmiş dəhşətli döyüş səhnələri adamı duyğulandırır. İstirahət otağındakı rəsmlərin süjeti isə tam başqadır. Bunlar, əsasən ov, şikar məzmunludurlar. İkibaşlı əjdaha ilə bərabər, təkə, ceyran, cüyür, canavar və başqa şəkillər verilibdir.

Azərbaycan incəsənətinin möhtəşəm əsəri əsarət dövrünün acı zərbələrinə sinə gərib yaşadı, gözəllik və əzəmətini qoruya bildi. Vaxtilə müstəmləkəçilərin qəddar münasibəti ilə üzləşən sarayda mütəxəssislər dəfələrlə bərpa işləri apardılar və abidə ilkin halına qaytarıldı.

Bu gün Şəki Xan Sarayı öz gözəlliyi, qədimliyi, qeyri-adi memarlıq üslubu ilə turistləri ən çox özünə çəkən məkanlardandır. Sarayın qarşısında əkilmiş yüzillik xan çinarlar isə sanki tarixin səhifələrindən söz açır, gələnləri XVIII əsrə aparır.

Belə bir məkanın bəşəriyyətin İrs Siyahısında yer alması Azərbaycan üçün tarixi hadisədir. Bu tarixi hadisə münasibətilə dövlət başçısı İlham Əliyev, Birinci vitse-prezident, UNESKO və ISESCO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban Əliyeva xalqımızı təbrik ediblər. İlham Əliyev təbrikində vurğulayıb ki, Şəkinin tarixi mərkəzində keçmişimizi özündə təcəssüm etdirən Şəki Xan Sarayı, karvansaralar, məscid və minarələr, qədim körpülər, sənətkarlıq emalatxanaları və yaşayış evləri bu gündən etibarən təkcə xalqımızın deyil, bəşəriyyətin mədəni irsi hesab olunurlar.

Deməli, bundan sonra Azərbaycanın mədəni irs nümunələri həm də UNESKO kimi mötəbər beynəlxalq qurumun nəzarəti altında qorunacaq. Eyni zamanda ölkəmiz, abidələrimiz və millətimiz dünyada tanınacaq, zəngin və qədim tariximiz hər yerə yayılacaq.

Dünya Azərbaycan adlı çoxvərəqli, tarixi kitabı maraqla, diqqətlə oxuyur. Bu dəfə Azərbaycanın Şəki səhifəsi vərəqlənib, öz möhtəşəmliyi ilə dünyanı fəth etdi. Qarşıda isə hələ oxunmamış, vərəqlənməmiş səhifələr var - Atəşgah, Naxçıvan Mavzoleyi, Hirkan Dövlət Qoruğu, Şuşa Tarix-Memarlıq Qoruğu... Və vaxt gələcək Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ səhifəsi də vərəqlənib öz tarixiliyi, zənginliyi, təkrarolunmaz mədəni irsi ilə dünyanı heyran qoyacaq...

Xəyalə MURADLI,
"Azərbaycan"

REGİONLAR

Halal zəhmət, xoş güzəran

Bol məhsullu taxıl zəmiləri göz işlədikcə uzanıb gedir. Dənə dolub ağırlaşan sünbüllər asta mehin təsiri ilə dəniz kimi dalğalanır. Torpaqdan güc alıb bara dolan sarı sünbüllər sanki torpağa minnətdarlıqla baş əyir. Bərəkət dənizini seyr etdikcə qeyri-ixtiyari adamın qəlbindən xoş duyğular keçir. Taxılımızın, çörəyimizin bolluğu ölkəmizin iqtisadi qüdrətini şərtləndirən mühüm amillərdəndir. Bu şərəfli məqsəd uğrunda çalışan, zəhmət çəkən, tər axıdan hər kəsin əməyi alqışa layiqdir.

Bərdə rayonunun Ərəblər kəndində "Kəhrəba" fermer təsərrüfatının taxıl zəmisinin kənarındayıq. Həmsöhbətimiz təsərrüfatın rəhbəri Salman Musayevdir. Ali təhsilli kənd təsərrüfatı mütəxəssisi olan Salman Musayev uzun illərdir ki, mehrini torpağa salıb. Böyük həvəslə əkib, biçir.

Salman Musayev:

- Torpağın mayası halallıqdır. O heç zaman borclu qalmır. Çəkilən zəhmətin, axıdılan alın tərinin əvəzini həmişə birə min qaytarar. Biz əsasən taxıl toxumçuluğu ilə məşğuluq. Demək olar ki, artıq bu sahə üzrə ixtisaslaşmışıq. Keçən il 87 hektar sahədə taxıl əkib-becərdik. Hər hektardan 47 sentner məhsul götürdük. İstehsal etdiyimiz 310 ton toxumluq taxılın çox hissəsini rayonun təsərrüfatlarına satdıq. Qonşu rayonlardan yaxşı toxum sorağına gələnləri də əliboş qaytarmadıq. Şəmkirdən, Kürdəmirdən gəlib, bizdən toxum alan fermerlər zəng vurub razılıq edirlər.

Bu il taxıl əkini sahələrini genişləndirib, 117 hektara çatdırmışıq. Becərmədə bütün aqrotexniki tələblərə ciddi əməl olunmuşdur. Nəticə sevindiricidir. Zəmilərin məhsuldarlığı keçən ildəkindən xeyli çox olacaq. Biçinə başlamışıq. İlkin hesablamalar göstərir ki, hər hektardan azı 50 sentnerdən çox taxıl götürə biləcəyik.

Çəkdikləri zəhmətin fərəhli bəhrələrindən həvəslə danışan Salman Musayevin söhbətindən məlum oldu ki, təsərrüfatın üzvləri pambıqçılıqda və baramaçılıqda da böyük uğurlara imza atırlar. Keçən il pambıq tarlalarının hər hektarından orta hesabla 36 sentner "ağ qızıl" götürüblər. Bu il isə 42 hektar sahədə pambıq əkib-becərirlər. Artıq ikinci kompleks becərmə başa çatmaq üzrədir. Hədəf cari ildə hər hektarın orta məhsuldarlığını azı 40 sentnerə çatdırmaqdır.

Dövlətin aqrar sektorun inkişafına verdiyi dəstəkdən güc alan bu hünərvər əmək kollektivi baramaçılığa da böyük önəm verir. Fermer təsərrüfatının sahələrində Çin Xalq Respublikasından gətirilmiş 15 min məhsuldar tut tingi əkilmişdir. Bu il azı 250 kiloqram keyfiyyətli barama tədarük etmək əzmindədirlər. Artıq barama tədarükünə başlanmışdır. İlk nəticələr isə sevindiricidir.

Halal zəhmət Salman Musayevi və rəhbərlik etdiyi kollektivin üzvlərini firavan həyata, xoş güzərana qovuşdurub. İstehsal etdikləri bol məhsulla ölkə iqtisadiyyatının möhkəmlənməsinə sanballı töhfələr verən bu zəhmət adamları sərf etdikləri əməyin qarşılığında yaxşı qazanc əldə edirlər.

Salman Musayev söhbətini belə yekunlaşdırdı: .

- Bütün uğurlarımızın mayasında dövlətimizin güclü dəstəyi, kənd əməkçilərinin də böyük hamisi olan Prezident İlham Əliyevin qayğısı və diqqəti dayanır. İstehsal etdiyimiz taxılı, pambığı, baramanı real bazar qiymətlərinə satıb böyük mənfəət qazanırıq. Bütün bunlardan əlavə, dövlət istehsal etdiyimiz məhsula görə bizə yüksək səviyyədə subsidiya verir. Təkcə keçən il 35 min manata yaxın subsidiya almışıq.

Lazım QULİYEV,
Ağaəli MƏMMƏDOV (foto),
"Azərbaycan"

Keyfiyyətli toxum bol məhsula təminatdır

Ölkəmizin ərzaq təhlükəsizliyinin təmin olunmasında Qobustan rayonunun da özünəməxsus yeri var. Xüsusilə daxili bazarın ət məhsulları ilə təminatında. Əkin sahələrinin əsasən dəmyə olması da kənd sakinlərinin əzmkarlığına təsir edə bilmir. Zəhmətə bağlılıq, başlanan işi sona çatdırmaq sonda öz sözünü deyir. İndi rayon ərazisində əkilməmiş sahə demək olar ki, yoxdur. Sanki hər kəs bir-birinin bəhsinə durub.

Qobustan Dövlət Aqrar İnkişaf Mərkəzinin direktoru Həsənağa Hüseynov deyir ki, cari ilin məhsulu üçün keçən ilin payızında 31 min 641 hektar sahədə taxıl əkilib. Bunun 22 min 258 hektarı buğda, 9 min 382 hektarı arpadır. Bundan əlavə, 330 hektar noxud, 107 hektarda kartof, 8 hektardan çox yonca, 40 hektarda tərəvəz yetişdirilir.

Artıq rayonun aran yerlərində taxıl biçini başa çatıb. Orta məhsuldarlıq hektarda 24 sentner olub. Rayonun şimal hissəsində yerləşən dağlıq ərazilərdə isə məhsuldarlığın aran yerlərlə müqayisədə 2-3 sentner çox olacağı gözlənilir.

Biçinlə bağlı texniki məsələlər yüksək səviyyədə təmin olunub. Taxıl sahələrinə 60-a yaxın kombayn çıxarılır. Onun 11-i "Aqrolizinq" ASC-nin Qobustan filialına məxsusdur. Qalanı fiziki şəxslərin lizinq yolu ilə güzəştli qiymətlərlə aldıqları kombaynlardır.

Məhsuldarlığın yüksək olması üçün vacib amillərdən biri gübrələrdən düzgün istifadədir. Bu məqsədlə fermerlərə 3500 ton ammofos və azot gübrələri, alaq otlarına qarşı mübarizə üçün herbisidlər verilib.

Sahələrdən bol və keyfiyyətli məhsulun götürülməsi təkcə qulluqdan asılı deyil. Səpilən toxumun yerli şəraitə uyğun olması da əsas şərtlərdən biridir. Ona görə də Qobustanda toxumçuluğa ciddi diqqət yetirilir. Toxumçuluqla məşğul olan fermerlərin əraziləri əsasən dağlıq sahələrdə yerləşir. Rayon üzrə bir Bölgə Təcrübə Stansiyası və 15 fiziki şəxs toxumçuluqla məşğuldur. Dərəkənd kəndindəki toxumçuluq təsərrüfatında hektardan 30-35 sentner məhsul götürülür. Bu da dəmyə şəraitində yetişdirilən taxıl üçün yaxşı göstəricidir. Bu il toxumçuların sahələrinə Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin mütəxəssisləri tərəfindən də baxış keçirilib. Görülən işlər müsbət qiymətləndirilib.

Rayonda əsasən mərkəzləşdirilmiş və yerli şəraitə uyğunlaşdırılan "Qobustan" sortuna üstünlük verilir. Həmin sort əkilən yerlərdə məhsuldarıq daha yüksəkdir. "Aran", "Qızıl buğda" sortu da əlverişli hesab olunur.

Həmsöhbətim Həsənağa Hüseynov onu da qeyd etdi ki, bəzi fermerlər əsasən tədarük etdikləri məhsulun toxumlarını əkirlər. Bu da lazımi nəticə vermir. Biçin vaxtı, taxılın qurudulması zamanı və qablaşdırmada müəyyən çətinliklər yaşanır. Aqrar sahədə çalışan belə insanların maarifləndirilməsinə ehtiyac var.

Əli SƏLİMOV,
"Azərbaycan"

Sumqayıtda ictimai nəqliyyat üçün ayrıca zolaqlar yaradılır

Son illər Sumqayıtda abadlıq-quruculuq işləri geniş vüsət alıb. Şəhərin küçə və prospektlərində asfalt örtüyü yenilənir, yolların əhatə dairəsində olan kommunikasiya xətləri dəyişdirilir, ətrafları yaşıllaşdırılır, dayanacaqlar təzələnir.

Sumqayıtda daha bir yeniliyə imza atılıb, müntəzəm sərnişindaşımanı həyata keçirən avtobuslar üçün ayrıca zolaqlar yaradılır. İlk olaraq Sülh prospektində salınan bu zolaqlar gələcəkdə bütün şəhər yollarında salınacaq. Məqsəd sərnişin və avtobusların hərəkətinin rahatlığını təmin etməkdir. Onu da qeyd edək ki, avtobuslar üçün ayrılmış həmin zolaqlara keçən digər nəqliyyat vasitələri yol polisi tərəfindən cərimələnəcək.

Ümumiyyətlə, Sumqayıt şəhərində nəqliyyat infrastrukturu yenilənir, marşrut xətlərində fəaliyyət göstərən avtobuslar müasir tələblərə cavab verən nəqliyyatla əvəzlənir. Son zamanlar şəhərin 19 marşrut xəttinə müasir tələblərə cavab verən 206 avtobus verilib. Yaxın gələcəkdə dayanacaqlarda məlumat bildirən elektron aparatların da quraşdırılması nəzərdə tutulur.

Akif ƏLİYEV,
"Azərbaycan"

Uğurlardan arxayınlaşmırlar

Füsunkar təbiəti, buz bulaqları, yaşıl meşələri, zəngin flora və faunası ilə fərqlənən Gədəbəydə işgüzar insanların fədakarlığı sayəsində hər ili uğurlu göstəricilərlə yola salırlar. İndi rayonda kimi axtarsan əkin sahələrində taparsan. Rayon sakinləri əkib becərdikləri məhsulları vaxtında toplamaq üçün hər səhər tezdən sahələrə çıxıb, var-qüvvələri ilə çalışırlar.

Rayon icra hakimiyyətində, aqrar inkişaf mərkəzində qazanılan nailiyyətlərdən, qarşıda duran vəzifələrdən söz açanda bizə dedilər ki, əvvəlki illərdə olduğu kimi, cari ilin ötən aylarında da rayonda uğurlu göstəricilər əldə edilmiş, ölkə rəhbərinin sərəncam və tapşırıqları uğurla icra olunmuşdur. Belə ki, ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə təkcə cari ilin birinci rübündə ümumdaxili məhsul istehsalının həcmi 6,4 faiz çox olmuş, sənaye məhsulu istehsalı 5,6 faiz artaraq 38933,4 min manat təşkil etmişdir.

"Azərbaycan Respublikası regionlarının 2019-2023-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı"nda rayon üçün nəzərdə tutulmuş 16 tədbirin icrası ilə bağlı layihələrin həyata keçirilməsinə başlanılmışdır. Abadlıq işləri çərçivəsində şəhərin Səməd Vurğun küçəsində səkilər yenidən qurulmuş, yüksək gərginlikli elektrik xətləri yer altına keçirilmiş, istinad divarları üzlənmiş, ticarət obyektləri əsaslı təmir edilmiş, Dilarə Əliyeva küçəsində genişmiqyaslı işlər aparılmışdır.

Daxili imkanlardan istifadə etməklə sağlam biznes mühitinin formalaşdırılması, investisiyaların cəlb edilməsi, kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı, yeni istehsal və emal müəssisələrinin açılması, məşğulluq səviyyəsinin artırılması və əhalinin maddi rifahının yüksəldilməsi ilə bağlı tədbirlər davam etdirilmişdir. Nəticədə ilin başlanğıcında rayon üzrə iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrinə 225 min manat investisiya cəlb edilmişdir. Həmin investisiya hesabına Maarif kəndində "Kiçik Qafqaz" MMC-yə məxsus illik istehsal gücü 1 milyon dekalitr olan, 47 nəfərin işləyəcəyi yeni istehsal sahəsi, Miskinli kəndində illik istehsal gücü 500 min dekalitr olan və 25 nəfərin işləyəcəyi süfrə suları istehsalı müəssisələri yaradılmışdır.

Həyata keçirilən tədbirlər heyvandarlığın inkişafını da sürətləndirir. Hazırda rayonda 45208 baş qaramal, 233228 baş isə davar saxlanılır. İlin əvvəlindən keçən dövr ərzində 22,5 min sentner ət, 46,9 sentner süd istehsal edilmişdir. Heyvandarlığın inkişafı istiqamətində qabaqcıl texnologiyalara üstünlük verilmiş, süni mayalanmadan əldə olunan balaların sayı artmışdır. Mal-qaranı xəstəliklərdən qorumaq üçün rayon baytarlıq idarəsi nəzarəti gücləndirmişdir.

Bu il rayon məşğulluq mərkəzinə müraciət edənlərin 283 nəfəri müxtəlif idarə, müəssisə və təşkilatlarda işlə təmin olunmuşdur. Rayon məşğulluq mərkəzində qeydiyyatda olan rayon sakinləri üçün təşkil edilmiş təlimlər də başa çatmış, 49 nəfər işaxtaran aktivlərlə təmin olunmuşdur. Bundan başqa rayonda əhalinin məşğulluğunun təmin edilməsi məqsədilə 120 nəfərlə bağlanmış müqavilə "DOST İş Mərkəzi" MMC-yə göndərilmişdir. Vətəndaşların işə qəbulu zamanı şəffaflığın təmin edilməsi məqsədilə yaradılan komissiya həyata keçirilən işləri nəzarətdə saxlayır.

Rayonun yol infrastrukturunun yenilənməsi istiqamətində də işlər davam etdirilir. Hazırda dövlət başçısının sərəncamı ilə ayrılmış vəsait hesabına Arıqdam-Söyüdlü-Soyuqbulaq və Gədəbəy-Novosaratovka-Qaravəlilər-İsalı-Zamanlı avtomobil yolları yenidən qurulur.

Məlum olduğu kimi, Gədəbəy həm də turistlərin maraq göstərdikləri məkanlardandır. Hər il bu səfalı bölgəyə minlərlə yerli və xarici turist gələrək, yay istirahətini burada keçirir. Onların istirahətini mənalı etmək üçün də şərait yaradılmışdır. Belə ki, ilk dəfə olaraq milli-mədəni dəyərlərimizi, tariximizi və çoxsaylı ənənələrimizi özündə əks etdirən Milli Yaylaq Festivalı keçiriləcəkdir. Festivalla əlaqədar rayonun Miskinli yaylağının ərazisində orijinal üslubda "Yaylaq Yurdu" adlı etnoqəsəbə yaradılmışdır.

Beləcə, dağlar qoynunda yerləşən Gədəbəy rayonu gündən-günə inkişaf edir. Bu inkişaf rayon sakinlərinin doğma yurda olan məhəbbətlərini daha da artırır.

Sabir ƏLİYEV,
"Azərbaycan"

“İordaniya-Azərbaycan əlaqələrində önəmli məqamlar” adlı kitabın təqdimatı olub

İyulun 10-da İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv Dövlətlərin Jurnalistləri Assosiasiyasının təşkilatçılığı ilə iordaniyalı tarixçi və jurnalist Ömər əl-Armutinin müəllifi olduğu “İordaniya-Azərbaycan əlaqələrində önəmli məqamlar” adlı kitabın təqdimatı olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, kitab Azərbaycan dilinə İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv Dövlətlərin Jurnalistləri Assosiasiyasının təşəbbüsü ilə tərcümə olunub.

Kitabın məsləhətçisi Rafiq Əliyev tədbirdə çıxış edərək bildirib ki, bu, Ömər əl-Armutinin ölkəmizlə bağlı ikinci nəşridir. O, Azərbaycan ilə İordaniya arasındakı münasibətlərdən, ölkələrimizin oxşar cəhətlərindən danışıb.

R.Əliyev nəhəng güc sahiblərinin beynəlxalq hüququn normalarına məhəl qoymadığını, nəticədə qanlı müharibələrin, vətəndaş qarşıdurmalarının baş verdiyini söyləyib. O deyib ki, ikili standartlar artıq beynəlxalq münasibətlərdə bir normaya çevrilməkdədir. İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv Dövlətlərin Jurnalistləri Assosiasiyasının üzvləri bu kimi xoşagəlməz hallarla mübarizəyə töhfə verə bilərlər.

Tədbirdə çıxış edən Prezident Administrasiyasının İctimai-siyasi məsələlər şöbəsinin məsul əməkdaşı Bəhruz Həsənov deyib ki, Azərbaycan İslam dünyasında həmrəyliyin yaradılmasında böyük səylər nümayiş etdirir. Azərbaycan müsəlman ölkələri, o cümlədən İordaniya ilə 25 ildən artıqdır ki, bir çox sahələrdə uğurlu əməkdaşlıq edir. Kitabda da qeyd olunduğu kimi, əsası ümummilli lider Heydər Əliyev və Kral Hüseyn bin Talal tərəfindən qurulmuş Azərbaycan-İordaniya dostluq və əməkdaşlıq əlaqələri bu gün yüksələn xətt üzrə davam edir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və İordaniya Kralı II Abdullah dostluq və qardaşlıq münasibətlərini daha da möhkəmləndirirlər.

Bəhruz Həsənov bildirib ki, Ömər əl-Armutinin müəllifi olduğu kitabda onun Azərbaycana olan sevgisi açıq şəkildə görünür. O, ölkəmizə sevgisini poeziya dilində vəsf edib.

Prezident Administrasiyasının məsul əməkdaşı hər iki ölkənin jurnalistləri arasında qurulan dostluq münasibətlərinin daha da möhkəmləndirilməsinin vacibliyini bildirib, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv Dövlətlərin Jurnalistləri Assosiasiyasının bu istiqamətdə xidmətlərini qeyd edib.

İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv Dövlətlərin Jurnalistləri Assosiasiyasının sədri və kitabın redaktoru Fazil Abbasov yeni nəşrin önəmindən danışıb. O deyib ki, Ömər Əl-Armutinin dörd il əvvəl işıq üzü görmüş “Dağlıq Qarabağ münaqişəsi və beynəlxalq hüquq” kitabı ötən il Assosiasiya tərəfindən tərcümə edilərək nəşr olunub.

Fazil Abbasov bildirib ki, bu gün İslam dəyərlərinə qarşı aparılan çirkin kampaniyanın qarşısının alınmasında müsəlman ölkələrinin, o cümlədən bu ölkələrin jurnalistlərinin həmrəyliyinə böyük ehtiyac var. Bu gün bu həmrəylik Azərbaycan və İordaniya tərəfindən layiqincə nümayiş etdirilir.

Assosiasiyanın sədri vurğulayıb ki, bu kitabda təkcə müəllifin öz düşüncələri deyil, digər iordaniyalı müəlliflərin, jurnalistlərin fikirləri də öz əksini tapıb.

Nəşrin digər məsləhətçisi, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Sona Vəliyeva bildirib ki, bu kitab Azərbaycan dövlətinə və xalqına olan sevginin nəticəsidir. Bu nəşr vasitəsilə Azərbaycan mədəniyyəti və tarixi İordaniyada geniş təbliğ olunur. Bu işin həyata keçməsində İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv Dövlətlərin Jurnalistləri Assosiasiyasının mühüm xidmətləri var.

Mətbuat Şurasının sədri, Milli Məclisin deputatı Əflatun Amaşov qeyd edib ki, Azərbaycan və İordaniya müxtəlif sahələrdə əməkdaşlıq edirlər. Bu əməkdaşlıq xalqlarımızın daha da yaxınlaşmasına yol açıb. Ömər əl-Armuti kitablarında Azərbaycanın üzləşdiyi problemlərlə yanaşı, əldə etdiyi nailiyyətləri də iordaniyalılara çatdırır.

Kitabın müəllifi, iordaniyalı tarixçi-yazıçı Ömər əl-Armuti bildirib ki, “Dağlıq Qarabağ münaqişəsi və beynəlxalq hüquq” kitabından sonra “İordaniya-Azərbaycan əlaqələrində önəmli məqamlar” adlı yeni nəşri onun Azərbaycana olan sevgisini sübut edir. Yeni kitabda Azərbaycan-İordaniya dostluq və qardaşlıq münasibətlərindən bəhs olunur. O qeyd edib ki, bu kitabları yazmaqda məqsədi ərəb ictimaiyyətinə Azərbaycan həqiqətləri barədə ətraflı məlumat verməkdir.

Ömər əl-Armuti vurğulayıb ki, Dağlıq Qarabağda törədilən faciələr İslam dünyasına qarşı hücumların bir hissəsidir. Bu səbəbdən İslam həmrəyliyi daha da möhkəmləndirilməlidir.

Tədbir müzakirələrlə davam edib.

ABŞ-ın 5 universitetini qazanmış Bakı Ali Neft Məktəbinin məzunu İlqar Bağışov: “Ən böyük arzum professor olmaqdır”

Bakı Ali Neft Məktəbinin (BANM) Neft-qaz mühəndisliyi ixtisası üzrə yenicə məzun olmuş İlqar Bağışov BP-dən iş təklifi almağına baxmayaraq, təhsilini davam etdirməyə üstünlük verib və tam təqaüdlə magistraturaya qəbul olunduğu ABŞ-ın 5 universitetindən birini - Ostindəki Texas Universitetini seçib. O, həmçinin bu universitetdə yüksək maaşla professor köməkçisi olaraq çalışacaq. İlqarın qəbul olduğu digər ABŞ universitetləri bunlardır:

- **Tulsa Universiteti (tam təqaüd)**
- **Vayominq Universiteti (tam təqaüd)**
- **Kolorado Qazma Məktəbi**
- **Pensilvaniya Dövlət Universiteti**

Həmin gənclə müsahibəni sizə təqdim edirik.

- BANM-dəki beş illik bakalavr təhsilinin sizin üçün hansı faydaları oldu?

- Beş illik təhsilin ən faydalı cəhəti təhsilin ingiliscə olması və ali məktəbdə yaradılmış rəqabətli mühit idi: bir-birimizlə yarışa girib daha yaxşı olmaq üçün inkişaf edirdik.

- Niyə BANM tələbələri məzun olmamış iş təklifi alır?

- BANM-dəki təhsil müasir dünya standartlarına cavab verir, ingilis dilində ən son yenilənmiş dərsliklərdən istifadə edirik, yaxşı müəllimlərdən dərs alırıq. Bundan əlavə, rəhbərliyin işə ciddi yanaşması nəticəsində yerli və beynəlxalq şirkətlərlə əməkdaşlıq qurulub, həmin şirkətlərin təcrübə proqramlarında, istehsalat təcrübələrində iştirak edirik. Məsələn: BP-nin təcrübə proqramında iştirak edib yaxşı performans göstərdiyim üçün həmin şirkətdən iş təklifi almışdım.

- Fasilə vermədən Amerikada magistratura dərəcəsi üzrə oxumağa sizi nə vadar etdi?

- İnsanın ən enerjili vaxtı gənc yaşlarıdır, bu yaşı faydalı dəyərləndirmək istədim, mühəndislik sahəsində ABŞ-ın ən yaxşı universitetlərinə sənədlərimi yolladım, qəbul edildim, öz sahəsinin lideri olan Ostindəki Texas Universitetini seçdim.

- Necə oldu ki, Ostindəki Texas Universitetinin professorundan iş təklifi aldınız?

- Bakıda EiLink (Education Industry Link) Tədqiqat və İnkişaf Mərkəzi üçün seçilmişdim, bir ildən çox orada ingiliscə tədqiqat işi üzərində işlədim, həmin layihə “Termodinamikanın modelləşdirilməsi” haqqında idi, sonra tədqiqat işini Amerikalı alim Ryosuke Okunoya yollamışdım. Dr. Okuno işimi çox yüksək qiymətləndirdi və bildirdi ki, bakalavr pilləsində olan hər tələbə belə işləyə bilmir. Sonra o, mənə magistratura təhsilimi Amerikada davam etdirməyi və yüksək məvacib qarşılığında iş təklif elədi.

- Sizi digər BANM tələbələrindən nə fərqləndirir, qazandığınız uğurları nəyə borclusunuz?

- Əslində, dərindən baxanda xüsusi fərqləndirəcək səbəb yoxdur. BANM-də təhsil səviyyəsi yüksəkdir, təhsil sistemi də tələbkardır, burada xeyli yaxşı tələbələr var. Sadəcə yaşıdlarımdan fərqli olaraq ingilisdilli tədqiqat işi aparmağa qərar verdim, bu, olduqca məsuliyyətli və ağır iş idi. Günlərlə gecə-gündüz tədqiqat işinin üzərində çalışdım və bir ildən çox çəkdiyim zəhmətin bəhrəsini gördüm. Tezliklə həmin işi məqalə kimi dərc etdirməyi planlaşdırıram.

- Gələcək üçün hədəf və planlarınız nədir?

- Gələcək üçün əsas hədəfim Amerika təhsil sistemində özümü daha da inkişaf etdirib ölkəmə dönməkdir. Daha sonra BANM-də mühəndislik sahəsi üzrə tədqiqatlarımı davam etdirərək doktorluq dərəcəsinə yüksəlmək, ali məktəbdə bu sahəyə maraq yaratmaq və onu inkişaf etdirməkdir.

“Azərbaycan”

Azərbaycan və Ermənistan qoşunlarının təmas xəttində növbəti monitorinq keçiriləcək

ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədrinin şəxsi nümayəndəsinin mandatına uyğun olaraq, iyulun 11-də Ağdam rayonu istiqamətində Azərbaycan və Ermənistan qoşunlarının təmas xəttində növbəti monitorinqin keçirilməsi planlaşdırılır.

Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, monitorinqi Azərbaycan tərəfindən ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədrinin şəxsi nümayəndəsinin səhra köməkçiləri Oqnyen Yoviç və Martin Şuster keçirəcəklər.

Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilmiş və nəzarət olunan Azərbaycan ərazisində isə monitorinqi ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədrinin şəxsi nümayəndəsinin səhra köməkçiləri Gennadi Petrika və Saymon Tiller aparacaqlar.

Dialoq və həmrəylik siyasəti

Azərbaycanın sivil dövlət-din münasibətlərinə görə dünyanın əksər ölkələri üçün örnək olması həm də milli mətbuatımızın fədakar əməyinin, maarifçilik əqidəsinə, milli məsləkə sadiqliyinin nəticəsidir

Milli mətbuatımızın əsasının qoyulduğu 1875-ci ildən üzübəri Azərbaycan mətbuatının dinə münasibəti kifayət qədər aydın və birmənalı olub. Əlbəttə, mətbuat tariximizdə bir o qədər nəzərə çarpmayan müəyyən xırda istisnalar rastımıza çıxa bilər, amma geniş mənada götürdükdə Azərbaycan mətbuatı heç zaman dini radikalizmə yuvarlanmayıb. Eləcə də dövlət quruluşunda qeyri-dinyəviliyin təbliğini özünün ardıcıl fəaliyyət xətti kimi götürməyib.

Tarixin müəyyən dönəmlərində əlverişli vəziyyətlərdən yararlanmağa çalışaraq ortaya çıxmağa çalışan radikal dini baxışlı qrupların cəmiyyətdə özünə dayaqlar tapıb irəli gedə bilməməsinin əsas səbəblərindən biri də, təbii ki, mətbuatın, xalqın işıqlı insanlarının bu ziyanlı təmayülə dəstək verməməsi olub. Bu gün Azərbaycanın sivil dövlət-din münasibətlərinə görə dünyanın əksər ölkələri, xüsusilə müsəlman ölkələri üçün parlaq örnək olması da milli mətbuatımızın fədakar əməyinin, maarifçilik əqidəsinə, milli məsləkə sadiqliyinin nəticəsidir.

Azərbaycan mətbuatı XX əsrin əvvəllərində də, sovet dövründə də, müstəqillik illərində də, hətta ayrı-ayrı firqə maraqlarını əks etdirsə belə, bir ümumi məsələdə daim həmrəylik göstərib, müştərək istiqamətdən kənara çıxmayıb. Bu, xalqın maarifləndirilməsi, mütərəqqi dəyərlərin, müasir inkişafın təbliği xəttidir. Böyük fikir adamı Həsən bəy Zərdabinin 1875-ci ilin 22 iyulunda “Əkinçi” qəzeti ilə düşüncələrdə səpdiyi toxumların bu cəhətdən də xeyli sağlam olduğunu və cəmiyyətimiz üçün faydalı bəhrələr verdiyini söyləyə bilərik.

Sovet dövründə bizlərə uzun illər materialist filosof, az qala ateist kimi təqdim edilmiş Zərdabi, eləcə də Mirzə Cəlil, Sabir kimi dühalarımız qətiyyən İslam dininə qarşı deyildilər. Onlar millətin inkişafında milli-dini dəyərlərə, əslində, böyük önəm verirdilər. Amma cəmiyyətin yeniləşməsi, inkişaf etməsi üçün Qərb mədəniyyətindən də yardımçı vasitə kimi istifadəni vacib sayırdılar. Bu düşüncə adamları İslam dininə deyil, xürafata, dinə yanlış münasibətin geniş meydan açdığı cəhalətə, nadanlığa, cəmiyyəti axsadıb inkişafdan saxlayan radikal dini baxışlara qarşı idilər.

Görkəmli alman mütəfəkkiri Vamberin “İslam” kitabı ilə yaxından tanış olan Zərdabi onun Şərq və Qərb cəmiyyətləri ilə bağlı fikirlərini “Əkinçi”də dərc etdirmişdi. Hələ XIX əsrin sonlarında belə mövzularda müzakirə ənənələrinin, demək olar ki, yayılmadığı, bu ənənəni yarada, dinə düzgün münasibət formalaşdıra biləcək təhsilli insanların sayının kifayət qədər az olduğu toplumda “əsl İslam hansıdır?” sualına cavab tapmağı özünə borc bilmişdi. Vamberin məlum kitabından “Əkinçi”də dərc olunan fikirlər, din və cəmiyyət, din və tərəqqi, din və siyasət və s. məsələlərin, Şərqlə və Qərb arasında bu günə qədər davam edən inkişaf fərqlərinin, nəhayət əsl İslamın düzgün dərkindən ötrü oxucular üçün bir növ aydınlaşma məqamı idi.

Bütün cəhətləri ilə din bir mənəviyyat hadisəsidir. Tarixin heç bir dövründə müxtəlif mədəniyyət vasitələrinin heç biri insanların ruhani dünyasına din qədər dərindən nüfuz edə bilməyib. Elmi-texniki tərəqqinin gücü, geniş areallarda yayılmış siyasi ideologiyalar, sərt qadağalar dini dəyərləri insanların düşüncəsindən sıxışdırıb kənara çıxara bilməyib. İnanc əsrlər boyu insanlar üçün həm də bir milli dəyər faktoruna çevrilib. Milli-mənəvi dəyərlərin ayrılmaz tərkib hissəsi olub. Bir çox milli kodları, mental düşüncələri, adətləri, cəmiyyət həyatının müxtəlif sahələri üzrə formalaşmış tarixi ənənələri özündə ehtiva edib. Bu proseslərin uğurlu gedişində şübhəsiz ki, Azərbaycan mətbuatının əlahiddə xidmətləri, düzgün yanaşması olub.

Bu gün Azərbaycan dövlətinin dinlə bağlı həyata keçirdiyi siyasətin ana xətti də dini bir dəyərlər toplusu kimi qorumaq, öyrənmək və onun üstünlüklərindən cəmiyyətin inkişafı, insanların mənəvi-əxlaqi tərbiyəsi, milli vəhdətimiz üçün bəhrələnməkdir. Bu, xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin müəyyən etdiyi xətdir. Azərbaycan dövləti ölkəmizin ərazisində tarixən mövcud olmuş bütün dinlərə böyük önəm verir. Dini mənsubiyyətindən asılı olmayaraq hər bir ölkə vətəndaşının vicdan azadlığının təminatçısı rolunda çıxış edir, respublikamızda fəaliyyət göstərən dini icmaların fəaliyyətinə şərait yaradır. Dövlət islam dininin əsas simvollarından olan məscidlərimiz kimi Azərbaycandakı kilsələrin, sinaqoqların tikintisi, təmiri, abadlığı qayğısına da qalır. Azərbaycan KİV-də bu proseslər barədə mütəmadi araşdırmalar, şərhlər, reportajlar hazırlanır, ictimaiyyət yetərincə dolğun məlumatlandırılır.

İslam dini bizim üçün ona görə xüsusi əhəmiyyət kəsb edir ki, Azərbaycan da müsəlman ölkəsidir, islam dünyasının əhəmiyyətli bir parçasıdır. İslam dini cəmiyyətimiz üçün sadəcə dini inanc, rituallar deyil, milli-mənəvi dəyərlərimizin ayrılmaz tərkib hissəsi kimi milli özünəməxsusluğumuzu qoruyan gücdür. Dövlət bayrağımızdakı üç rəngin - mavi türkçülüyün, qırmızı müasirliyin və yaşıl islamın ideya müəlliflərindən olan Əli bəy Hüseynzadə “Türklər kimdir və kimlərdən ibarətdir” adlı məqaləsində göstərirdi ki, islam dinini bizə ərəblər gətirsə də, xalq olaraq milli özünəməxsusluğumuzun qorunmasında bu dinin çox böyük rolu olub. Əsrlər ərzində məhz bu dinin qoruyucu gücü sayəsində başqa böyük xalqların içində əriyib itməmişik. Qloballaşan dünyamızda milli özünəməxsusluğumuzun qorunması və inkişafı üçün islami dəyərlərin gücü yenə əsas istinad mənbələrimizdəndir. Ona görə də bu gün Azərbaycan dövləti dini dəyərlərimizə nəinki sahib çıxır, həm də müasir dünyada islama düzgün münasibətin formalaşması üçün intellektual məkan, düşüncə mərkəzi rolunu oynayır.

Bu gün Azərbaycan dövləti həyata keçirdiyi uğurlu din siyasəti ilə bir çox ölkələrə örnək ola biləcək mükəmməl bir model formalaşdırır. Bu model iki əsas istiqamətə söykənir. Bunlardan birincisi dinlər və böyük mənada mədəniyyətlər arasında dialoqun qurulması, digəri isə islam dünyasının öz daxilində də həmrəyliyin əldə edilməsidir. Azərbaycan mətbuatı bu mühüm proseslərin əsas təbliğatçı, təşviqatçısı kimi sağlam mövqe nümayiş etdirir, həyata keçirilən siyasətin mahiyyətini düzgün olaraq ictimaiyyətə çatdırır.

Dinlər və mədəniyyətlərarası dialoq üçün Azərbaycanın son onilliklərdə həyata keçirdiyi ardıcıl təşəbbüslər, 2008-ci ildə bu məqsədlə irəli sürülən və öz uğurları ilə artıq beynəlxalq bir platformaya çevrilən “Bakı prosesi” çərçivəsində görülmüş işlər yeni minilliyimiz üçün məsələnin son dərəcə aktuallığından gəlir.

ABŞ alimi Samuel Hantinqtonun hələ ötən əsrin 90-cı illərindən “Sivilizasiyaların toqquşması” adı altında irəli sürdüyü proqnozlar, əfsus ki, bu gün özünü doğrultmaqdadır. Bu toqquşma, əsasən, Şərq və Qərb sivilizasiyaları, bir qədər də konkretləşdirsək, İslam və xristian dünyası arasında özünü göstərir. Bu da təsadüfi deyil. Çünki islam və xristianlıq ayrı-ayrılıqda Şərq və Qərbin çoxcəhətli dəyərlərini ən ümumiləşmiş formada ifadə edən, çoxlu sayda xalqların tarixi keçmişini, dünyagörüşünü, həyat tərzini ortaq bağlarda birləşdirən fərqli sivilizasiyalar kimi çıxış edir. Bu toqquşma ən müxtəlif formalarda təzahür edir. Elm, texnologiyalar, iqtisadi inkişaf kimi informasiya, təbliğat savaşı fəndlərində də xeyli irəli getmiş Qərb islam dünyasının mövqelərini sarsıtmaqdan ötrü ən ağlagəlməz üsullara əl atır. İslam dininə qarşı məqsədli təxribatlar həyata keçirilir. Mahiyyətcə sülh, sevgi, mərhəmət, ədalət, elm və irfan dini olan İslamın terror, zorakılıq, nadanlıq obrazı formalaşdırılır. Ayrı-ayrı ölkələrdə islam pərdəsi altında törədilən qanlı terror əməlləri ilə bir tərəfdən islam dini məqsədli şəkildə gözdən salınır, digər tərəfdən də bu dinin daşıyıcılarının həyatı təhlükə altına salınır. Müxtəlif yerlərdə tez-tez məscidlərdə, kütləvi ibadət məkanlarında İslam ümmətinə qarşı terror aktları törədilir. Yüzlərlə günahsız insan həyatından məhrum olur.

Ona görə də bu gün dini dəyərlərə münasibət və bu münasibətlər zəminində ortaya çıxan çoxsaylı problemlərin həlli yollarının axtarılması, bəlkə tarixdə heç zaman olmadığı qədər mühüm aktuallıq qazanmışdır. Bu məsələlər sevindirici haldır ki, Azərbaycan mətbuatının ən çox müraciət etdiyi mövzulardandır. Mütəmadi olaraq bu barədə şərhlər, araşdırmalar çap olunur, dünyada bu zəmində baş verən hadisələr, ən əsası isə Azərbaycanın bu prosesdə tutduğu ədalətli və barışdırıcı mövqe təfsilatı ilə yerli və beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırılır.

Qədim dövrlərdən çoxmillətli ölkə kimi zəngin tolerantlıq ənənələrinə malik olması, dünyəvi və dini dəyərlər arasındakı tənasübü dəqiq şəkildə qoruya bilməsi, təhsilli, savadlı insanların rolunun, mövqeyinin aparıcı olduğu cəmiyyətimizdəki yüksək rasional düşüncə tərzi, eyni zamanda Prezident İlham Əliyevin bütün bu üstünlükləri ehtiva edən dövlət siyasətinin uğurları sayəsində bu gün Azərbaycan mədəniyyətlərarası dialoq ideyasının real fəaliyyət mərkəzinə çevrilib. Hər il ölkəmizdə keçirilən beynəlxalq humanitar forumlar, mədəniyyət tədbirləri, Qərb və İslam dünyasının aparıcı təmsilçilərinin bir araya gətirilməsi, multikulturalizm ideyalarının təşviqinə yönələn addımlar bu ali məqsədə xidmət edir.

Bu missiyanın həyata keçirilməsində, məlum olduğu kimi, Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun rəhbəri Mehriban xanım Əliyevanın böyük əməyi var. Onun çox nadir hal kimi eyni vaxtda həm Qərb dünyasına aid UNESKO-nun, həm də islam dünyasının mövqeyini əks etdirən ISESKO-nun xoşməramlı səfiri statusunu daşıması, Azərbaycanın dinlər və mədəniyyətlər arasında dialoq sahəsində öz nəcib məqsədinə doğru tarixi nailiyyətlərinin simvolu sayıla bilər.

Azərbaycan bu gün, həmçinin müsəlman dünyasının öz daxilində İslam həmrəyliyi ideyasının aparıcı qüvvəsi kimi çıxış edir. Bu ideya da tarixi reallıqların diktəsidir. İlk növbədə, mədəniyyətlərarası dialoqda, obrazlı desək, çəkici eyni zindana vurmaq, islamın mütərəqqi ideyaları ətrafında bir araya gələrək vahid dəyər formalaşdırmaq üçün müsəlman ölkələri arasında vəhdət təmin olunmalıdır. Qeyd edək ki, bu gün və əslində tarixən də İslam dünyasına qarşı həyata keçirilən əsas təxribat istiqamətlərindən biri müsəlman ölkələri arasında təfriqə salınması, onların üz-üzə qoyulması, bir-biri ilə münaqişələrə sürüklənməsi və beləliklə vahid amallardan iraq düşməsidir. Şübhəsiz ki, hadisələrin gərginləşməsində xarici mətbuatın müstəsna rolu olur. Onların qərəzli, təhrifə yol verən yanaşmaları bu yönümdə mövcud olan onsuz da gərgin münasibətləri daha da mürəkkəbləşdirir. Lakin Azərbaycan mətbuatı bu zərərli tendensiyadan uzaq olmaqla yanaşı, öz timsalında barışdırıcı, düzgün mövqe sərgiləyir.

Bu gün islam hücuma məruz qalan tərəfdir. İslami dəyərlərin müasir dünyamızda qüdrətli hamiyə, ona sahib çıxıb zamanın çağırışlarına uyğun inkişaf etdirəcək, gələcəyə daşıyacaq yetkin cəmiyyətlərə ehtiyacı var. Son onilliklərdə islami dəyərlərin müxtəlif qərəzli kampaniyalardan qorunması, bu dəyərlərin dünyaya öz ilahi mahiyyətində təqdim edilməsi ilk növbədə İslam həmrəyliyindən, müsəlman ölkələrinin islam inancı və ümumbəşəri ideyalar ətrafında bir araya gətirilməsindən keçir.

“Çalışmalıyıq ki, islam aləmini birləşdirək. Bizi bölmək, aramıza nifaq salmaq, bir-birimizə qarşı qoymaq istəyənlər öz hədəflərinə çatmamalıdırlar” - Prezident İlham Əliyevin bu fikirləri onun missiyasının əsas məramlarıdır və islam dünyasına bu müraciətin indiyə qədər bənzər məzmunda səslənmiş başqa çağırışlardan ən böyük fərqi bu niyyətdəki səmimiyyətdir. Sevindiricidir ki, Azərbaycan mətbuatı Prezident İlham Əliyevin siyasətini tam mahiyyəti ilə anlayır və onun təbliğində böyük fədakarlıqlar göstərir.

İslam həmrəyliyi amalına xidmət Azərbaycan və onun mətbuatı üçün şüar, siyasi maraq elementi, yaxud iqtisadi mənfəət hədəfi deyil, tarixi taledir. Azərbaycan bu taleni XXI əsrdən də çox-çox əvvəl, xalqımızın ilk maarifçilərinin fikir tarixi səhnəsində göründükləri vaxtlardan yaşamağa başlayıb. XIX əsrin ikinci yarısından etibarən başlayan, ötən əsrin əvvəllərində daha geniş miqyas alan milli maarifçilik dalğasının həyata keçirilməsində və uğur qazanmasında isə mətbuat düşüncə adamlarımızın ən qüdrətli silahı idi.

Fərəh doğuran haldır ki, Azərbaycan mətbuatı, jurnalistlərimiz bu missiyanı müasir dövrümüzdə də uğurla davam etdirirlər. Dövlətimizin əsaslandığı dünyəvilik prinsiplərinin, din və dövlət münasibətlərinin, mədəniyyətlərarası dialoq və islam həmrəyliyi ideyalarının izahında fəal rol oynayırlar. Qələm sahiblərimizin, ziyalılarımızın radikal dini meyillərə qarşı mətbuatda hər zaman kəskin vətəndaş mövqeyindən çıxış etmələri, öz vicdanlarının səsi ilə məsələlərin mahiyyətini geniş xalq kütlələrinə çatdırmaları, insanlar arasında maarifləndirmə işləri aparmaları cəmiyyət olaraq böyük uğurumuzdur. Bütün bunlar həm də jurnalistika fəaliyyətinin qayəsini təşkil edir. Azərbaycan jurnalistikası bu zəmində formalaşıb. Maarifçilik, cəhalətə, xürafata qarşı mübarizə, cəmiyyətə düzgün yol göstərmə bu sənətin mayasındadır.

Azərbaycan dövlətinin həyata keçirdiyi din siyasətinin gerçəkləşməsində mühüm rol oynayan, dövlət-din münasibətlərinin düzgün tənzimlənməsini təmin edən Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi də məhsuldar, səmərəli fəaliyyəti, eləcə də Komitənin tabeliyində fəaliyyət göstərən Mənəvi Dəyərlərin Təbliği Fondunun reallaşdırdığı layihələrlə bu işə dəstək verir. Komitənin jurnalistlər üçün təşkil etdiyi tədbirlər, seminar və treninqlər, müsabiqələr mətbuat nümayəndələrinin fərdi inkişafına, peşəkarlığının artırılmasına, maarifləndirmə fəaliyyətinə böyük dəstəkdir.

Jurnalistlərimizin indi buna çox ehtiyacı var. Onların böyük vətəndaş təəssübkeşliyi ilə qələmə aldıqları yazıların, hazırladıqları televiziya, radio materiallarının bir qismində çatışmayan cəhət məhz peşəkarlıq olur. Bu da təsadüfi deyil. Çünki din, eləcə də din və dövlət münasibətləri kifayət qədər mürəkkəb, zəngin biliklər tələb edən sahədir. Azərbaycan jurnalistikası uzun illər ərzində obyektiv səbəblərdən bu sahədə peşəkarlıq ənənələrinə malik olmayıb. İndi isə bu ənənələrin formalaşması mediamızda dini mövzularla bağlı peşəkarlıq səviyyəsinin yüksəlməsinə xidmət göstərəcək, cəmiyyətimizin maariflənməsinə böyük töhfə verəcək.

Elçin CƏFƏROV,
“Azərbaycan”

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin və Azərbaycan Mətbuat Şurasının 22 İyul Milli Mətbuat Günü münasibətilə “Din və media” mövzusunda keçirdiyi birgə müsabiqəsinə təqdim olunur.

Fikrət Qoca

AZƏRBAYCAN

Vətən - candı - bütöv birdi.
Müqəddəsdi, pirdi, sirdi...
Hər bir şeyin bir həddi var,
Dağın-düzün sərhəddi var,
Bacı-qardaş arasında
"Sizin" - "bizin" sərhəddi var.
Alnımızın qoruğunda
Qaşla-gözün sərhəddi var.
İki üzün arasında
Gözlə-gözün sərhəddi var.
Hər sifətdə iki üz var,
Üzlə-üzün sərhəddi var.
Dilin-dişin arasında
Sözlə-sözün sərhəddi var.
Azərbaycan deyəndə biz
Heç bilmədən "can" - deyirik!
Təki ürək bütöv olsun,
Ürəkdə qan bütöv olsun,
Ruhumda can bütöv olsun!
Hər bir vətən övladında
Azərbaycan bütöv olsun!!!
Bizi heç kəs bölə bilməz!
Birlik - Ruhdur ölə bilməz!
Odlar oğlu bir-birinə
Harda olsa can deyəcək
Ürəkdən candan deyəcək.
Od oğlunun adıdır can.
Onun böyük ürəyinin
Bayrağıdır Azərbaycan.

Horadizdə vətəndaşlarla görüş

Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları rəhbərlərinin 2019-cu ilin iyul ayında şəhər və rayonlarda vətəndaşların qəbulu cədvəlinə uyğun olaraq Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin (ASC) sədri Əhməd Əhmədzadə iyulun 10-da Horadiz şəhərində vətəndaşlarla görüşüb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Mil-Muğan Hidroqovşaqların İstismarı İdarəsinin inzibati binasında keçirilən qəbulda Füzuli rayonundan və Cəbrayıl rayonunun Cocuq Mərcanlı kəndindən olan vətəndaşların da müraciətləri dinlənilib. Müraciətlər əsasən suvarma suyuna tələbatın ödənilməsi, yeni subartezian quyularının qazılması, nasos stansiyalarının tikintisi və təmiri, suvarma kanallarının lildən təmizlənməsi, həmçinin ASC-nin səlahiyyətlərinə aid olmayan müxtəlif məsələləri əhatə edib.

Qəbul zamanı hər bir vətəndaşın müraciəti Meliorasiya və Su Təsərrüfatı ASC-nin sədri tərəfindən diqqətlə dinlənilib, qaldırılan məsələlərin bir qismi elə yerində öz həllini tapıb, digər müraciətlər üzrə ASC-nin aidiyyəti məsul işçilərinə müvafiq tapşırıqlar verilib. Araşdırılmasına ehtiyac olan müraciətlər nəzarətə götürülüb.

6 ayda sahibkarların "Azərişıq" ASC-yə müraciətlərinin sayı 3 dəfə artıb

2019-cu ilin arxada qalan yarım ili ərzində "Azərişıq" ASC-yə "ASAN xidmət", "ASAN Kommunal" və elektron qaydada 5200 sahibkar obyektini elektrik şəbəkəsinə qoşdurmaq üçün müraciət edib ki, bu da 2018-ci ilin birinci yarım ili ilə müqayisədə 3 dəfə çoxdur. Belə ki, ötən ilin müvafiq dövründə 1642 sahibkar obyektini elektrik şəbəkəsinə qoşdurmaq üçün müraciət etmişdi.

Sahibkarların müraciətlərinin sayında ciddi artımın müşahidə olunması heç şübhəsiz ki, aparılan islahatlarla bağlıdır. Belə ki, ötən il dekabr ayının 25-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən "Sahibkarların mövcud və ya inşa ediləcək tikinti obyektlərinin elektrik enerjisi ilə təchizatı prosedurunun sadələşdirilməsi haqqında" fərman imzalaması və şəbəkəyə qoşulma müddəti 24 gündən 20 günə, prosedurların isə 3-dən 2-yə endirilməsi kifayət qədər ciddi islahat sayılır. Bundan başqa, şəbəkəyə qoşulma ilə bağlı kilovata görə vahid tarifin tətbiq olunması, ən əsası isə "Azərişıq" ASC-nin mütəxəssisləri tərəfindən hazırlanan elektron müraciətlərin idarəolunması sisteminin Elektron Hökumət portalına inteqrasiya edilməsi də sahibkarların və ya vətəndaşların onlayn qaydada müraciət etməklə bir neçə dəqiqə ərzində işini yekunlaşdırmasına şərait yaradıb.

2019-cu ilin arxada qalan 6 ayı ərzində "Azərişıq" ASC-yə "ASAN xidmət", "ASAN Kommunal" və elektron qaydada müraciət edən vətəndaşların da sayında 2 dəfədən çox artım olub. Belə ki, ötən ilin birinci yarısında 9500 vətəndaş evinə, bağına, yaxud həyətinə işıq çəkdirmək üçün müraciət etmişdisə, bu ilin yarım ili ərzində 2075 vətəndaş elektrik şəbəkəsinə qoşulmaqla bağlı "Azərişıq" ASC-yə müraciət edib. Ümumilikdə isə "Azərişıq" ASC-nin, "ASAN xidmət" və "ASAN Kommunal" vasitəsilə göstərdiyi 15 xidmət üzrə 2019-cu ilin arxada qalan yarım ili ərzində 148 min müraciət olunub ki, bu da ötən ilkindən 47 min müraciət çox deməkdir. Xatırladaq ki, ötən ilin müvafiq dövründə 101 min müraciət daxil olmuşdur.

"Azərbaycan"

Təkrar

"Azərsu" ASC daxili vəsaiti hesabına generator və köməkçi mexaniki avadanlıqların əsaslı təmiri işlərinin satın alınması məqsədilə

açıq tender elan edir

Tender 2 LOT üzrə keçirilir:
LOT-1: Generatorların əsaslı təmiri işlərinin satın alınması
LOT-2: Köməkçi mexaniki avadanlıqların əsaslı təmiri işlərinin satın alınması

Tender iştirakçılarına təklif olunur ki, öz tender təkliflərini möhürlənmiş, imzalanmış şəkildə ikiqat zərflərdə yazılı surətdə təqdim etsinlər. Təkliflərin qiymətləndirilməsində aşağıdakı meyarlara üstünlük veriləcəkdir: *aşağı qiymət, yüksək keyfiyyət, təcrübə, maliyyə vəziyyəti.*

Müqaviləni yerinə yetirmək üçün tender iştirakçıları lazımi maliyyə və texniki imkanlara malik olmalıdırlar.

Tenderdə iştirak etmək istəyənlər aşağıdakı məbləğdə iştirak haqqını göstərilən hesaba köçürdükdən sonra Azərbaycan dilində tərtib olunmuş əsas şərtlər toplusunu Bakı şəhəri, Moskva prospekti 67, "Azərsu" ASC-nin Təchizat və Satınalmaların İdarə Olunması Departamentindən (əlaqələndirici şəxs: Məmmədyar Musayev, tel: 431-47-67/2288) ala bilərlər.

Hər bir LOT üzrə iştirak haqqı 200 manatdır.

Təşkilat:	**"Azərsu" ASC**
VÖEN:	**9900001751**
Bank:	**"Kapital Bank" ASC-nin 1 saylı Nəsimi filialı**
Kod:	**200112**
VÖEN:	**9900003611**
M/h:	**AZ37NABZ 01350100000000001944**
SWIFT BIK:	**AIIBAZ2X**
H/h:	**AZ65AIIB 33070019441100216111**

İştirak haqqı heç bir halda geri qaytarılmır.

İddiaçılar tenderdə iştirak etmək üçün aşağıdakı sənədləri təqdim etməlidirlər:

- *tenderdə iştirak etmək üçün yazılı müraciət (Tender komissiyasının adına);*
- *tenderdə iştirak haqqının ödənilməsi barədə bank sənədi;*
- *tender təklifi (zərflərin açıldığı tarixdən sonra ən azı 30 bank günü qüvvədə olmalıdır);*
- *tender təklifi dəyərinin 1 faizi həcmində bank təminatı (zərflərin açıldığı tarixdən sonra ən azı 60 bank günü qüvvədə olmalıdır);*
- *Azərbaycan Respublikasında vergilərə və digər icbari ödənişlərə dair yerinə yetirilməsi vaxtı keçmiş öhdəliklərin olmaması haqqında müvafiq vergi orqanından arayış;*
- *iddiaçının son bir ildəki fəaliyyəti haqqında vergi orqanları tərəfindən təsdiq olunmuş maliyyə hesabatının surəti;*
- *iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı;*
- *iddiaçının tam adı, hüquqi statusu, nizamnaməsi, qeydiyyatdan keçdiyi ölkə və rekvizitləri;*
- *əsas şərtlər toplusunda nəzərdə tutulmuş digər sənədlər.*

Sənədlər Azərbaycan dilində, 2 nüsxədə (əsli və surəti) tərtib olunmalıdır (xarici dildəki tender təklifləri Azərbaycan dilinə tərcümə edilməlidir).

Tender proseduru "Dövlət satınalmaları haqqında" qanuna uyğun keçiriləcəkdir.

İddiaçılar tenderdə iştirak etmək üçün yuxarıda göstərilən sənədləri (tender təklifi və bank təminatı istisna olmaqla) **02 avqust 2019-cu il saat 18:00-a** qədər, tender təklifi və bank təminatını isə möhürlənmiş ikiqat zərflərdə **15 avqust 2019-cu il saat 16:00-a** qədər Bakı şəhəri, Moskva prospekti 67, "Azərsu" ASC-nin Təchizat və Satınalmaların İdarə Olunması Departamentinə təqdim etməlidirlər.

Göstərilən vaxtdan gec təqdim olunan zərflər açılmadan geri qaytarılacaqdır.

İddiaçıların təklifləri **16 avqust 2019-cu il saat 16:00-da** yuxarıda göstərilən ünvanda açılacaqdır.

İddiaçıların səlahiyyətli nümayəndələri iştirak edə bilərlər.

Tender komissiyası

Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi mətbəə və çap məhsullarının kotirovkalar sorğusu üsulu ilə satın alınmasını həyata keçirir

Maraqlanan təşkilatlar (012) 596-44-09 telefon nömrəsi ilə əlaqə saxlaya bilərlər. Kotirovka sorğusunda iştirak etmək üçün sənədlər 16 iyul 2019-cu il saat 15:00-dək qəbul olunur.

Ünvan: Bakı şəhəri, Salatın Əsgərova küçəsi, 85.

Tender komissiyası

B İ L D İ R İ Ş

"Azərbaycan qəzeti"nin 11, 24 may və 22 iyun 2019-cu il tarixli nömrələrində "Azərsu" ASC-nin daxili vəsaiti hesabına qaynaq aqreqatları və generatorlar üçün süzgəclərin, araqatı, paranit və kipkəclərin Lot-2 - araqatı, paranit və kipkəclərin satın alınması məqsədilə dərc edilmiş tenderlərində iddiaçıların rəsmi müraciətlərinə əsasən tender təkliflərinin və təklif təminatlarının qəbulu vaxtı 25 iyul 2019-cu il saat 16.00-a, təkliflərin açılışı isə 26 iyul 2019-cu il saat 16.00-a dəyişdirilmişdir.

İddiaçılar "Azərsu" ASC-nin Təchizat və Satınalmaların İdarə Olunması Departamentinə (əlaqələndirici şəxs Məmmədyar Musayevdən, 431 47 67/2288, mammadyar.musayev@azersu.az) müraciət edə bilərlər.

Tender komissiyası

B İ L D İ R İ Ş

"Azərbaycan" qəzetinin 05 və 19 mart 2019-cu il tarixli sayında Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondu (ARDNF) tərəfindən malların, işlərin və xidmətlərin satın alınması məqsədilə dərc edilmiş elanlar üzrə keçirilən 5 LOT-dan ibarət açıq tenderin nəticələrinə əsasən LOT 1: İnformasiya texnologiyalarının idarəedilməsi üzrə audit xidmətinin satın alınmasında **"PraysvoterhausKupers Audit Azərbaycan" MMC** qalib olmuşdur.

Qalib şirkətlə 05 iyul 2019-cu ildə müvafiq satınalma müqaviləsi imzalanmışdır.

Tender komissiyası

B İ L D İ R İ Ş

"Azərişıq" ASC-nin Tender komissiyası tərəfindən 31.05.2019-cu il tarixdə **"Müxtəlif mal-materialların satın alınması"** məqsədilə elan edilmiş açıq tenderin LOT-3 (Müxtəlif nəqliyyat sərfiyyatı mallarının satın alınması) üzrə müraciət edən iddiaçıların sayı üçdən az olduğu üçün Tender komissiyasının qərarı ilə tenderin davamından imtina olunur.

Tender komissiyası

B İ L D İ R İ Ş

"Azərişıq" ASC-nin Tender komissiyası tərəfindən 16 may 2019-cu il tarixdə "Yaşma, Yaşma bağları və Şurabad Külək Elektrik stansiyalarında quraşdırılan külək enerjili elektrik qurğularının daimi işlək vəziyyətdə saxlanması məqsədilə turbinlərə peşəkar texniki xidmətlərin göstərilməsi üzrə işlərinin satın alınması" məqsədilə elan edilmiş açıq tenderdə təklif verən iddiaçıların sayı üçdən az olduğu üçün Tender komissiyasının qərarı ilə tenderin davamından imtina olunur.

Tender komissiyası

Beynəlxalq aləm

ABŞ "Hizbullah"ın tərəfdarlarını "qara siyahı"ya saldı

ABŞ hökuməti bir livanlı məmur və "Hizbullah" partiyasının iki deputatına qarşı sanksiyalar tətbiq etmişdir. Bu barədə Amerikanın Maliyyə Nazirliyinin mətbuat xidməti məlumat verir.

Bildirilir ki, "qara siyahı"da Livan parlamentinin üzvləri Amin Şərri və Məhəmməd Rəədin, habelə partiyanın nümayəndəsi Vəfiq Səfanın adları yer almışdır. Onların ABŞ-dakı aktivləri bağlanmış, Amerika vətəndaşlarına və şirkətlərinə həmin şəxslərlə biznes qurmaq qadağan olunmuşdur.

Vaşinqtonda hesab edirlər ki, "Hizbullah" Livan parlamentindəki agentlərindən terrorçu qrupun maraqları üçün istifadə edir.

Monako Avropada 5G rabitəsindən istifadə edən ilk ölkədir

Monako Avropada beşinci nəsil mobil rabitə (5G) şəbəkəsindən istifadə edən ilk dövlət olmuşdur. "Monaco Telecom" şirkətinin prezidenti Etyen Franzinin dediyinə görə, artıq knyazlığın bütün ərazisində 5G mobil rabitəsi işləyir. Bu barədə "Kommersant" qəzeti xəbər verir.

Məlumata görə, şəbəkənin avadanlığı Çinin "Huawei" şirkəti tərəfindən hazırlanıb quraşdırılmışdır.

Xatırladaq ki, aprel ayının əvvəlindən Cənubi Koreyanın "SK Telecom", KT və "LG Uplus" telekommunikasiya şirkətləri ölkə əhalisinə beşinci nəsil mobil rabitəsi (5G) xidməti təqdim etməyə başlamışdır. Cənubi Koreya dünyada bu mobil rabitəsi standartını kommersiya istismarına verən ilk dövlətdir.

Ötən ay ölkənin nəhəng "Samsung Electronics" şirkətinin mütəxəssisləri altıncı nəsil rabitə (6G) texnologiyaları sahəsində tədqiqatlara başlamışlar. Tədqiqatlar Seuldakı elmi mərkəzdə aparılır. Güman olunur ki, 6G standartı 2025-ci ildə beşinci nəsil mobil rabitəsini əvəzləyəcək.

Suriyada partlayan mina 7 uşağın həyatına son qoydu

Suriyada mina partlaması nəticəsində 7 uşaq həlak olmuşdur. Bu barədə yerli SANA agentliyi xəbər verir.

Məlumata görə, hadisə Deyr-əz-Zor əyalətinin Dablan kəndində baş vermişdir. Minanın İŞİD terrorçuları tərəfindən qoyulduğu güman olunur.

Qeyd edilir ki, Suriyanın yaşayış məntəqələrində bu cür faciələr müntəzəm baş verir. Belə ki, terrorçular əvvəllər ələ keçirdikləri ərazilərdən geri çəkilərkən xeyli sayda partlayıcı qurğular qoyub getmişlər.

Azercell

abunəçilərinin nəzərinə

"Azercell Telekom" MMC tərəfindən göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinin daha da artırılması məqsədilə aparılacaq təkmilləşdirmə işləri ilə əlaqədar 12.07.2019-cu il tarixdə, gecə saatlarında bəzi xidmətlərin istifadəsində müvəqqəti çətinliklərin yaranması mümkündür. Təkmilləşdirmə işləri yekunlaşdıqdan sonra bütün xidmətlərin tam normal əsaslarla fəaliyyət göstərilməsi imkanı təmin ediləcəkdir.

Qətərin iki hərbi təyyarəsi havada toqquşdu

Dünən Qətər Hərbi Hava Qüvvələrinin iki təyyarəsi təlim-məşq uçuşu zamanı havada toqquşmuşdur. İlkin məlumata görə, pilotlar katapultdan istifadə etmişlər. Bu barədə "Röyter" agentliyi xəbər verir.

Hadisəni Qətərin Müdafiə Nazirliyi də təsdiqləmişdir. Qəzanın baş verdiyi yer və digər təfərrüatlar barədə məlumat açıqlanmır.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsinin sədri, akademik İsa Həbibbəyli, komitənin üzvləri və əməkdaşları Milli Məclisin deputatı Hüseynbala Mirələmova qayınatası

ATAXAN ŞİRİYEVİN

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznlə başsağlığı verirlər.

Milli Məclisin Səhiyyə komitəsinin sədri Əhliman Əmiraslanov və komitənin üzvləri Milli Məclisin deputatı Hüseynbala Mirələmova əzizi

ATAXAN ŞİRİYEVİN

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznlə başsağlığı verirlər.

Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlı və komitənin kollektivi Milli Məclisin deputatı, Aqrar siyasət komitəsinin üzvü Hüseynbala Mirələmova əzizi

ATAXAN ŞİRİYEVİN

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznlə başsağlığı verirlər.

"Azərbaycan " nəşriyyatının kollektivi iş yoldaşları Sevda Hacıyevaya qardaşı

ÇƏRKƏZ HACIYEVİN

vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznlə başsağlığı verir.

Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasının sədri, Milli Məclisin deputatı Səttar Möhbalıyev Milli Məclisin deputatı Hüseynbala Mirələmova əzizi

ATAXAN ŞİRİYEVİN

vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznlə başsağlığı verir.

Qazax Xeyriyyə İctimai Birliyinin İdarə Heyətindən İlham Pirməmmədov, Teymur Bünyadov, Nəriman Həsənzadə, Nizami Cəfərov, Məmməd Musayev, Şahin Mustafayev, Hacıvəli Mustafayev və ictimai birliyin digər üzvləri Azərbaycan Tibb Universitetinin dosenti

ELXAN MUSAYEVİN

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və mərhumun ailəsinə dərin hüznlə başsağlığı verirlər.

BAŞ REDAKTOR
Bəxtiyar SADIQOV

Ünvan

AZ 1073, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə, IV mərtəbə
e-mail:
secretary@azerbaijan-news.az
az.reklam@mail.ru
azerbaijan-news@mail.ru
www.azerbaijan-news.az

Telefonlar

Qəbul otağı - 539-68-71,
Baş redaktor müavinləri - 538-86-86, 434-63-30, 538-97-96,
Məsul katib - 539-43-23,
Məsul katib müavinləri - 539-44-91,
Parlament və siyasət şöbəsi - 539-72-39, 539-84-41, 539-21-00,
İqtisadiyyat şöbəsi - 538-42-32, 538-35-55,
Beynəlxalq həyat, idman və informasiya şöbəsi - 432-37-68,
Humanitar siyasət şöbəsi - 538-56-60, 539-63-82
Reklam şöbəsi - 539-49-20, 538-31-11,
Kompüter mərkəzi - 538-20-87,
Fotoillüstrasiya şöbəsi - 538-84-73,
Mühasibat - 539-59-33,
Faks - (+994 12) 5398441

Qeydiyyat nömrəsi 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb səhifələnmiş, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilmişdir

Rəsmi sənəd və çıxışlarda söylənilənlərlə bərabər, dərc üçün göndərilən digər yazılardakı fikirlər də Azərbaycan dövlətinin mənafeyinə uyğun gəlməlidir

Əlyazmalara cavab verilmir və onlar geri qaytarılmır

Gündəlik qəzet

Tiraj 8842
Sifariş 2239
Qiyməti 40 qəpik